

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

พระพุทธศาสนา ป. 4

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

- ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดชั้นปีเป็นเป้าหมาย
- ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- ใช้แนวคิด *Backward Design* ผสมผสานกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างหลากหลาย
- ออกแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะสำคัญของนักเรียนในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี
- แบ่งแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายชั่วโมง สะดวกในการใช้
- มีองค์ประกอบครบถ้วนตามแนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา
- นำไปพัฒนาเป็นผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะได้

ผลิตและจัดจำหน่ายโดย บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

วัฒนาพานิช สักราชราชฎ์

216-220 ถนนบำรุงเมือง แขวงสำราญราษฎร์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

โทร. 02 222 9394 • 02 222 5371-2 FAX 02 225 6556 • 02 225 6557

email: info@wpp.co.th

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

พระพุทธศาสนา ป. 4

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

ห้ามละเมิด ทำซ้ำ คัดแปลง และเผยแพร่

ส่วนใดส่วนหนึ่ง เว้นแต่จะได้รับอนุญาต

ผู้เรียบเรียง

สมพร อ่อนน้อม พธ.บ. (เกียรตินิยม), นศ.บ.

ประจวบ ตรีภักดิ์ พธ.บ., ศส.ม.

บรรณาธิการ

สุระ ดามาพงษ์ กศ.บ., กศ.ม.

ISBN 978-974-18-6129-3

พิมพ์ที่ บริษัท โรงพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด นายเริงชัย จงพิพัฒน์สุข กรรมการผู้จัดการ

สื่อการเรียนรู้ ป. 1-ป. 6 (ชั้นละ 1 เล่ม) ตัวชี้วัดชั้นปี ตามหลักสูตรแกนกลางฯ 2551

• แผ่นฯ (CD) • Audio CD • คู่มือการสอน • PowerPoint

หนังสือเรียน • แบบฝึกหัด • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผ่นฯ (CD) • คู่มือการสอน • PowerPoint ภาษาไทย ป. ๑-๖ เล่ม ๑-๒.....	สุระ ดามาพงษ์ และคณะ
หนังสือเรียน • คู่มือการสอน หลักการใช้ภาษาไทย ป. ๑-๖.....	สุระ ดามาพงษ์ และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกหัด • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผ่นฯ (CD) • คู่มือการสอน • PowerPoint คณิตศาสตร์ ป. 1-6 เล่ม 1-6.....	ดร.สุวรรณ ชัยทอง • ประทุมพร ศรีวัฒนกุล
หนังสือเรียน • แบบฝึกหัด • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผ่นฯ (CD) • คู่มือการสอน • PowerPoint วิทยาศาสตร์ ป. 1-6.....	ดร.บัญชา แสนทวี และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกหัด • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผ่นฯ (CD) • คู่มือการสอน • PowerPoint สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 1-6.....	สุเทพ จิตรชื่น และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกหัด • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผ่นฯ (CD) • คู่มือการสอน • PowerPoint สุขศึกษาและพลศึกษา ป. 1-6.....	ผศ.เชาวลิต ภูมิภาค และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกหัด • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผ่นฯ (CD) • คู่มือการสอน • PowerPoint ศิลปะ ป. 1-6.....	ทวีศักดิ์ จริงกิจ และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกหัด • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผ่นฯ (CD) • คู่มือการสอน • PowerPoint การงานอาชีพและเทคโนโลยี ป. 1-6.....	อรุณี ลิ้มศิริ และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกหัด • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผ่นฯ (CD) • คู่มือการสอน • PowerPoint เทคโนโลยีสารสนเทศ ป. 1-6.....	ณัฐกานต์ ภาคพรต
หนังสือเรียน • แบบฝึกหัด • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผ่นฯ (CD) • คู่มือการสอน • PowerPoint ประวัติศาสตร์ ป. 1-6.....	รศ. ดร.ไพฑูริย์ มีกุล และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกหัด • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผ่นฯ (CD) • คู่มือการสอน • PowerPoint พระพุทธศาสนา ป. 1-6.....	รศ. ดร.จรัส พยัคฆราชศักดิ์ และคณะ
หนังสือเรียน ราชวิชาเพิ่มเติม • แผ่นฯ (CD) อาเซียนศึกษา ป. 1-6.....	สมพร อ่อนน้อม และคณะ
หนังสือเรียน ราชวิชาเพิ่มเติม • แผ่นฯ (CD) • PowerPoint หน้าที่พลเมือง ๑-๖ ป. ๑-๖.....	สมพร อ่อนน้อม และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกหัด • แผ่นฯ (CD) • Audio CD TOPS ป. 1-6.....	Rebecca York Hanlon และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกหัด • แผ่นฯ (CD) • Audio CD Gogo Loves English ป. 1-6.....	Stanton Procter และคณะ
สื่อการเรียนรู้ ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผ่นฯ (CD) ภาษาอังกฤษ ป. 1-6.....	ดร.ประไพพรรณ เอมชู และคณะ
กิจกรรม ลูกเสือ-เนตรนารี ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผ่นฯ (CD) • PowerPoint ป. 1-6.....	ดร.อำนาจ ช่างเรียน และคณะ
กิจกรรม ยุวกาชาด ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผ่นฯ (CD) • PowerPoint ป. 1-6.....	ดร.อำนาจ ช่างเรียน และคณะ

คำนำ

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา ป. 1-6 ชุดนี้เป็นสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยยึดหลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด **Backward Design** ที่เน้น **ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child-centered)** ตามหลักการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม บทบาทของครูมีหน้าที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้นักเรียนประสบผลสำเร็จ โดยสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้ในเชิงบูรณาการด้วยวิธีการที่หลากหลาย เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปความรู้ด้วยตนเอง ให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ/กระบวนการ และด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี นำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

การจัดทำคู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา ชุดนี้ได้จัดทำตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งครอบคลุมสาระศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม ภายในเล่มได้นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายชั่วโมงตามหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ครูนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้สะดวกยิ่งขึ้น นอกจากนี้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ยังมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/กระบวนการ ทำให้ทราบผลการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ของนักเรียนได้ทันที

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา ชุดนี้นำเสนอเนื้อหาแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 คำชี้แจงการจัดแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยแนวทางการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ สัญลักษณ์ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้-การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา ตารางวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปีกับสาระการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา และโครงสร้างเวลาเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา

ตอนที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ ได้เสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน แบ่งเป็นแผนย่อยรายชั่วโมง ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนมีองค์ประกอบครบถ้วนตามแนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 เอกสาร/ความรู้เสริมสำหรับครู ประกอบด้วยแบบทดสอบต่าง ๆ และความรู้เสริมสำหรับครู ซึ่งบันทึกลงในแผ่นซีดี (CD) เพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา ป. 1-6 ชุดนี้ได้ออกแบบการเรียนรู้ด้วยเทคนิคและวิธีการสอนอย่างหลากหลาย หวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของนักเรียนต่อไป

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

ตอนที่ 1 คำชี้แจงการ จัดแผนการจัดการเรียนรู้	1
1. แนวทางการ ใช้แผนการจัดการเรียนรู้.....	2
2. สัญลักษณ์ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้	5
3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design	6
4. เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้-การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา.....	20
5. ตารางวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปีกับสาระการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้.....	25
6. คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4	26
7. โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4	28
8. โครงสร้างเวลาเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4	29
ตอนที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้	34
แผนปฐมนิเทศ	35
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พระพุทธ	41
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	41
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พระพุทธ	42
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา	45
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 พุทธประวัติ	50
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ชาดก	54
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ	59
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พระธรรม	63
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	63
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พระธรรม	51
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 พระรัตนตรัย	64
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	72
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 พุทธศาสนสุภาษิต	49

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พระสงฆ์	84
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	84
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พระสงฆ์	85
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 พุทธสาวก	87
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 ชาวพุทธตัวอย่าง	91
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตนดี	97
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	97
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตนดี	98
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 หน้าที่ชาวพุทธ	101
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 มรรยาทชาวพุทธ	106
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 ศาสนพิธี	111
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา	117
ตอนที่ 3 เอกสารและความรู้เสริมสำหรับครู	124
ตอนที่ 3.1 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี และสาระการเรียนรู้	125
ตอนที่ 3.2 โครงงานและแฟ้มสะสมงาน	129
ตอนที่ 3.3 ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้และรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง	134
ตอนที่ 3.4 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ประจำหน่วยการเรียนรู้	136
ตอนที่ 3.5 แบบทดสอบกลางปี	152
ตอนที่ 3.6 แบบทดสอบปลายปี	160
ตอนที่ 3.7 ใบความรู้ ใบงาน แบบบันทึก และแบบประเมิน	168

ตอนที่ 1

คำชี้แจงการจัดแผนการจัดการเรียนรู้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

(พระพุทธศาสนา ป. 4)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1. แนวทางการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา ป.4 เล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ครูใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ระดับประถมศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งการแบ่งหน่วยการเรียนรู้สำหรับจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมงในคู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้เล่มนี้แบ่งเนื้อหาเป็น 4 หน่วย สามารถใช้ควบคู่กับหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป.4 และแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป.4 ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พระพุทธ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พระธรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พระสงฆ์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตนดี

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้เล่มนี้ได้นำเสนอรายละเอียดไว้ครบถ้วนตามแนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียน ได้พัฒนาองค์ความรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้อย่างครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ครูควรศึกษาคู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ให้ละเอียดเพื่อปรับใช้ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม สถานการณ์ และสภาพของนักเรียน

ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะแบ่งแผนการจัดการเรียนรู้ออกเป็นรายชั่วโมง ซึ่งมีจำนวนมากน้อยไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับความยาวของเนื้อหาสาระ และในแต่ละหน่วยการเรียนรู้มีองค์ประกอบดังนี้

1. ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน แสดงขอบข่ายเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมความรู้ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ทักษะ/กระบวนการ และภาระงาน/ชิ้นงาน

2. กรอบแนวคิดผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด **Backward Design** (Backward Design Template) เป็นกรอบแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ แบ่งเป็น 3 ชั้น ได้แก่

ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง

ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้ จะระบุว่าในหน่วยการเรียนรู้นี้แบ่งเป็นแผนการจัดการเรียนรู้กี่แผน และแต่ละแผนใช้เวลาในการจัดกิจกรรมกี่ชั่วโมง

3. แผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ตามกรอบแนวคิดการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design ประกอบด้วย

3.1 ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยลำดับที่ของแผน ชื่อแผน และเวลาเรียน เช่น แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนา เวลา 1 ชั่วโมง

3.2 สารสำคัญ เป็นความคิดรวบยอดของเนื้อหาที่นำมาจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

3.3 ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นตัวชี้วัดที่ใช้ตรวจสอบนักเรียนหลังจากเรียนจบเนื้อหาที่นำเสนอในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้นั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร

3.4 จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นส่วนที่บอกจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนภายหลังจากเรียนจบในแต่ละแผน ทั้งในด้านความรู้ (K) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A) และด้านทักษะ/กระบวนการ (P) ซึ่งสอดคล้องสัมพันธ์กับตัวชี้วัดชั้นปีและเนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้นั้น ๆ

3.5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการตรวจสอบผลการจัดการเรียนรู้ว่าหลังจากจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว นักเรียนมีพัฒนาการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้หรือไม่ และมีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงส่งเสริมในด้านใดบ้าง ดังนั้น ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้จึงได้ออกแบบวิธีการและเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ของนักเรียนไว้อย่างหลากหลาย เช่น การทำแบบทดสอบ การตอบคำถามสั้น ๆ การตรวจผลงาน การสังเกตพฤติกรรมทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม โดยเน้นการปฏิบัติให้สอดคล้องและเหมาะสมกับตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้

วิธีการและเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เหล่านี้ครูสามารถนำไปใช้ประเมินนักเรียนได้ทั้งในระหว่างการจัดการเรียนรู้และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3.6 สารการเรียนรู้ เป็นหัวข้อย่อยที่นำมาจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้แกนกลาง

3.7 แนวทางบูรณาการ เป็นการเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนรู้ของแต่ละแผนให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เพื่อให้การเรียนรู้สอดคล้องและครอบคลุมสถานการณ์จริง

3.8 กระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นการเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เนื้อหาในแต่ละเรื่อง โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้ครูนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

ขั้นที่ 5 สรุป

3.9 กิจกรรมเสนอแนะ เป็นกิจกรรมเสนอแนะสำหรับให้นักเรียนได้พัฒนาเพิ่มเติมในด้านต่าง ๆ นอกเหนือจากที่ได้จัดการเรียนรู้อยู่แล้วในช่วงโมงเรียน กิจกรรมเสนอแนะมี 2 ลักษณะ คือ กิจกรรมสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษและต้องการศึกษาค้นคว้าเนื้อหานั้น ๆ ให้ลึกซึ้งกว้างขวางยิ่งขึ้น และกิจกรรมสำหรับการเรียนรู้ให้ครบตามเป้าหมาย ซึ่งมีลักษณะเป็นการซ่อมเสริม

3.10 สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ เป็นรายชื่อสื่อการเรียนรู้ทุกประเภทที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่อบุคคล เช่น หนังสือ เอกสารความรู้ รูปภาพ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิกิพีเดีย ปรากฏ์ชาวบ้าน

3.11 บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ เป็นส่วนที่ให้ครูบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ มีปัญหาหรืออุปสรรคอะไรเกิดขึ้นบ้าง ได้แก้ไขปัญหาและอุปสรรคนั้นอย่างไร สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผนมีอะไรบ้าง และข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อไป

นอกจากนี้ยังอำนวยความสะดวกให้ครู โดยจัดทำเอกสารและความรู้เสริมสำหรับครูบันทึกลงในแผ่นซีดี (CD) ประกอบด้วย

1. มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี และสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (พระพุทธศาสนา ป. 4)

2. โครงการงาน (Project Work) และแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio)

3. ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้และรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง ซึ่งออกแบบตามแนวคิด Backward Design

4. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ประจำหน่วยการเรียนรู้ เป็นแบบทดสอบเพื่อใช้วัดและประเมินผลนักเรียนก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้

5. แบบทดสอบกลางปี เป็นแบบทดสอบเพื่อใช้วัดและประเมินผลการเรียนรู้อายุ 3 ด้าน ได้แก่

- 5.1 ด้านความรู้ มีแบบทดสอบทั้งที่เป็นแบบปรนัยและแบบอัตนัย
- 5.2 ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม เป็นตารางการประเมิน
- 5.3 ด้านทักษะ/กระบวนการ เป็นตารางการประเมิน

6. แบบทดสอบปลายปี เป็นแบบทดสอบเพื่อใช้วัดและประเมินผลการเรียนรู้อายุ 3 ด้าน ได้แก่

- 6.1 ด้านความรู้ มีแบบทดสอบทั้งที่เป็นแบบปรนัยและแบบอัตนัย
- 6.2 ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม เป็นตารางการประเมิน
- 6.3 ด้านทักษะ/กระบวนการ เป็นตารางการประเมิน

7. ใบความรู้ ใบงาน แบบบันทึก และแบบประเมิน

ครูควรศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้พัฒนาครบทุกสมรรถนะสำคัญที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ได้แก่ สมรรถนะในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี รวมถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ และกิจกรรมเสนอแนะเพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมให้เต็มตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งได้กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว

นอกจากนี้ครูสามารถปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อมของนักเรียน และสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ ซึ่งจะใช้เป็นผลงานเพื่อเลื่อนวิทยฐานะได้ แผนการจัดการเรียนรู้นี้ได้อำนวยความสะดวก

ให้ครู โดยได้พิมพ์โครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design ให้ครูเพิ่มเติมเฉพาะส่วนที่ครูปรับปรุงเองไว้ด้วยแล้ว

2. สัญลักษณ์ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา ป. 4 เล่มนี้สามารถใช้คู่กับแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 ซึ่งทุกเล่มได้กำหนดสัญลักษณ์กำกับกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ทุกกิจกรรมเพื่อช่วยให้ครูและนักเรียนทราบลักษณะของกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อการจัดกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย สัญลักษณ์ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้มีดังนี้

โครงการ เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาการคิด การวางแผน และการแก้ปัญหา

การพัฒนากระบวนการคิด เป็นกิจกรรมให้นักเรียนทำเพื่อพัฒนากระบวนการคิดด้านต่าง ๆ

การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นกิจกรรมให้นักเรียนนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การทำประโยชน์ให้สังคม เป็นกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติในการทำประโยชน์เพื่อสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

การปฏิบัติจริง/ฝึกทักษะ เป็นกิจกรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงหรือฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะอันจะช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมายอย่างสมบูรณ์และเกิดความเข้าใจที่คงทน

การศึกษาค้นคว้า/สืบค้น เป็นกิจกรรมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าหรือสืบค้นข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจนเกิดเป็นนิสัย

การสำรวจ เป็นกิจกรรมให้นักเรียนสำรวจ รวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์ หาเหตุ หาผล ฝึกความเป็นผู้รอบคอบ

ทักษะการพูด เป็นกิจกรรมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการพูดประเภทต่าง ๆ

ทักษะการเขียน เป็นกิจกรรมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการเขียนประเภทต่าง ๆ

กิจกรรมสำหรับกลุ่มพิเศษ เป็นกิจกรรมสำหรับให้นักเรียนใช้พัฒนาการเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพ

กิจกรรมสำหรับซ่อมเสริม เป็นกิจกรรมสำหรับให้นักเรียนใช้เรียนซ่อมเสริมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด

3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design

การจัดการเรียนรู้หรือการสอนเป็นงานที่ครูทุกคนต้องใช้กลวิธีต่าง ๆ มากมายเพื่อให้นักเรียนสนใจที่จะเรียนรู้และเกิดผลตามที่ครูคาดหวัง การจัดการเรียนรู้จัดเป็นศาสตร์ที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถตลอดจนประสบการณ์อย่างมาก ครูบางคนอาจจะละเลยเรื่องของการออกแบบการจัดการเรียนรู้หรือการออกแบบการสอน ซึ่งเป็นงานที่ครูจะต้องทำก่อนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ทำอะไร ทำไมจึงต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้

ครูทุกคนผ่านการศึกษาและได้เรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้มาแล้ว ในอดีตการออกแบบการจัดการเรียนรู้จะเริ่มต้นจากการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การดำเนินการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ปัจจุบันการเรียนรู้ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัว ดังนั้นการออกแบบการจัดการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการสำคัญที่ครูจำเป็นต้องดำเนินการให้เหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน

แกรนต์ วิกกินส์ (Grant Wiggins) และเจย์ แมกไทท์ (Jay McTighe) นักการศึกษาชาวอเมริกันได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเรียกว่า Backward Design อันเป็นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ครูจะต้องกำหนดผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนก่อน โดยทั้งสองให้ชื่อว่า ความเข้าใจที่คงทน (Enduring Understandings) เมื่อกำหนดความเข้าใจที่คงทนได้แล้ว ครูจะต้องบอกให้ได้ว่าความเข้าใจที่คงทนของนักเรียนนี้เกิดจากอะไร นักเรียนจะต้องมีหรือแสดงพฤติกรรมอะไรบ้าง ครูมีหรือใช้วิธีการวัดอะไรบ้างที่จะบอกนักเรียนมีหรือแสดงพฤติกรรมเหล่านั้นแล้ว จากนั้นครูจึงนึกถึงวิธีการจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจที่คงทนต่อไป

แนวคิด Backward Design

Backward Design เป็นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นหลัก ซึ่งผลลัพธ์ปลายทางนี้จะเกิดขึ้นกับนักเรียนก็ต่อเมื่อจบหน่วยการเรียนรู้ ทั้งนี้ครูจะต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรอบความคิดที่เป็นเหตุเป็นผล มีความสัมพันธ์กัน จากนั้นจึงจะลงมือเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ขยายรายละเอียดเพิ่มเติมให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป

กรอบความคิดหลักของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design มีขั้นตอนหลักที่สำคัญ 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 กำหนดผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

ขั้นที่ 2 กำหนดภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียน

มีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง

ขั้นที่ 3 วางแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 กำหนดผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

ก่อนที่จะกำหนดผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนนั้น ครูควรตอบคำถามสำคัญต่อไปนี้

1. นักเรียนควรจะมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถทำอะไรได้บ้าง
2. เนื้อหาสาระใดบ้างที่มีความสำคัญต่อการสร้างความเข้าใจของนักเรียนและความเข้าใจที่คงทน

(Enduring Understandings) ที่ครูต้องการจัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนมีอะไรบ้าง

เมื่อจะตอบคำถามสำคัญดังกล่าวข้างต้น ให้ครูนึกถึงเป้าหมายของการศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้ด้านเนื้อหา ระดับชาติที่ปรากฏอยู่ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รวมทั้งมาตรฐานการเรียนรู้ ระดับเขตพื้นที่การศึกษาหรือท้องถิ่น การทบทวนความคาดหวังของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากมาตรฐานแต่ละระดับจะมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาสาระต่าง ๆ ซึ่งมีความแตกต่างลดหลั่นกันไป ด้วยเหตุนี้ ขั้นที่ 1 ของ Backward Design ครูจึงต้องจัดลำดับความสำคัญและเลือกผลลัพธ์ปลายทางของนักเรียน ซึ่งเป็นผลการเรียนรู้ที่เกิดจากความเข้าใจที่คงทนต่อไป

ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน

ความเข้าใจที่คงทนคืออะไร ความเข้าใจที่คงทนเป็นความรู้ที่ลึกซึ้ง ได้แก่ ความคิดรวบยอด ความสัมพันธ์ และหลักการของเนื้อหาและวิชาที่นักเรียนเรียนรู้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เป็นความรู้ที่อิงเนื้อหา ความรู้นี้เกิดจากการสะสมข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนและเป็นองค์ความรู้ที่นักเรียนสร้างขึ้นด้วยตนเอง

การเขียนความเข้าใจที่คงทนในการออกแบบการจัดการเรียนรู้

ถ้าความเข้าใจที่คงทนหมายถึงสาระสำคัญของสิ่งที่จะเรียนรู้แล้ว ครูควรจะรู้ว่าสาระสำคัญหมายถึงอะไร คำว่า สาระสำคัญ มาจากคำว่า Concept ซึ่งนักการศึกษาของไทยแปลเป็นภาษาไทยว่า สาระสำคัญ ความคิดรวบยอด มโนทัศน์ มโนคติ และสังกัป ซึ่งการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้นิยมใช้คำว่า สาระสำคัญ

สาระสำคัญเป็นข้อความที่แสดงแก่นหรือเป้าหมายเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อให้ได้ข้อสรุปรวมและข้อแตกต่างเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยอาจครอบคลุมข้อเท็จจริง กฎ ทฤษฎี ประเด็น และการสรุปสาระสำคัญและข้อความที่มีลักษณะรวบยอดอย่างอื่น

ประเภทของสาระสำคัญ

1. ระดับกว้าง (Broad Concept)
2. ระดับการนำไปใช้ (Operative Concept หรือ Functional Concept)

ตัวอย่างสาระสำคัญระดับกว้าง

— การบริหารจัดการและการเจริญปัญญามีประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติหลายประการ

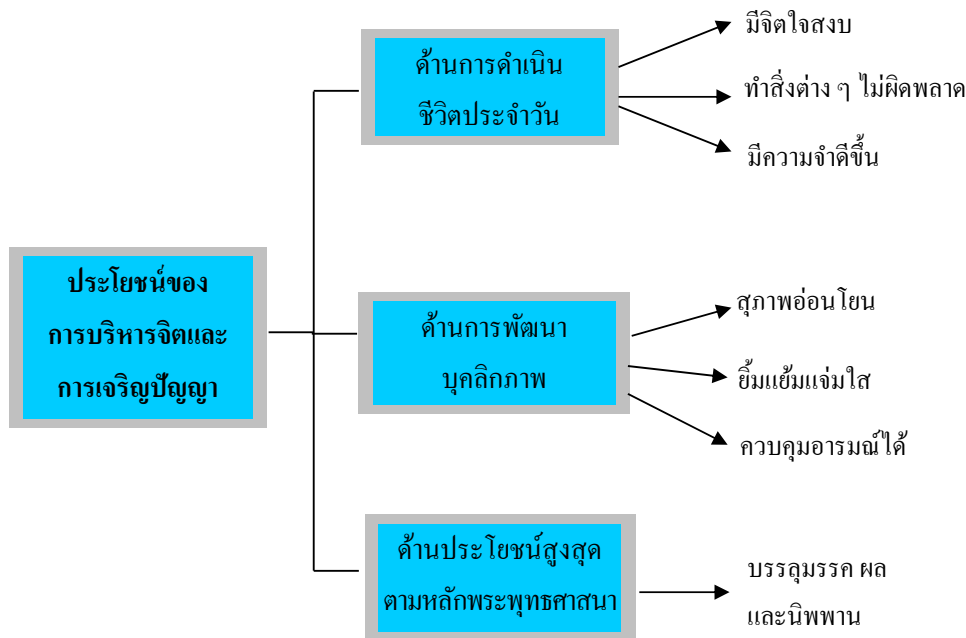
ตัวอย่างสาระสำคัญระดับการนำไปใช้

— การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา มีประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ และด้านประโยชน์สูงสุดตามหลักพระพุทธศาสนา

แนวทางการเขียนสาระสำคัญ

1. ให้เขียนสาระสำคัญของทุกเรื่อง โดยแยกเป็นข้อ ๆ (จำนวนข้อของสาระสำคัญจะเท่ากับจำนวนเรื่อง)
2. การเขียนสาระสำคัญที่ดีควรเป็นสาระสำคัญระดับการนำไปใช้
3. สาระสำคัญต้องครอบคลุมประเด็นสำคัญครบถ้วน เพราะหากขาดส่วนหนึ่งส่วนใดไปแล้วจะทำให้ นักเรียนรับสาระสำคัญที่ผิดไปทันที
4. การเขียนสาระสำคัญที่จะให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญวิธีการหนึ่ง คือ การเขียนแผนผังสาระสำคัญ

ตัวอย่างการเขียนแผนผังสาระสำคัญ

สาระสำคัญของประโยชน์ของการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา: การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา มีประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ และด้านประโยชน์สูงสุดตามหลักพระพุทธศาสนา

5. การเขียนสาระสำคัญเกี่ยวกับเรื่องใดควรเขียนลักษณะเด่นที่มองเห็นได้หรือนึกได้ออกมาเป็นข้อ ๆ แล้ว จำแนกลักษณะเหล่านั้นเป็นลักษณะจำเพาะและลักษณะประกอบ

6. การเขียนข้อความที่เป็นสาระสำคัญควรใช้ภาษาที่มีการจัดกลายอย่างดี เลี่ยงคำที่มีความหมายกำกวมหรือฟุ่มเฟือย

ตัวอย่างการเขียนสาระสำคัญ เรื่อง พุทธสาวก

พุทธสาวก	ลักษณะจำเพาะ	ลักษณะประกอบ
นับถือพระพุทธศาสนา	—	✓
มีชีวิตอยู่ในสมัยที่พระ- พุทธเจ้ายังมีพระชนม์ชีพ อยู่	✓	—
บรรลุนิพพานขั้นใดขั้นหนึ่ง	✓	—
มีคุณธรรมที่ควรยึดถือ เป็นแบบอย่าง	—	✓
เป็นผู้ชาย	✓	—
เป็นพระสงฆ์	—	✓
เป็นคฤหัสถ์	—	✓

สาระสำคัญของพุทธสาวก: พุทธสาวก คือ สาวกของพระพุทธเจ้าที่เป็นผู้ชายนับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งมีชีวิตอยู่ในสมัยที่พระพุทธเจ้ายังมีพระชนม์ชีพอยู่ และบรรลุนิพพานขั้นใดขั้นหนึ่ง จะเป็นพระสงฆ์หรือคฤหัสถ์ก็ได้ แต่มีคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่าง

ขั้นที่ 2 กำหนดภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผล การเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง

เมื่อครูกำหนดผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนแล้ว ก่อนที่จะดำเนินการขั้นต่อไปขอให้ครู
ตอบคำถามสำคัญต่อไปนี้

- นักเรียนมีพฤติกรรมหรือแสดงออกในลักษณะใดจึงทำให้ครูทราบว่า นักเรียนบรรลุผลลัพธ์ปลายทางตามที่กำหนดไว้แล้ว
- ครูมีหลักฐานหรือใช้วิธีการใดที่สามารถระบุได้ว่า นักเรียนมีพฤติกรรมหรือแสดงออกตามผลลัพธ์ปลายทางที่กำหนดไว้

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design เน้นให้ครูรวบรวมหลักฐานการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่จำเป็นและมีหลักฐานเพียงพอที่จะกล่าวได้ว่า การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์แล้ว ไม่ใช่เรียนแค่ให้จบตามหลักสูตรหรือเรียนตามชุดของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูกำหนดไว้เท่านั้น วิธีการของ Backward Design ต้องการกระตุ้นให้ครูกำลังมองหาว่า ครูควรกำหนดและรวบรวมหลักฐานเชิงประจักษ์อะไรบ้างก่อนที่จะออกแบบหน่วยการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักฐานดังกล่าวควรจะเป็นหลักฐานที่สามารถใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับที่มีประโยชน์สำหรับนักเรียนและครูได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ครูควรใช้วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบบต่อเนื่องอย่างไม่เป็นทางการและเป็นทางการตลอดระยะเวลาที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ให้แก่ นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ต้องการให้ครูทำการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เรียกว่า *สอนไปวัดผลไป*

จึงกล่าวได้ว่า ขั้นนี้ครูควรนึกถึงพฤติกรรมหรือการแสดงผลของนักเรียน โดยพิจารณาจากผลงานหรือชิ้นงานที่เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนเกิดผลลัพธ์ปลายทางตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว และเกณฑ์ที่ใช้ประเมินควรเป็นเกณฑ์คุณภาพในรูปของมิติคุณภาพ (Rubrics) อย่างไรก็ตาม ครูอาจจะมีหลักฐานหรือใช้วิธีการอื่น ๆ เช่น การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน การสัมภาษณ์ การศึกษาค้นคว้า การฝึกปฏิบัติขณะเรียนรู้ ประกอบด้วยก็ได้

หลังจากที่ครูได้กำหนดผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนแล้ว ครูควรกำหนดภาระงานและวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามผลลัพธ์ปลายทางที่กำหนดไว้แล้ว

ภาระงาน หมายถึง งานหรือกิจกรรมที่กำหนดให้นักเรียนปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้/ตัวชี้วัด ช่วงชั้น/มาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ลักษณะสำคัญของงานจะต้องเป็นงานที่สอดคล้องกับชีวิตจริงในชีวิตประจำวัน เป็นเหตุการณ์จริงมากกว่ากิจกรรมที่จำลองขึ้นเพื่อใช้ในการทดสอบ ซึ่งเรียกว่า งานที่ปฏิบัติเป็นงานที่มีความหมายต่อนักเรียน (Meaningful Task) นอกจากนี้งานและกิจกรรมจะต้องมีขอบเขตที่ชัดเจน สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้/ตัวชี้วัดชั้นปี/มาตรฐานการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

ทั้งนี้เมื่อได้ภาระงานครบถ้วนตามที่ต้องการแล้ว ครูจะต้องนึกถึงวิธีการและเครื่องมือที่จะใช้วัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งมีอยู่มากมายหลายประเภท ครูจะต้องเลือกให้เหมาะสมกับภาระงานที่นักเรียนปฏิบัติ

ตัวอย่างภาระงาน/ชิ้นงาน เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนา รวมทั้งการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนดังตาราง

ตัวอย่าง ภาระงาน/ชิ้นงาน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

สาระที่ 1: ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติ ตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ภาระงาน/ชิ้นงาน	การวัดและประเมินผล			กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้
			วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์		
อธิบาย ความสำคัญของ พระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตน นับถือในฐานะที่ เป็นศูนย์รวม จิตใจของศาสนิกชน	ความสำคัญของ พระพุทธศาสนา	การบันทึกสรุปลง สาระสำคัญเกี่ยวกับ ความสำคัญของ พระพุทธศาสนา	1. ชักถาม ความรู้ 2. ตรวจ ผลงาน 3. ประเมิน พฤติกรรม ในการ ทำงาน	1. แบบชักถาม 2. แบบ ตรวจสอบ ผลงาน 3. แบบประเมิน พฤติกรรม การทำงาน เป็นราย บุคคลและ เป็นกลุ่ม	1. เกณฑ์คุณภาพ 4 ระดับ 2. เกณฑ์คุณภาพ 4 ระดับ 3. เกณฑ์คุณภาพ 4 ระดับ	1. ชักถามความรู้ 2. บันทึกสรุปลง สาระสำคัญ เกี่ยวกับ ความสำคัญของ พระพุทธศาสนา ลงในแบบ บันทึก	1. บัตรคำถาม 2. ภาพเกี่ยวกับการดำเนิน ชีวิตของคนไทยที่ เกี่ยวข้องกับ พระพุทธศาสนา 3. แบบบันทึกความรู้ 4. แบบประเมินพฤติกรรม ในการทำงานเป็น รายบุคคล 5. หนังสือเรียน รายวิชา พื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 5. แบบฝึกทักษะ รายวิชา พื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 6. คู่มือการสอน

							รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 7. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4
--	--	--	--	--	--	--	--

การสร้างความเข้าใจที่คงทน

ความเข้าใจที่คงทนจะเกิดขึ้นได้ นักเรียนจะต้องมีความสามารถ 6 ประการ ได้แก่

1. การอธิบาย ชี้แจง เป็นความสามารถที่นักเรียนแสดงออกโดยการอธิบายหรือชี้แจงในสิ่งที่เรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง สอดคล้อง มีเหตุผล และเป็นระบบ

2. การแปลความและตีความ เป็นความสามารถที่นักเรียนแสดงออกโดยการแปลความและตีความได้อย่างมีความหมาย ตรงประเด็น กระชับ และทะลุปรุโปร่ง

3. การประยุกต์ ดัดแปลง และนำไปใช้ เป็นความสามารถที่นักเรียนแสดงออกโดยการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล และคล่องแคล่ว

4. การมีมุมมองที่หลากหลาย เป็นความสามารถที่นักเรียนแสดงออกโดยการมีมุมมองที่น่าเชื่อถือ เป็นไปได้ มีความลึกซึ้ง แจ่มชัด และแปลกใหม่

5. การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกรู้สึกของผู้อื่น เป็นความสามารถที่นักเรียนแสดงออกโดยการมีความละเอียดรอบคอบ เปิดเผย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ระมัดระวังที่จะไม่ให้เกิดความกระทบกระเทือนต่อผู้อื่น

6. การรู้จักตนเอง เป็นความสามารถที่นักเรียนแสดงออกโดยการมีความตระหนักรู้ สามารถประมวลผลข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ปรับตัวได้ รู้จักใคร่ครวญ และมีความเฉลียวฉลาด

นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสมรรถนะสำคัญของนักเรียนหลังจากสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ

อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ มีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

นอกจากสมรรถนะสำคัญของนักเรียนหลังจากสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรที่กล่าวแล้วข้างต้น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักษา ศาสน์ กษัตริย์ เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ ชำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย สรัทธา ยึดมั่นในศาสนา และเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ผู้ที่รักษา ศาสน์ กษัตริย์ จะแสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ มีความสามัคคีปรองดอง ภูมิใจ เชิดชูความเป็นชาติไทย ปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ และแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

2. ซื่อสัตย์สุจริต เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา และใจ ผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต จะประพฤติตรงตามความเป็นจริงทั้งทางกาย วาจา ใจ และยึดหลักความจริง ความถูกต้องในการดำเนินชีวิต มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด

3. มีวินัย เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ผู้ที่มีวินัยจะปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคมเป็นปกติวิสัย ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

4. ใฝ่เรียนรู้ เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ผู้ที่ใฝ่เรียนรู้จะแสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอด เผยแพร่ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

5. อยู่อย่างพอเพียง เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ผู้ที่อยู่อย่างพอเพียงจะดำเนินชีวิตอย่างประมาณตน มีเหตุผล รอบคอบ ระมัดระวัง อยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความรับผิดชอบ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ มีการวางแผนป้องกันความเสี่ยงและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

6. มุ่งมั่นในการทำงาน เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำหน้าที่การทำงาน ด้วยความเพียรพยายาม อดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้ที่มุ่งมั่นในการทำงานจะแสดงออกถึงความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเพียรพยายาม ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดด้วยความรับผิดชอบ และมีความภาคภูมิใจในผลงาน

7. **รักความเป็นไทย** เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ร่วมอนุรักษ์ สืบทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ผู้ที่รักความเป็นไทยจะมีความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ชื่นชม มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทย มีความกตัญญูกตเวที ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

8. **มีจิตสาธารณะ** เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน ผู้ที่มีจิตสาธารณะจะเป็นผู้ให้และช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันความสุขส่วนตนเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยแรงกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดในชุมชน โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

ดังนั้นการกำหนดภาระงานให้นักเรียนปฏิบัติ รวมทั้งการเลือกวิธีการและเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้นั้น ครูควรคำนึงถึงความสามารถของนักเรียน 6 ประการตามแนวคิด Backward Design สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนหลังจากสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น เพื่อให้ภาระงาน วิธีการ และเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ครอบคลุมสิ่งที่สะท้อนผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนอย่างแท้จริง

นอกจากนี้การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design ในขั้นที่ 2 นี้ ครูจะต้องคำนึงถึงภาระงาน วิธีการ เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้ มีประสิทธิภาพ ตรงกับสภาพจริง มีความยืดหยุ่น และสร้างความสบายใจแก่นักเรียนเป็นสำคัญ

ขั้นที่ 3 วางแผนการจัดการเรียนรู้

เมื่อครุมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับการกำหนดผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน รวมทั้งกำหนดภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ อย่างแท้จริงแล้ว ขั้นตอนต่อไปครูควรนึกถึงกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จะจัดให้นักเรียน การที่ครูจะนึกถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะจัดให้นักเรียนได้นั้น ครูควรตอบคำถามสำคัญต่อไปนี้

— ถ้าครูต้องการจะจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความคิดรวบยอด หลักการ และทักษะกระบวนการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับนักเรียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดผลลัพธ์ปลายทางตามที่กำหนดไว้ รวมทั้งเกิดเป็นความเข้าใจที่คงทนต่อไปนั้น ครูสามารถใช้วิธีการง่าย ๆ ะไรบ้าง

— กิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยเป็นสื่อให้นักเรียนเกิดความรู้และทักษะที่จำเป็นมีอะไรบ้าง
— สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมและดีที่สุดซึ่งจะทำให้นักเรียนบรรลุตามมาตรฐานของหลักสูตรมีอะไรบ้าง

— กิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ควรจัดกิจกรรมใดก่อนและควรจัดกิจกรรมใดหลัง

— กิจกรรมต่าง ๆ ออกแบบไว้เพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนหรือไม่ เพราะเหตุใด

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดผลลัพธ์ปลายทางตามแนวคิด Backward Design นั้น วิกินส์และแมกไทได้เสนอแนะให้ครูเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของ **WHERE TO** (ไปที่ไหน) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

W แทน กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้ นั่นจะต้องช่วยให้นักเรียนรู้ว่าหน่วยการเรียนรู้นี้จะดำเนินไปในทิศทางใด (Where) และสิ่งที่คาดหวังคืออะไร (What) มีอะไรบ้างที่ช่วยให้ครูทราบว่านักเรียนมีความรู้พื้นฐานและความสนใจอะไรบ้าง

H แทน กิจกรรมการเรียนรู้ควรดึงดูดความสนใจของนักเรียนทุกคน (Hook) ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในสิ่งที่จะเรียนรู้ (Hold) และใช้สิ่งที่นักเรียนสนใจเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้

E แทน กิจกรรมการเรียนรู้ควรส่งเสริมและจัดให้ (Equip) นักเรียนได้มีประสบการณ์ (Experience) ในแนวคิดหลัก/ความคิดรวบยอด และสำรวจ รวมทั้งวินิจฉัย (Explore) ในประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจ

R แทน กิจกรรมการเรียนรู้ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดทบทวน (Rethink) ปรับ (Revise) ความเข้าใจในความรู้และงานที่ปฏิบัติ

E แทน กิจกรรมการเรียนรู้ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประเมิน (Evaluate) ผลงานและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้

T แทน กิจกรรมการเรียนรู้ควรออกแบบ (Tailored) สำหรับนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และความสามารถที่แตกต่างกันของนักเรียน

O แทน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เป็นระบบ (Organized) ตามลำดับการเรียนรู้ของนักเรียน และกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ตั้งแต่เริ่มแรกและตลอดไป ทั้งนี้เพื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่า การวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ การลำดับบทเรียน รวมทั้งสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่เฉพาะเจาะจงนั้นจะประสบผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อครูได้มีการกำหนดผลลัพธ์ปลายทาง หลักฐาน และวิธีการวัดและประเมินผลที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริงแล้ว การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นเพียงสื่อที่จะนำไปสู่เป้าหมายความสำเร็จที่ต้องการเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ถ้าครูมีเป้าหมายที่ชัดเจนก็จะช่วยทำให้การวางแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถทำให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้ได้

โดยสรุปจึงกล่าวได้ว่า ชั้นนี้เป็นการค้นหาสื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องเหมาะสมกับนักเรียน กิจกรรมที่กำหนดขึ้นควรเป็นกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้นักเรียนสามารถสร้างและสรุปเป็นความคิดรวบยอดและหลักการที่สำคัญของสาระที่เรียนรู้ ก่อให้เกิดความเข้าใจที่คงทน รวมทั้งความรู้สึกและค่านิยมที่ดีไปพร้อม ๆ กับทักษะความชำนาญ

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้

(Backward Design Template)

หน่วยการเรียนรู้ที่ _____

ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน	
ตัวชี้วัดชั้นปี	
1. _____	
2. _____	
ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน นักเรียนจะเข้าใจว่า...	คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน
1. _____	1. _____
2. _____	2. _____
ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะรู้ว่า...	ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่จะนำไปสู่ความเข้าใจที่คงทนนักเรียนจะสามารถ...
1. _____	1. _____
2. _____	2. _____
	3. _____
ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ อย่างแท้จริง	
1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ	
1.1 _____	
1.2 _____	
2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	
2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้	2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้
1) _____	1) _____
2) _____	2) _____
3. สิ่งที่มีมุ่งประเมิน	
3.1 _____	
3.2 _____	
3.3 _____	

ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้

รูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง

รูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมงจากการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design เขียนโดยใช้รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้แบบเรียงหัวข้อ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ชื่อแผน... (ระบุชื่อและลำดับที่ของแผนการจัดการเรียนรู้)

ชื่อเรื่อง ... (ระบุชื่อเรื่องที่จะทำการจัดการเรียนรู้)

สาระที่ ... (ระบุสาระที่ใช้จัดการเรียนรู้)

เวลา ... (ระบุระยะเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ต่อ 1 แผน)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ... (ระบุชื่อและลำดับที่ของหน่วยการเรียนรู้)

ชั้น ... (ระบุชั้นที่จัดการเรียนรู้)

สาระสำคัญ ... (เขียนความคิดรวบยอดหรือมโนทัศน์ของหัวเรื่องที่จะจัดการเรียนรู้)

ตัวชี้วัดชั้นปี ... (ระบุตัวชี้วัดชั้นปีที่ใช้เป็นเป้าหมายของแผนการจัดการเรียนรู้)

จุดประสงค์การเรียนรู้ ... (กำหนดให้สอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน หลังจากสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งประกอบด้วยด้านความรู้ (Knowledge: K) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (Affective: A) และด้านทักษะ/กระบวนการ (Performance: P))

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ... (ระบุวิธีการและเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน)

สาระการเรียนรู้ ... (ระบุสาระและเนื้อหาที่ใช้จัดการเรียนรู้ อาจเขียนเฉพาะหัวเรื่องก็ได้)

แนวทางบูรณาการ ... (เสนอแนะและระบุกิจกรรมของกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นที่บูรณาการร่วมกัน)

กระบวนการจัดการเรียนรู้... (กำหนดให้สอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้และการบูรณาการข้ามสาระการเรียนรู้)

กิจกรรมเสนอแนะ ... (ระบุรายละเอียดของกิจกรรมที่นักเรียนควรปฏิบัติเพิ่มเติม)

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ ... (ระบุสื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้)

บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ ... (ระบุรายละเอียดของผลการจัดการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดไว้ อาจนำเสนอข้อเด่นและข้อด้อยให้เป็นข้อมูลที่สามารถใช้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิจัยในชั้นเรียนได้)

ในส่วนของการเขียนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ให้ครูที่เขียนแผนการจัดการเรียนรู้นำขั้นตอนหลักของเทคนิคและวิธีการของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น การเรียนแบบแก้ปัญหา การศึกษาเป็นรายบุคคล การอภิปรายกลุ่มย่อย/กลุ่มใหญ่ การฝึกปฏิบัติการ การสืบค้นข้อมูล ฯลฯ มาเขียนในขั้นสอน โดยให้คำนึงถึงธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้

การใช้แนวคิดของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design จะช่วยให้ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้และใช้แผนการจัดการเรียนรู้ของ ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

4. เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้–การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

พระพุทธศาสนา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 24 (2) และ (3) ได้ระบุแนวทางการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การฝึกทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การฝึกปฏิบัติจริง และการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการป้องกันและแก้ปัญหา ดังนั้น เพื่อให้การจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าวนี้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในคู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา ป. 4 เล่มนี้จึงยึดแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child-centered) เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และเน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ผสมผสานเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ กับหัวข้อเรื่องหรือประเด็นที่สอดคล้องกับชีวิตจริง เพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนาในองค์รวม เป็นธรรมชาติ สอดคล้องกับสภาพ และปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตของนักเรียน

แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้เปลี่ยนแปลงบทบาทของครูจากการเป็นผู้ชี้แนะหรือถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก และส่งเสริมสนับสนุนนักเรียน โดยใช้วิธีการต่าง ๆ อย่างหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้นักเรียนเกิดการสร้างสรรค์ความรู้และนำความรู้ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา ป. 4 เล่มนี้จึงได้นำเสนอแนวการสอนพุทธวิธีมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. วิธีสอนแบบอุปมาอุปไมย เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้โดยการบรรยายเนื้อหาเปรียบเทียบกับคน สัตว์ หรือสิ่งของ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและมองเห็นภาพ เกิดมโนทัศน์ง่าย ชัดเจน และสมจริง วิธีการนี้ใช้สำหรับเนื้อหาที่เป็นนามธรรมหรือเรื่องที่เข้าใจยาก เปรียบเทียบกับสิ่งที่นักเรียนจะเข้าใจและมองเห็นเป็นรูปธรรมได้

2. วิธีสอนแบบปจฉา-วิสัชนา เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การถาม-ตอบระหว่างครูกับนักเรียน หรือนักเรียนกับนักเรียน ในการถาม-ตอบนี้ ครูจะไม่ตอบคำถามเอง แต่จะกระตุ้นเร้าหรือส่งเสริมให้นักเรียนช่วยกันตอบ ซึ่งจะทำให้เด็กนักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น

3. วิธีสอนแบบธรรมสากัจฉา เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ครูเสนอสถานการณ์ที่เป็นปัญหาของการปฏิบัติศีล หรือการขาดหลักธรรม ให้นักเรียนสนทนากันจนได้ข้อสรุปความรู้ทางธรรม วิธีสอนแบบนี้เหมาะกับนักเรียนที่มีพื้นฐานความรู้ในเนื้อหาพอสมควร และต้องการที่จะหาความกระจ่างในเนื้อหาเพิ่มขึ้น วิธีการนี้ใช้ได้กับนักเรียนจำนวนน้อย และมีความสามารถในการใช้ภาษาในการซักถาม โต้ตอบ แสดงความคิดเห็น อภิปราย อธิบายได้ดีพอสมควร

4. วิธีสอนแบบอริยสัง เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4 ขั้นตอน ได้แก่

4.1 ขั้นกำหนดปัญหาหรือขั้นทุกข์ โดยให้นักเรียนศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้น และพยายามกำหนดขอบเขตของปัญหา ซึ่งจะต้องคิดแก้ไขให้ได้

4.2 ขันตั้งสมมุติฐานหรือขั้นสมมุติ โดยให้นักเรียนพิจารณาว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากอะไร และในการแก้ไขสาเหตุนั้น ๆ จะต้องทำอะไรบ้าง ให้กำหนดเป็นข้อ ๆ

4.3 ขั้นการทดลองและเก็บข้อมูลหรือขั้นนิโรธ โดยให้นักเรียนได้กระทำหรือทำการทดลองด้วยตนเองตามหัวข้อต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในข้อ 4.2 พร้อมบันทึกผลไว้

4.4 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลหรือขั้นมรรค โดยให้นักเรียนสรุปการกระทำที่ได้ผลไว้เป็นข้อ ๆ เป็นแบบหรือเป็นแนวทางปฏิบัติ และให้ลงมือปฏิบัติอย่างเต็มที่ตามแนวทางนั้น

5. วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวนตามแนวพุทธศาสตร์ เป็นกระบวนการหาความจริงและวิธีการแก้ปัญหาด้วยการตั้งคำถามในแนวกระบวนการวิทยาศาสตร์ทั้งทางโลกและทางธรรม โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนดังนี้

- 5.1 การเห็นปัญหาและการวิเคราะห์ปัญหา
- 5.2 การเสนอเหตุแห่งปัญหาในรูปของการตั้งสมมุติฐาน
- 5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 5.4 การทดสอบสมมุติฐานด้วยข้อมูล
- 5.5 การสรุปผล

6. วิธีสอนแบบไตรสิกขา เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยขั้นตอนในการศึกษา 3 ขั้นตอน ดังนี้

6.1 ขั้นศีล คือ การควบคุมให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัยทั้งทางกายและวาจาให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยเป็นปกติ พร้อมทั้งจะเรียน

6.2 ขั้นสมาธิ คือ การฝึกสมาธิขั้นต้นในการควบคุมสติ ให้นักเรียนรวมจิตใจและความคิดแน่วแน่เป็นจุดเดียว ให้นักเรียนตัดสิ่งรบกวนอื่น ๆ ออกจากความคิดและจิตใจ

6.3 ขั้นปัญญา คือ ขั้นนักเรียนใช้สมาธิ ความมีจิตใจแน่วแน่ ทำความเข้าใจในปัญหา การหาเหตุของปัญหาเพื่อการแก้ไขพิจารณาผลที่เกิดขึ้นจนเกิดความรู้แจ้ง เข้าใจ และแก้ปัญหาได้ เกิดการเรียนรู้ เกิดปัญญาขึ้นในตนเอง มีมโนทัศน์ในเรื่องนั้นได้ถูกต้องตามความเป็นจริง

7. วิธีสอนโดยการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

7.1 ขั้นนำ การสร้างเจตคติที่ดีต่อวิธีการเรียนและบทเรียน

- 1) การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสม
- 2) บุคลิกภาพของครูและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน
- 3) การเสนอสิ่งเร้าและแรงจูงใจ

7.2 ขั้นสอน มีขั้นตอนดังนี้

1) ครูเสนอปัญหาที่เป็นสาระสำคัญของบทเรียนหรือเสนอหัวข้อเรื่อง ประเด็นสำคัญของบทเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ

- 2) ครูแนะแหล่งวิทยาการและแหล่งข้อมูล

3) นักเรียนฝึกการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้ และหลักการ โดยใช้ทักษะที่เป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทักษะทางวิทยาศาสตร์ และทักษะทางสังคม

4) จัดกิจกรรมที่เร้าให้เกิดการคิดวิธีต่าง ๆ เช่น คิดสืบค้นต้นเค้า คิดสืบสาวตลอดสาย คิดสืบค้นต้นปลาย คิดโยงสายความสัมพันธ์

5) ฝึกการสรุปประเด็นของข้อมูล ความรู้ และเปรียบเทียบ ประเมินค่าโดยวิธีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทดลอง ทดสอบ จัดเป็นทางเลือกและทางออกของการแก้ปัญหา

6) ดำเนินการเลือกและตัดสินใจ

7) กิจกรรมฝึกปฏิบัติ เพื่อพิสูจน์ผลการเลือกและการตัดสินใจให้ประจักษ์จริง

7.3 ชั้นสรุป

1) ครูและนักเรียนสังเกตวิธีการปฏิบัติ ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขให้ปฏิบัติถูกต้อง

2) อภิปรายและสอบถามข้อสงสัย

3) สรุปบทเรียน

4) วัดและประเมินผล

8. วิธีสอนตามหลักพุทธุต เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

8.1 ชั้นสร้างศรัทธา

1) การจัดบรรยากาศของชั้นเรียนให้เหมาะสม

2) บุคลิกภาพของครูและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน

3) การเสนอสิ่งเร้าและสร้างแรงจูงใจใฝ่รู้

8.2 ชั้นฝึกทักษะภาษาตามหลักพุทธุต

1) การฝึกหัดฟัง พูด อ่าน เขียน

2) การฝึกปรือ เพื่อจับประเด็นสาระและจดจำ

3) การฝึกฝน ฝึกการใช้ภาษาให้แคล่วคล่องจัดเจน

4) การฝึกคิดพิจารณาจนเข้าใจแจ่มแจ้ง โดยมีวิธีคิด ได้แก่ คิดจำแนกแยกแยะ

คิดเชื่อมโยงสัมพันธ์ คิดสรุปหลักการ

5) การฝึกสรุปรวมสาระความรู้เป็นหลักการด้วยความเข้าใจแจ่มแจ้งและนำไป

ใช้ได้จริง

8.3 ชั้นมองตนและการประเมินของกัลยาณมิตร โดย

1) การวัดและประเมินตนเอง

2) การวัดและประเมินโดยเพื่อนนักเรียน

3) การวัดและประเมินโดยครูผู้สอน

4) การช่อมเสริมและช่วยเหลือกันฉันกัลยาณมิตร

อย่างไรก็ตาม การเรียนการสอนพระพุทธศาสนา ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้หลากหลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหา สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ครูควรเลือกใช้ให้เหมาะสม ดังนั้นบทบาทของครูจึงมีความสำคัญมาก

นอกจากแนวการสอนพุทธวิธีดังกล่าวนี้แล้ว การจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาสามารถนำทฤษฎีเทคนิค และวิธีการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ มาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ได้อีก เช่น

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain- Based Learning – BBL) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่อิงผลการวิจัยทางประสาทวิทยา ซึ่งได้เสนอแนะไว้ว่า ตามธรรมชาตินั้นสมองเรียนรู้ได้อย่างไร โดยได้กล่าวถึงโครงสร้างที่แท้จริงของสมองและการทำงานของสมองมนุษย์ที่มีการแปรเปลี่ยนไปตามขั้นของการพัฒนา ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดของการสร้างสรรค์การจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem- Based Learning – PBL) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นจุดเริ่มต้นและเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนร่วมกันแก้ปัญหาภายใต้การแนะนำของผู้สอน ให้นักเรียนช่วยกันตั้งคำถามและช่วยกันค้นหาคำตอบ โดยอาจใช้ความรู้เดิมมาแก้ปัญหาหรือศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมสำหรับการแก้ปัญหา นำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้ามาสรุปเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหา แล้วช่วยกันประเมินการแก้ปัญหาเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาครั้งต่อไป

3. การจัดการเรียนรู้แบบพหุปัญญา (Multiple Intelligences) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาองค์รวมของนักเรียนทั้งสมองด้านซ้ายและสมองด้านขวาบนพื้นฐานความสามารถและสติปัญญาที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล มุ่งหมายจะให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ภายใต้ความหลากหลายของวัฒนธรรมหรือสภาพแวดล้อม

4. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่จัดสถานการณ์และบรรยากาศให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ฝึกให้นักเรียนที่มีลักษณะแตกต่างกันทั้งสติปัญญาและความถนัดร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม ร่วมกันศึกษาค้นคว้า

5. การจัดการเรียนรู้แบบใช้หมวกความคิด 6 ใบ (Six Thinking Hats) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามที่ใช้ความคิดในลักษณะต่าง ๆ โดยสามารถอธิบายเหตุผลประกอบหรือวิเคราะห์วิจารณ์ได้

6. การจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน (Inquiry Process) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ฝึกให้นักเรียนค้นหาคำถามด้วยตนเอง เพื่ออธิบายสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ มีหลักการ โดยนักเรียนจะต้องใช้ความสามารถของตนเองคิดค้น สืบเสาะ แก้ปัญหา หรือคิดประดิษฐ์สิ่งใหม่ด้วยตนเอง

7. การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา (Problem Solving) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งฝึกให้นักเรียนเรียนรู้จากการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยการทำความเข้าใจปัญหา วางแผนแก้ปัญหา ดำเนินการแก้ปัญหา และตรวจสอบหรือมองย้อนกลับ

8. การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project Work) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติ โดยใช้กระบวนการแสวงหาความรู้หรือค้นคว้าหาคำตอบในสิ่งที่นักเรียนอยากรู้หรือสงสัยด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างหลากหลาย

9. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ (Active Learning) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ทดลองทำด้วยตนเอง เพื่อจะได้เรียนรู้ขั้นตอนของงาน รู้จักวิธีแก้ปัญหาในการทำงาน

10. การจัดการเรียนรู้แบบสร้างผังความคิด (Concept Mapping) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดกลุ่มความคิดรวบยอด เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์กันระหว่างความคิดหลักและความคิดรองลงไป โดยนำเสนอเป็นภาพหรือเป็นผัง

11. การจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experience Learning) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่จัดกิจกรรมหรือจัดประสบการณ์ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติ แล้วกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาทักษะใหม่ ๆ เจตคติใหม่ ๆ หรือวิธีการคิดใหม่ ๆ

12. การจัดการเรียนรู้โดยการแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้แสดงบทบาทในสถานการณ์ที่สมมุติขึ้น โดยอาจกำหนดให้แสดงบทบาทสมมติที่เป็นพฤติกรรมของบุคคลอื่นหรือแสดงพฤติกรรมในบทบาทของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ

13. การจัดการเรียนรู้จากเกมจำลองสถานการณ์ (Simulation Gaming) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่คล้ายกับการแสดงบทบาทสมมติ แต่เป็นการให้เล่นเกมจำลองสถานการณ์ โดยครูนำสถานการณ์จริงมาจำลองไว้ในห้องเรียน โดยการกำหนดกฎ กติกา เงื่อนไขสำหรับเกมนั้น ๆ แล้วให้ผู้เรียนไปเล่นเกมหรือกิจกรรมในสถานการณ์จำลองนั้น

การจัดการเรียนรู้ต้องจัดควบคู่กับการวัดและประเมินผลตามภาระงาน/ชิ้นงานที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด แผนการจัดการเรียนรู้นี้ได้เสนอการวัดและประเมินผลครบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/กระบวนการ เน้นวิธีการวัดที่หลากหลายตามสถานการณ์จริง การดูร่องรอยต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการดูกระบวนการทำงาน และผลผลิตของงาน โดยออกแบบการประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียน หลังเรียน และแบบทดสอบประจำหน่วยการเรียนรู้ พร้อมแบบฟอร์มและเกณฑ์การประเมิน เพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูไว้พร้อม ทั้งนี้ครูอาจเพิ่มเติมโดยการออกแบบการวัดและประเมินด้วยมิติคุณภาพ (Rubrics)

5. ตารางวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปี

กับสาระการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (พระพุทธศาสนา ป. 4)

มาตรฐานการเรียนรู้	มฐ. ศ 1.1								มฐ. ศ 1.1			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	
ตัวชี้วัดชั้นปีหน่วยการเรียนรู้												
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พระพุทธ												
1. ความสำคัญของพระพุทธศาสนา	☆											
2. พุทธประวัติ		☆										
3. ชาดก			☆									
4. ประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ								☆				
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พระธรรม												
1. พระรัตนตรัย				☆								
2. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา				☆	☆		☆					
3. พุทธศาสนสุภาษิต				☆	☆		☆					
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พระสงฆ์												
1. พุทธสาวก			☆		☆							
2. ชาวพุทธตัวอย่าง			☆		☆							
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตนดี												
1. หน้าที่ชาวพุทธ										☆		
2. มรรยาทชาวพุทธ											☆	
3. ศาสนพิธี												☆
4. การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา						☆						

6. คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4

คำอธิบายรายวิชา

ส 14101

พระพุทธศาสนา

รายวิชาพื้นฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

จำนวน 30 ชั่วโมง

ศึกษาและวิเคราะห์พระพุทธเกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนา ได้แก่ พระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ โดยวัดเป็นศูนย์รวมการทำความคิดและพัฒนาจิตใจ เป็นที่ประกอบศาสนพิธี เป็นแหล่งทำกิจกรรมทางสังคม พุทธประวัติ ได้แก่ สรูปพุทธประวัติ คริสต์รู้ ประกาศธรรม (โปรดชฎิล 3 พี่น้อง โปรดพระเจ้าพิมพิสาร ได้พระอัครสาวก แสดงโอวาทปาติโมกข์) ชาดกเรื่อง ฎีกุฑกชาดกและมหาอุกกุชชาดก

ศึกษาและวิเคราะห์พระธรรมเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ พระรัตนตรัย (การแสดงความเคารพพระรัตนตรัย) ศรัทธา 4 พุทธคุณ 3 หลักกรรม ไตรสิกขา โอวาท 3 (การไม่ทำความชั่ว: เบญจศีล ทugend 3 การทำความดี: เบญจธรรม สุจริต 3 พรหมวิหาร 4 กตัญญูกตเวทีต่อประเทศชาติ มงคล 38: (ความเคารพ ความถ่อมตน การทำความดีให้พร้อมไว้ก่อน) การทำจิตใจให้สงบใสบริสุทธิ์ การปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ พุทธศาสนสุภาษิต ได้แก่ สุขา สงฆุสส สามัคคี: ความพร้อมเพรียงของหมู่ให้เกิดสุข โลกโกปตมุกิกา เมตตา: เมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก

ศึกษาและวิเคราะห์พระสงฆ์เกี่ยวกับพุทธสาวก ได้แก่ พระอูรวลกัสสปะ และชาวพุทธตัวอย่าง ได้แก่ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนี

ศึกษาและวิเคราะห์การปฏิบัติตนดีเกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานหรือวัด การแสดงความเคารพต่อศาสนสถานหรือวัด มรรยาทชาวพุทธ ได้แก่ การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุ การขึ้น การเดิน และการนั่งในที่เหมาะสมในโอกาสต่าง ๆ ศาสนพิธี ได้แก่ การอาราธนาต่าง ๆ ระเบียบพิธีและการปฏิบัติตนในวันธรรมสวนะ การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา ได้แก่ ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิและปัญญา การสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา วิธีปฏิบัติของการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา การฝึกการขึ้น การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ การฝึกการกำหนดรู้ความรู้สึก การฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน

โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการสืบค้นข้อมูล กระบวนการสร้างความตระหนัก และกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่า ศรัทธา ยึดมั่นในศาสนาที่ตน นับถือ ปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่เหมาะสมดีงาม สามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปี

ส 1.1 ป. 4/1, 4/2, 4/3, 4/4, 4/5, 4/6, 4/7, 4/8

ส 1.2 ป. 4/1, 4/2, 4/3

รวมทั้งหมด 11 ตัวชี้วัด

7. โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4

โครงสร้างรายวิชา

หน่วย การเรียนรู้ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มฐ./ตัวชี้วัด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน (100)
1	พระพุทธ	ส 1.1 ป. 4/1, 4/2, 4/3, 4/8	6	20
2	พระธรรม	ส 1.1 ป. 4/4, 4/5, 4/7	7	30
3	พระสงฆ์	ส 1.1 ป. 4/3	4	20
4	การปฏิบัติตนดี	ส 1.1 ป. 4/6 ส 1.2 ป. 4/1, 4/2, 4/3	10	30

หมายเหตุ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 จัดเวลาเรียนตลอดภาคเรียนเท่ากับ 30 ชั่วโมง การจัดทำโครงสร้างเวลาเรียนได้กำหนดเวลาเรียนไว้ 27 ชั่วโมง เวลาปฐมนิเทศ 1 ชั่วโมง เวลาในการทดสอบกลางปี 1 ชั่วโมง และเวลาในการทดสอบปลายปี 1 ชั่วโมง

8. โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4

หน่วยการเรียนรู้ที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หมายเหตุ
	แผนปฐมนิเทศ	ชั่วโมงที่ 1 ปฐมนิเทศและข้อตกลงในการเรียน	
หน่วยที่ 1 พระพุทธ (4 แผน)	แผนที่ 1 ความสำคัญของ พระพุทธศาสนา (1 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 2 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา 1. ความสำคัญของพระพุทธศาสนา 1.1 พระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ 1.2 วัดเป็นศูนย์รวมการทำมาดีและพัฒนาจิตใจ 1.3 วัดเป็นสถานที่ประกอบศาสนพิธี 1.4 วัดเป็นแหล่งทำกิจกรรมทางสังคม	
	แผนที่ 2 พุทธประวัติ (2 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 3 พุทธประวัติ 2. พุทธประวัติ 2.1 สรูปพุทธประวัติ 2.2 เสด็จออกผนวช 2.3 ตรัสรู้ ชั่วโมงที่ 4 พุทธประวัติ (ต่อ) 2.4 ประกาศธรรม	
	แผนที่ 3 ชาดก (2 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 5 กุฎิพุทธชาดก 3. ชาดก 3.1 กุฎิพุทธชาดก ชั่วโมงที่ 6 มหาอุกกุสชาดก 3.2 มหาอุกกุสชาดก	

หน่วยการเรียนรู้ที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หมายเหตุ
	แผนที่ 4 ประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ (1 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 7 ประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ 4. ประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ 4.1 นบิฮัมมัด 4.2 พระเยซูคริสต์	
หน่วยที่ 2 พระธรรม (3 แผน)	แผนที่ 5 พระรัตนตรัย (1 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 8 พระรัตนตรัยและหลักธรรมที่เกี่ยวข้อง 1. พระรัตนตรัย 1.1 ศรัทธา 4 1.2 พุทธคุณ 3 1.3 หลักกรรม	
	แผนที่ 6 หลักกรรมทางพระพุทธศาสนา (5 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 9 ไตรสิกขา 2. หลักกรรมทางพระพุทธศาสนา 2.1 ไตรสิกขา ชั่วโมงที่ 10 โอวาท 3 (การไม่ทำความชั่ว) 2.2 โอวาท 3 (1. การไม่ทำความชั่ว: เบญจศีล หุจจิต 3) ชั่วโมงที่ 11 โอวาท 3 (การทำความดี 1) 2.2 โอวาท 3 (2. การทำความดี: เบญจธรรม สุจจิต 3) ชั่วโมงที่ 12 โอวาท 3 (การทำความดี 2) 2.2 โอวาท 3 (2. การทำความดี: พรหมวิหาร 4 ความกตัญญูทศเวทิต่อประเทศชาติ)	

หน่วยการเรียนรู้ที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หมายเหตุ
		ชั่วโมงที่ 13 โอวาท 3 (การทำความดี 3) 2.2 โอวาท 3 (2. การทำความดี: มงคล 38 และการทำจิตใจให้ผ่องใสบริสุทธิ์) 2.3 การปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์	
	แผนที่ 7 พุทธศาสนสุภาษิต (1 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 14 พุทธศาสนสุภาษิต 3. พุทธศาสนสุภาษิต 3.1 สุขา สงฆสฺส สามคฺคี (สุขา สังฆัสสะ สามคคี): ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะก่อให้เกิดสุข 3.2 โลกโกปตฺถมฺภิกา เมตฺตา (โลกโกปิตถัมภิกา เมตตา): เมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก	
		ชั่วโมงที่ 15 การทดสอบกลางปี	ปรับเปลี่ยนชั่วโมงทดสอบตามความเหมาะสม
หน่วยที่ 3 พระสงฆ์ (2 แผน)	แผนที่ 8 พุทธสาวก (2 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 16-17 พุทธสาวก: พระอรุเวลกัสสปะ 1. พุทธสาวก พระอรุเวลกัสสปะ	
	แผนที่ 9 ชาวพุทธตัวอย่าง (2 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 18 ชาวพุทธตัวอย่าง 2. ชาวพุทธตัวอย่าง 2.1 สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก	

หน่วยการเรียนรู้ที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หมายเหตุ
		ชั่วโมงที่ 18 ชาวพุทธตัวอย่าง 2. ชาวพุทธตัวอย่าง 2.1 สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ชั่วโมงที่ 19 ชาวพุทธตัวอย่าง (ต่อ) 2.2 สมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนี	
หน่วยที่ 4 การปฏิบัติตนดี (4 แผน)	แผนที่ 10 หน้าที่ชาวพุทธ (2 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 20 การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานหรือวัด 1. หน้าที่ชาวพุทธ 1.1 การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานหรือวัด ชั่วโมงที่ 21 การแสดงความเคารพต่อศาสนสถานหรือวัด 1.2 การแสดงความเคารพต่อศาสนสถานหรือวัด	
	แผนที่ 11 มรรยาทชาวพุทธ (2 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 22 การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์ 2. มรรยาทชาวพุทธ 2.1 การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์ ชั่วโมงที่ 23 การยืน การเดิน และการนั่งที่เหมาะสมในโอกาสต่าง ๆ 2.2 การยืน การเดิน และการนั่งที่เหมาะสมในโอกาสต่าง ๆ	
	แผนที่ 12 ศาสนพิธี (2 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 24 การปฏิบัติตนในการอาราธนาต่าง ๆ 3. ศาสนพิธี 3.1 การปฏิบัติตนในการอาราธนาต่าง ๆ ชั่วโมงที่ 25 ระเบียบพิธีและการปฏิบัติตนในวันธรรมสวนะ 3.2 ระเบียบพิธีและการปฏิบัติตนในวันธรรมสวนะ	

หน่วยการเรียนรู้ที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หมายเหตุ
	แผนที่ 13 การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา (4 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 26 ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา 4. การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา 4.1 ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา ชั่วโมงที่ 27 การฝึกบริหารจัดการและการเจริญปัญญา 4. การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา 4.2 การสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา 4.3 วิธีปฏิบัติของการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา 4.4 การฝึกการขึ้น การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ ชั่วโมงที่ 28 การฝึกกำหนดรู้ความรู้สึก 4. การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา 4.5 การฝึกกำหนดรู้ความรู้สึก ชั่วโมงที่ 29 การฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน 4. การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา 4.6 การฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน	
		ชั่วโมงที่ 30 การทดสอบปลายปี	

ตอนที่ 2

แผนการจัดการเรียนรู้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

(พระพุทธศาสนา ป. 4)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

แผนปฐมนิเทศ

ปฐมนิเทศและข้อตกลงในการเรียนรายวิชาพื้นฐาน

พระพุทธศาสนา ป. 4

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา	เวลา 1 ชั่วโมง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
---	---

1. สาระสำคัญ

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

1. อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของศาสนิกชน (ส 1.1 ป. 4/1)
2. สร้างพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุนิพพานจนถึงประกาศธรรม หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/2)
3. เห็นคุณค่าและปฏิบัติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาคก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/3)
4. แสดงความเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/4)
5. ชื่นชมการทำความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัว โรงเรียน และชุมชนตามหลักศาสนา พร้อมทั้งบอกแนวทางปฏิบัติในการดำเนินชีวิต (ส 1.1 ป. 4/5)
6. เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติเป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/6)
7. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่างสมานฉันท์ (ส 1.1 ป. 4/7)
8. อธิบายประวัติศาสดาของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป (ส 1.1 ป. 4/8)
9. อภิปรายความสำคัญและมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ (ส 1.2 ป. 4/1)
10. มีมารยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด (ส 1.2 ป. 4/2)

11. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง
(ส 1.2 ป. 4/3)

3. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การจัดการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 เป็นไปตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่ได้ให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้รายวิชาหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 เป็น 11 มาตรฐาน และยังได้กำหนดตัวชี้วัดชั้นปีและสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ รวมทั้งยังได้จัดทำคำอธิบายรายวิชา เพื่อให้สถานศึกษานำไปกำหนดเป็นหลักสูตรสถานศึกษาของตนให้เป็นที่ไปในทิศทางเดียวกัน

4. สาระการเรียนรู้

1. เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4
2. แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4
3. ตารางวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปีกับสาระในหน่วยการเรียนรู้ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4
4. คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป.4
5. โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4
6. โครงสร้างเวลาเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4

5. สมรรถนะของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง

6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

7. ภาระงาน/ชิ้นงาน

ภาระงานรวบยอด

- การตอบคำถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา
- การอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา

8. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
<ol style="list-style-type: none"> 1. ซักถามความรู้เรื่อง ปฐมนิเทศ และข้อตกลงในการเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 2 2. ตรวจสอบผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> • ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้าน ความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ มีความรับผิดชอบ ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> • ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

9. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 1

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้ เช่น จัดนั่งเรียนแบบตัว U นั่งเรียนเป็นกลุ่ม นำนักเรียนไปเรียนที่ห้องประชุม ห้องโสตทัศนศึกษา สนามหญ้าได้ร่มไม้

2. ครูแนะนำตนเอง แล้วให้นักเรียนแนะนำตนเองตามลำดับตัวอักษร หรือตามลำดับหมายเลขประจำตัว หรือตามแถวที่นั่ง ตามความเหมาะสม

3. ครูให้ความรู้ทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา พร้อมซักถามนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ เช่น

- 1) ทำไมเราจึงต้องเรียนพระพุทธศาสนา
- 2) รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนามีความสำคัญและจำเป็นต่อเราหรือไม่ เพราะอะไร

4. ครูสรุปความรู้แล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

5. ครูระบุสิ่งที่ต้องเรียนในรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 โดยใช้ข้อมูลจากหน้าสารบัญในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด จากนั้นอธิบายเพื่อทำความเข้าใจกับนักเรียนในเรื่องต่อไปนี้ (โดยใช้ข้อมูลจากตอนที่ 1)

- 1) คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4
- 2) โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4
- 3) โครงสร้างเวลาเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4

6. ครูบอกเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 โดยสรุปว่ามีเทคนิคและวิธีการเรียนรู้อะไรบ้าง (โดยใช้ข้อมูลจากตอนที่ 1)

7. ครูสนทนาและซักถามนักเรียนเพื่อทำความเข้าใจถึงแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 (โดยใช้ข้อมูลจากตอนที่ 1) รวมทั้งเกณฑ์ตัดสินผลการเรียนรู้ ในประเด็นต่าง ๆ เช่น

- 1) รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 มีเวลาเรียนเท่าไร
- 2) รายวิชานี้จะสอบและเก็บคะแนนอย่างไร และเท่าไร
- 3) รายวิชานี้จะตัดสินผลการเรียนอย่างไร

8. ครูแนะนำสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่จะใช้ประกอบการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 โดยใช้ข้อมูลจากหน้าบรรณานุกรมในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด นอกจากนี้ครูควรแนะนำแหล่งสืบค้นความรู้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่ได้ระบุไว้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด เพื่อทำความเข้าใจถึงแหล่งสืบค้นความรู้แต่ละอย่าง

9. ครูสนทนากับนักเรียนและร่วมกันทำข้อตกลงในการเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- 1) เวลาเรียน ต้องเข้าเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนในรายวิชานี้ หรือไม่ขาดเรียนเกิน 3 ครั้ง กรณีป่วยต้องส่งใบลาโดยผู้ปกครองลงชื่อรับรองการลา
- 2) ควรเข้าห้องเรียนตรงเวลาและรักษามารยาทในการเรียน
- 3) เมื่อเริ่มเรียนแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะมีการทดสอบก่อนเรียน และหลังจากเรียนจบแต่ละหน่วยการเรียนรู้แล้วจะมีการทดสอบหลังเรียน
- 4) ในช่วงที่มีการฝึกปฏิบัติงาน ควรเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือให้พร้อม โดยจัดหาไว้ล่วงหน้า
- 5) รับผิดชอบการเรียน การสร้างชิ้นงาน และการส่งงานตามเวลาที่กำหนด
- 6) รักษาความสะอาดบริเวณที่ปฏิบัติกิจกรรม วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่ใช้ทำงานทุกครั้ง

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

10. ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้และแหล่งสืบค้นความรู้อื่น ๆ ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันสรุปและบันทึกผล

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

11. ครูให้นักเรียนพิจารณาว่า จากหัวข้อที่เรียนมาและการปฏิบัติกิจกรรมมีเรื่องอะไรบ้างที่ยังไม่เข้าใจหรือมีข้อสงสัย ถ้ามีครูช่วยอธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียนเข้าใจ

12. นักเรียนร่วมกันประเมินการปฏิบัติกิจกรรมว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคใด และได้มีการแก้ไขอย่างไรบ้าง

13. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนหัวข้อนี้และการปฏิบัติกิจกรรม

14. ครูทดสอบความเข้าใจของนักเรียน โดยการให้ตอบคำถาม เช่น

- 1) รายวิชานี้มีเกณฑ์ตัดสินผลการเรียนรู้อย่างไร
- 2) ข้อตกลงในการเรียนมีอะไรบ้าง

15. ครูให้นักเรียนนำประโยชน์จากการเรียนรู้เรื่อง ปฐมนิเทศและข้อตกลงในการเรียนรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 ไปประยุกต์ปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสมและสอดคล้อง กับการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 5 สรุป

16. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง ปฐมนิเทศและข้อตกลงในการเรียนรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิด หรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมทั้งตกแต่งให้สวยงาม

17. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พระพุทธ เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนา เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

10. สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

1. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
2. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
3. คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
4. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

11. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

    แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

    แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

    เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____

_____

ลงชื่อ _____ ผู้สอน

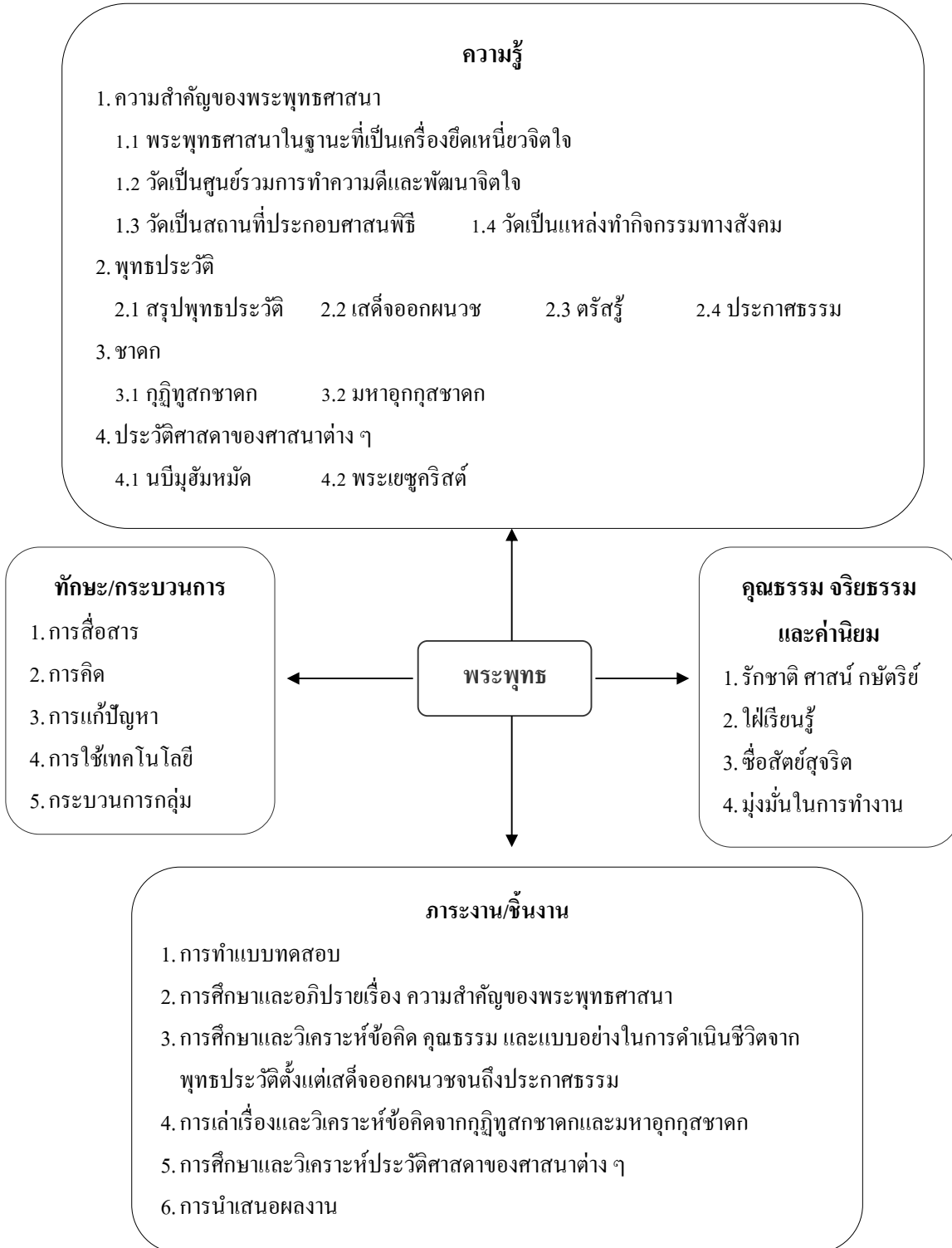
_____ / _____ / _____

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

พระพุทธ

เวลา 6 ชั่วโมง

ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พระพุทธ

ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน	
ตัวชี้วัดขั้นปี 1. อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของศาสนิกชน (ส 1.1 ป. 4/1) 2. สรุปพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุนิพพานจนถึงประกาศธรรม หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/2) 3. เห็นคุณค่าและปฏิบัติตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/3) 4. อธิบายประวัติศาสดาของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป (ส 1.1 ป. 4/8)	
ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน นักเรียนจะเข้าใจว่า... 1. พระพุทธศาสนามีความสำคัญในฐานะที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวพุทธ 2. การศึกษาพุทธประวัติทำให้ได้ข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้อง 3. การศึกษาชาดกทำให้ได้ข้อคิดและคุณธรรมที่สามารถนำมาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนได้ 4. การศึกษาประวัติของนบิหมัหมัดและพระเยซูคริสต์ทำให้ได้แบบอย่างในการดำเนินชีวิต และปฏิบัติตามได้ถูกต้องในการอยู่ร่วมกับผู้ที่นับถือศาสนาทั้งสองได้	คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่คงทน 1. พระพุทธศาสนามีความสำคัญอย่างไร 2. การศึกษาพุทธประวัติมีประโยชน์อย่างไร 3. เราจะได้อะไรจากการศึกษาชาดก 4. การศึกษาประวัติของนบิหมัหมัดและพระเยซูคริสต์มีประโยชน์อย่างไร
ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะรู้ว่า... 1. คำสำคัญ ได้แก่ การบำเพ็ญทุกกรกิริยา ปัญจวัคคีย์ ดวงตาเห็นธรรม พระอัครสาวก สมัยพุทธกาล 2. พระพุทธศาสนามีความสำคัญในฐานะที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ โดยมีวัดเป็นศูนย์รวมการทำความดีและพัฒนาจิตใจ เป็นสถานที่ประกอบศาสนพิธี และเป็นแหล่งทำกิจกรรมทางสังคม	ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่จะนำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ... 1. อภิปรายความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวพุทธ 2. เล่าพุทธประวัติตั้งแต่เสด็จออกผนวชจนถึงประกาศธรรม 3. วิเคราะห์ข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากการศึกษาพุทธประวัติ 4. เล่ากวีพุทธชาดกและมหากุศชาดก

<p>ของชาวพุทธ</p> <p>3. พุทธประวัติ คือ ประวัติของพระพุทธเจ้าผู้เป็นศาสดาของพระพุทธศาสนา เช่น เสด็จออกผนวช ตรัสรู้ ประกาศธรรม การศึกษาพุทธประวัติช่วยให้เกิดศรัทธาในพระพุทธศาสนา ได้ข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้อง</p> <p>4. ชาดก คือ เรื่องราวของพระพุทธเจ้าในชาติต่าง ๆ ก่อนที่จะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าในชาติสุดท้าย การศึกษากุฎิพุทธชาดกทำให้ได้ข้อคิดและคุณธรรมเกี่ยวกับการไม่คบคนพาล ส่วนการศึกษามหาอุกกุสชาดกทำให้ได้ข้อคิดและคุณธรรมเกี่ยวกับการคบมิตร</p> <p>5. การศึกษาประวัติศาสดาของศาสนาอิสลาม ได้แก่ นบีมุฮัมมัด และประวัติของศาสดาของคริสต์ศาสนา ได้แก่ พระเยซูคริสต์ ทำให้เราได้ข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้อง</p>	<p>5. วิเคราะห์และนำข้อคิดจากกุฎิพุทธชาดกและมหาอุกกุสชาดกไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน</p> <p>6. เล่าประวัติศาสดาของนบีมุฮัมมัดและพระเยซูคริสต์</p> <p>7. วิเคราะห์ข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากการศึกษาประวัติของนบีมุฮัมมัดและพระเยซูคริสต์</p>
ขั้นที่ 2 การงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง	
<p>1. การงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ</p> <p>1.1 ศึกษาและอภิปรายเรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนา</p> <p>1.2 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างในการดำเนินชีวิตจากพุทธประวัติตั้งแต่เสด็จออกผนวชจนถึงประกาศธรรม</p> <p>1.3 เล่าเรื่องและวิเคราะห์ข้อคิดจากกุฎิพุทธชาดกและมหาอุกกุสชาดก</p> <p>1.4 ศึกษาและวิเคราะห์ประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ</p>	
<p>2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้</p> <p>2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การทดสอบ 2) การประเมินผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) การประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ 	<p>2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2) แบบประเมินผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ

3. สิ่งที่มีงประเมิน

- 3.1 ความสามารถ 6 ด้าน ได้แก่ การอธิบาย ชี้แจง การแปลความและตีความ การประยุกต์ คัดแปลง และนำไปใช้ การมีมุมมองที่หลากหลาย การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่น และการรู้จักตนเอง
- 3.2 สมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
- 3.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา	เวลา 1 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 พุทธประวัติ	เวลา 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ชาดก	เวลา 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ	เวลา 1 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

สาระที่ 1 ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พระพุทธ

เวลา 1 ชั่วโมง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1. สาระสำคัญ

พระพุทธศาสนามีความสำคัญในฐานะที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางร่วมการทำ ความดีและพัฒนาจิตใจ เป็นสถานที่ประกอบศาสนพิธี และเป็นแหล่งทำกิจกรรมทางสังคมของชาวพุทธ

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นศูนย์กลางจิตใจของ ศาสนิกชน (ส 1.1 ป. 4/1)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นศูนย์กลางจิตใจของชาวพุทธได้ (K)
- เห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นศูนย์กลางจิตใจของชาวพุทธ (A)
- มีทักษะในการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนา (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบก่อนเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง ความสำคัญของ พระพุทธศาสนา 3. ตรวจสอบผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	<ul style="list-style-type: none"> ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้าน ความซื่อสัตย์สุจริต ความมี วินัย ความใฝ่เรียนรู้ ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็น กลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- ความสำคัญของพระพุทธศาสนา
  1. พระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ
  2. วัดเป็นศูนย์รวมการทำความคิดและพัฒนาจิตใจ
  3. วัดเป็นสถานที่ประกอบศาสนพิธี
  4. วัดเป็นแหล่งทำกิจกรรมทางสังคม

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	➔	ฟัง พูด อ่าน และเขียนเกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนา
ศิลปะ	➔	ตกแต่งแผนที่ความคิดเกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนา
การงานอาชีพฯ	➔	สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนาจากอินเทอร์เน็ต

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความศรัทธาเลื่อมใสในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น จัดนั่งเรียนแบบรูปตัว U นำนักเรียนศึกษานอกห้องเรียน เช่น ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าใต้ร่มไม้ ที่วัด ก่อนเรียนให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ 2-3 นาที และแผ่เมตตา

2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

3. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน โดยแจกแบบทดสอบให้นักเรียนทุกคน แล้วให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษร (ก-ง) หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว จากนั้นตรวจให้คะแนน แต่ยังไม่เฉลยคำตอบ

4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นซักถามนักเรียนว่า ห้องเรียนของเรามีใครนับถือศาสนาอะไรบ้าง ให้นักเรียนช่วยกันตอบ และครูเขียนคำตอบบนกระดานดำ

5. ครูสรุปจำนวนนักเรียนที่นับถือศาสนาในแต่ละศาสนา จากนั้นให้นักเรียนดูภาพการปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาของศาสนิกชนแต่ละศาสนา เช่น การสวดมนต์ไหว้พระ การทำพิธีมัสจา การละหมาด แล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

- 1) พิธีกรรมดังกล่าวเป็นของศาสนาใด
- 2) พิธีกรรมนี้มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตอย่างไร
- 3) การดำเนินชีวิตตามหลักศาสนาที่ตนนับถือเกิดผลดีอย่างไร

6. ครูตั้งประเด็นคำถามให้นักเรียนคิด เพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่ชีวิตจริงดังนี้

1) ประชาชนในประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอะไร

2) การนับถือศาสนาของประชาชนในประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นประโยชน์ต่อการอยู่ร่วมกัน

อย่างไร

7. ครูอธิบายสรุปและเชื่อมโยงให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

8. ครูให้นักเรียนดูภาพการดำเนินชีวิตของคนไทยที่เกี่ยวข้องและผูกพันกับพระพุทธศาสนาตั้งแต่เกิดจนตาย เช่น ภาพการทำบุญวันเกิด การทำบุญขึ้นบ้านใหม่ การบวชนาค การแต่งงาน การบำเพ็ญกุศลศพ แล้วร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

1) เป็นภาพเกี่ยวกับอะไร

2) นักเรียนเคยปฏิบัติหรือเข้าร่วมกิจกรรมเหมือนคนในภาพหรือไม่ ถ้าเคย เมื่อปฏิบัติหรือเข้าร่วมแล้วมีความรู้สึกอย่างไร

3) ทำไมการดำเนินชีวิตของคนไทยจึงเกี่ยวข้องกับผูกพันกับพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

9. ครูสรุปการอภิปรายและซักถามนักเรียนว่า สถาบันหลักของสังคมไทยมีสถาบันใดบ้าง ให้นักเรียนช่วยกันตอบ

10. ครูสรุปให้นักเรียนฟังว่า สถาบันหลักของสังคมไทยมี 3 สถาบัน คือ สถาบันชาติ สถาบันศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งสถาบันชาติกับสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาติ ส่วนสถาบันศาสนา ซึ่งหมายถึงพระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยที่เป็นพุทธศาสนิกชนหรือชาวพุทธ

11. ครูให้นักเรียนศึกษาเรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนา ในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐานพระพุทธศาสนา ป. 4 หรือสืบค้นความรู้ดังกล่าวจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ แล้วสรุปสาระสำคัญ

12. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า เพราะเหตุใดพระพุทธศาสนาจึงมีความสำคัญต่อสังคมไทย ครูสรุปและเสริมในส่วนที่นักเรียนขาด

13. ครูให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ว่า ประเทศสมาชิกอาเซียน 9 ประเทศ (ยกเว้นไทย) มีอะไรเป็นศูนย์รวมการทำความดีและพัฒนาจิตใจ บันทึกผล แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน

14. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ 1 เรื่อง ศึกษาความสำคัญของพระพุทธศาสนา และร่วมกันเฉลยคำตอบ

15. ครูอธิบายเพิ่มเติมหรือเสริมความรู้ว่า อาเซียนเป็นดินแดนที่หลากหลายศาสนา กล่าวคือ

1) ประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ได้แก่ กัมพูชา ลาว เมียนมา เวียดนาม สิงคโปร์ และไทย

2) ประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม อินโดนีเซีย และมาเลเซีย

3) ประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือคริสต์ศาสนา ได้แก่ ฟิลิปปินส์

16. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

17. ครูให้นักเรียนหาภาพจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนา แล้วนำมาสนทนารอบวงว่า ภาพดังกล่าวสอดคล้องกับเรื่องนี้อย่างไร รวมทั้งให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนาในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

18. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนา ไปเผยแพร่ให้กับคนในครอบครัว เพื่อนบ้าน หรือคนในชุมชนของตนให้รู้และเข้าใจ

19. ครูให้นักเรียนนำความรู้เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนา ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 5 สรุป

20. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนา โดยให้นักเรียนเขียนสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

21. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธประวัติเรื่อง สรุปพุทธประวัติ เสร็จออกผนวช ครีส์ เป็นการทำงานเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ครูให้นักเรียนดูภาพที่เกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนา แล้วซักถามนักเรียนว่าภาพดังกล่าวเกี่ยวข้องกับความสำคัญของพระพุทธศาสนาอย่างไร และมีความสำคัญอย่างไร ให้นักเรียนเขียนสรุปหรือจัดทำเป็นรายงาน

2. ครูให้นักเรียนทำแผ่นพับเกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนาเพื่อเผยแพร่ความรู้

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียน
2. ภาพการปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาของศาสนิกชนแต่ละศาสนา เช่น การสวดมนต์ไหว้พระ การทำพิธีมิสซา การละหมาด
3. ภาพการดำเนินชีวิตของคนไทยที่เกี่ยวข้องและผูกพันกับพระพุทธศาสนาตั้งแต่เกิดจนตาย เช่น ภาพการทำบุญวันเกิด การทำบุญขึ้นบ้านใหม่ การบวชนาค การแต่งงาน การบำเพ็ญกุศลศพ
4. ภาพที่เกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนา
5. ใบงานที่ 1 เรื่อง ศึกษาความสำคัญของพระพุทธศาสนา
6. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

7. แบบบันทึกความรู้
8. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
10. คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
11. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางการพัฒนา _____
2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางแก้ไข _____
3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____ เหตุผล _____
4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____ _____
ลงชื่อ _____ ผู้สอน _____/_____/_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

พุทธประวัติ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พระพุทธ	เวลา 2 ชั่วโมง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
---	---

1. สาระสำคัญ

พุทธประวัติ คือ ประวัติความเป็นมาของพระพุทธเจ้า ผู้เป็นศาสดาของพระพุทธศาสนา การศึกษาพุทธประวัติตั้งแต่เสด็จออกผนวชจนถึงประกาศธรรม ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบประวัติความเป็นมาของพระพุทธเจ้า ได้ข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้อง

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- สรุปลงพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุนิพพานจนถึงประกาศธรรม หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ส 1.1 (ป. 4/2)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เล่าพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุนิพพานจนถึงประกาศธรรมได้อย่างถูกต้อง (K)
2. เห็นคุณค่าและสนใจอยากศึกษาพุทธประวัติ (A)
3. สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพุทธประวัติและเล่าพุทธประวัติให้คนอื่นฟังได้อย่างถูกต้อง (P)
4. วิเคราะห์ข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากพุทธประวัติ และนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ซักถามความรู้เรื่อง พุทธประวัติ 2. ตรวจสอบผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- พุทธประวัติ
  1. สรูปพุทธประวัติ
  2. เสด็จออกผนวช
  3. ตรัสรู้
  4. ประกาศธรรม

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	➔	ฟัง พูด อ่าน และเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติ
ศิลปะ	➔	วาดภาพและระบายสีเกี่ยวกับพุทธประวัติ
การงานอาชีพฯ	➔	ออกแบบแผ่นพับเกี่ยวกับพุทธประวัติ

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 3

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกซาบซึ้งในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น จัดนั่งเรียนแบบรูปตัว U หรือนักเรียนศึกษานอกห้องเรียน เช่น ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าใต้ร่มไม้ ที่วัด ก่อนเรียนให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ 2–3 นาที และแผ่เมตตา

2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นให้นักเรียนเล่นเกมตอบคำถามเกี่ยวกับ พุทธประวัติที่ได้เรียนรู้มาแล้ว โดยให้นักเรียนตอบคำถามจากบัตรคำที่ครูถาม ใครตอบได้ให้ยกมือ แล้วลุกขึ้นตอบ คนที่ตอบคำถามถูกมากที่สุดเป็นคนชนะ ครูสรุปและกล่าวชมเชยหรือให้รางวัลแก่นักเรียนคนที่ชนะ

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

4. ครูนำภาพพุทธประวัติให้นักเรียนดู จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามว่า เหตุการณ์ในภาพเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าอย่างไร ครูสรุปคำถามของนักเรียน จากนั้นสรุปพุทธประวัติให้นักเรียนฟัง

5. ครูให้นักเรียนศึกษาหรือสืบค้นพุทธประวัติเรื่อง การเสด็จออกผนวชและการตรัสรู้ในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด หรือจากสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ แล้วช่วยกันสรุปเนื้อหา โดยครูคอยเสริมในส่วนที่นักเรียนขาด

6. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธประวัติเรื่อง การประกาศธรรม เป็นบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 4

7. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 5 กลุ่ม แต่ละกลุ่มส่งตัวแทน 1 คน ออกมาจับสลากเลือกเรื่องเกี่ยวกับการประกาศธรรมของพระพุทธเจ้า กลุ่มละ 1 เรื่อง จากเรื่องต่อไปนี้

- 1) โปรดบัญญัติศีล
- 2) โปรดชฎิล 3 พี่น้อง และบริวาร
- 3) โปรดพระเจ้าพิมพิสาร
- 4) โปรดพระอัครสาวก
- 5) แสดงโอวาทปาติโมกข์

8. แต่ละกลุ่มระดมสมองศึกษาเรื่องที่กลุ่มจับสลากได้ จากหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 หรือค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ แล้วบันทึกผลการศึกษาเป็นแผนผังความคิดตามประเด็นต่อไปนี้

- 1) ชื่อหลักธรรมที่ทรงแสดง
- 2) ทรงแสดงแก่ใคร
- 3) ทรงแสดงเมื่อใด
- 4) เมื่อแสดงเสร็จแล้วผลเป็นอย่างไร

9. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มผลิตกันออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน แล้วร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อผลงาน

10. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนแต่ละกลุ่ม และช่วยสรุปเพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนขาดหรือยังไม่เข้าใจ

11. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมเกี่ยวกับพุทธประวัติเรื่อง ประกาศธรรม เช่น การวาดภาพ ระบายสี เกี่ยวกับพุทธประวัติในตอนที่ตนชื่นชอบ

12. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

13. ครูให้นักเรียนจับคู่ทำใบงานที่ 2 เรื่อง ศึกษาพุทธประวัติ โดยใช้เวลา 15 นาที

14. เมื่อหมดเวลาตามที่กำหนด ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนใบงานกับเพื่อนเพื่อตรวจคำตอบ โดยครูและนักเรียนช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

15. ครูให้นักเรียนเขียนเรียงความสั้น ๆ เรื่อง การตรัสรู้และประกาศธรรมของพระพุทธเจ้า

16. ครูและนักเรียนช่วยกันคัดเลือกผลงานจัดป้ายนิเทศหน้าชั้นเรียน

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

17. ครูแนะนำให้นักเรียนนำข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตที่ได้จากการเรียนเรื่องพุทธประวัติ ไปปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 5 สรุป

18. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง พุทธประวัติ โดยให้นักเรียนสรุปลงในสมุด หรือสรุปเป็นเรียงความ แผนที่ความคิด หรือผังมโนทัศน์ก็ได้ พร้อมตกแต่งให้สวยงาม
19. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับชาดกเรื่อง ภูริทัตตชาดก เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ครูให้นักเรียนดูภาพพุทธประวัติแล้วซักถามนักเรียนว่า เป็นภาพของใคร มีความสำคัญอย่างไร ให้นักเรียนเขียนสรุปลงในสมุดบันทึกหรือจัดทำเป็นรายงาน
2. ครูให้นักเรียนทำแผ่นพับเกี่ยวกับพุทธประวัติเพื่อเผยแพร่ความรู้

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. บัตรคำถามเกี่ยวกับพุทธประวัติ
2. ภาพพุทธประวัติ
3. สลากเกี่ยวกับการประกาศธรรมของพระพุทธเจ้า
4. ใบงานที่ 2 เรื่อง ศึกษาพุทธประวัติ
5. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
6. แบบบันทึกความรู้
8. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
10. คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
11. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____
แนวทางการพัฒนา _____
2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____
แนวทางแก้ไข _____
3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____
เหตุผล _____
4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____
_____

ลงชื่อ _____ ผู้สอน

____ / ____ / ____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

ชาดก

สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม

เวลา 2 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พระพุทธ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1. สาระสำคัญ

ชาดก คือ เรื่องราวของพระพุทธเจ้าในชาติต่าง ๆ ก่อนที่จะมาประสูติและตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าในชาติสุดท้าย การศึกษาชาดกทำให้เราได้ข้อคิดและคุณธรรมที่สามารถนำมาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนได้ เช่น ภูมิhusกชาดกให้ข้อคิดและคุณธรรมเรื่อง การไม่คบหาสมาคมกับคนพาล มหาอุกกุสชาดกให้ข้อคิดและคุณธรรมเรื่อง การคบมิตร

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- เห็นคุณค่าและปฏิบัติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/3)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายและเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับภูมิhusกชาดกและมหาอุกกุสชาดกได้ (K)
- เห็นคุณค่าของการศึกษาภูมิhusกชาดกและมหาอุกกุสชาดก (A, K)
- วิเคราะห์ข้อคิดจากภูมิhusกชาดกและมหาอุกกุสชาดก นำข้อคิดดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้ (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ซักถามความรู้เรื่อง ภูมิhusกชาดกและมหาอุกกุสชาดก 2. ตรวจสอบผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้าน ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- ชาดก
  1. กุฎิทุสกชาดก
  2. มหาอุกกุสชาดก

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	➔	ฟัง พูด อ่าน และเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับชาดก
ศิลปะ	➔	วาดภาพและระบายสีเกี่ยวกับชาดก

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 5

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกซาบซึ้งในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น จัดนั่งเรียนแบบรูปตัว U นำนักเรียนศึกษานอกห้องเรียน เช่น ห้องประชุม ห้องจริยศึกษา สนามหญ้าใต้ร่มไม้ ที่วัด ก่อนเรียนให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ 2–3 นาที และแผ่เมตตา

2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่ได้อ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นซักถามนักเรียนว่า เคยฟังชาดกหรือไม่ ให้นักเรียนช่วยกันตอบและเล่าเรื่องที่เคยได้ฟังมาให้เพื่อน ๆ ฟัง

4. ครูพูดคุยกับนักเรียนว่า พระพุทธเจ้ากว่าจะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าได้ พระองค์ต้องบำเพ็ญเพียรตั้งหลายร้อยชาติ เราเรียกเรื่องราวการบำเพ็ญเพียรของพระพุทธเจ้าในชาติต่าง ๆ ว่า ชาดก

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

5. ครูอธิบายความหมายของชาดกให้นักเรียนฟังว่า ชาดกเป็นเรื่องราวที่พระพุทธเจ้าทรงใช้เทศน์สอนพระภิกษุและพุทธศาสนิกชนทั่วไป ชาดกมีจำนวนหลายร้อยเรื่อง แต่ในชั้นนี้มีสอนแค่ 2 เรื่อง คือ กุฎิทุสกชาดกและมหาอุกกุสชาดก

6. ครูเล่าเรื่อง กุฎิทุสกชาดก พร้อมสรุปสาระสำคัญที่ได้จากกุฎิทุสกชาดกให้นักเรียนฟัง

7. ครูอาสาสมัครนักเรียนให้ออกมาเล่าเรื่อง กุฎิทุสกชาดก ให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน เพื่อเป็นการทบทวน

8. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน แต่ละกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์ข้อคิดที่ได้จากกุฎิทุสกชาดก บันทึกผล แล้วผลัดกันนำเสนอผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย

9. เมื่อนำเสนอครบทุกกลุ่มแล้ว ครูสรุปผลการวิเคราะห์ของนักเรียน และให้นักเรียนบันทึกลงในแบบบันทึกความรู้หรือในสมุด

10. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับชาดกเรื่อง มหาอุกกุสชาดก เป็นการบ้าน เพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 6

11. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นเล่าเรื่อง มหาอุกกุสชาดก พร้อมสรุปสาระสำคัญที่ได้จากมหาอุกกุสชาดกให้นักเรียนฟัง

12. ครูอาสาสมัครนักเรียนให้ออกมาเล่าเรื่อง มหาอุกกุสชาดก ให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน เพื่อเป็นการทบทวน

13. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน แต่ละกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์ข้อคิดที่ได้จากมหาอุกกุสชาดก บันทึกผล แล้วผลัดกันนำเสนอผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย

14. เมื่อนำเสนอครบทุกกลุ่มแล้ว ครูสรุปผลการวิเคราะห์ของนักเรียน และให้นักเรียนบันทึกลงในแบบบันทึกความรู้หรือในสมุด

15. ครูให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลและร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า เรื่องราวที่มีลักษณะแบบชาดกในพระพุทธศาสนามีในศาสนาอื่น ๆ ที่นับถือกันในประเทศสมาชิกอาเซียนมีหรือไม่ สรุป และบันทึกผล

16. ครูอธิบายเพิ่มเติมหรือเสริมความรู้ว่า ชาดกเป็นเรื่องราวของพระพุทธเจ้าในชาติต่าง ๆ ซึ่งกว่าพระพุทธเจ้าจะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าได้นั้น พระองค์ต้องบำเพ็ญเพียรตั้งหลายร้อยชาติ ดังนั้น นักเรียนจึงควรนำคุณธรรมในด้านความอดทนและความเพียรของพระพุทธเจ้ามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เพื่อให้ประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ เช่น การเรียน การทำงาน นอกจากนี้ คุณธรรมในเรื่องดังกล่าวยังสอดคล้องกับเงื่อนไขคุณธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่จะต้องเสริมสร้างให้มีขึ้นในบุคคล เพื่อให้การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ในระดับพอเพียง

17. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

18. ครูให้นักเรียนเลือกข้อคิดจากกุฎิพุทธชาดกและมหาอุกกุสชาดกที่ตนประทับใจ เขียนข้อความสั้น ๆ ให้สอดคล้องกับข้อคิดนั้น เพื่อเตือนใจตนเอง เช่น ผม/ฉันจะไม่คบกับคนพาล ผม/ฉันจะเป็นมิตรกับทุกคนที่เป็นคนดี

19. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ 3 เรื่อง ศึกษาชาดกจากบทเรียน และช่วยกันเฉลยคำตอบ

20. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับกุฎิพุทธชาดกและมหาอุกกุสชาดก ในแบบฝึกทักษะรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

21. ครูแนะนำให้นักเรียนนำข้อคิดที่ได้จากการเรียนเรื่อง กุฎิพุทธชาดกและมหาอุกกุสชาดกไปประพฤติปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พร้อมทั้งสังเกตและบันทึกผลการประพฤติปฏิบัติ แล้วนำมารายงานในชั้นเรียนเป็นระยะ ๆ

22. ครูให้นักเรียนนำข้อคิดที่ได้จากการเรียนชาดกและจากการปฏิบัติตนไปแนะนำผู้อื่นให้เข้าใจ และปฏิบัติตามในทางที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 5 สรุป

23. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญ และข้อคิดจากกุฎิพุทธชาดกและมหาอุกกุสชาดก ดังนี้

- 1) การไม่คบหาสมาคมกับคนพาล จะทำให้เรามีความสุขและมีความเจริญก้าวหน้าในชีวิต
- 2) การสร้างมิตรกับคนดีจะได้รับการช่วยเหลือจากมิตรในทางที่ถูกต้อง เช่น ประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำหน้าที่

24. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของศาสนาต่าง ๆ เรื่อง นบิมุฮัมมัด และพระเยซูคริสต์ แล้วสรุปเป็น timeline เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ให้กลุ่มที่ 1 แสดงละครชาดกเรื่อง กุฎิพุทธชาดก กลุ่มที่ 2 แสดงละครชาดกเรื่อง มหาอุกกุสชาดก ให้เพื่อน ๆ ช่วยกันประเมินผล
2. ครูให้นักเรียนร่วมกันจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับชาดก เพื่อเผยแพร่ความรู้และข้อคิดจากชาดกให้ผู้อื่นได้รู้และนำไปปฏิบัติ

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. ใบงานที่ 3 เรื่อง ศึกษาชาดกจากบทเรียน
2. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
3. แบบบันทึกความรู้
4. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
5. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
6. คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____

_____

ลงชื่อ _____ ผู้สอน

____ / ____ / ____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

ประวัติศาสตร์ของศาสนาต่าง ๆ

สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พระพุทธ

เวลา 1 ชั่วโมง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1. สาระสำคัญ

การศึกษาประวัติของนบีมุฮัมมัด ศาสดาของศาสนาอิสลาม และพระเยซูคริสต์ ศาสดาของคริสต์ศาสนาทำให้ได้ข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้อง และสามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้องเมื่ออยู่ร่วมกับบุคคลที่นับถือศาสนาทั้งสองนี้

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- อธิบายประวัติศาสตร์ของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป (ส 1.1 ป. 4/8)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายประวัติศาสตร์ของศาสนาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง (K)
- เห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาประวัติศาสตร์ของศาสนาต่าง ๆ (A)
- สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของศาสนาต่าง ๆ และเล่าให้คนอื่นฟังได้อย่างถูกต้อง (P)
- วิเคราะห์ข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติศาสตร์ของศาสนาต่าง ๆ และนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทำแบบทดสอบหลังเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง ประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ 3. ตรวจสอบผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม	<ul style="list-style-type: none"> ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- ประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ
  1. นบีมุฮัมมัด
  2. พระเยซูคริสต์

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	➔	ฟัง พูด อ่าน และเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ
การงานอาชีพฯ	➔	ออกแบบแผ่นพับเกี่ยวกับประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ
ศิลปะ	➔	วาดภาพและระบายสีเกี่ยวกับศาสดาของศาสนาต่าง ๆ

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 7

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกซาบซึ้งในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น จัดนั่งเรียนแบบรูปตัว U นำนักเรียนศึกษานอกห้องเรียน เช่น ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าใต้ร่มไม้ ที่วัด ก่อนเรียนให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ 2–3 นาที และแผ่เมตตา

2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมาแล้วขออาสาสมัครนักเรียน 1 คน ให้ออกมาเล่าประวัติของนบีมุฮัมมัดให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน เพื่อเป็นการทบทวน โดยครูคอยเสริมความรู้ในส่วนที่นักเรียนขาดหรือไม่เข้าใจ จากนั้นซักถามนักเรียนว่า ใครนับถือศาสนาอื่นที่นอกเหนือจากพระพุทธศาสนาบ้าง (ให้นักเรียนยกมือ) แล้วถามนักเรียนที่ยกมือแต่ละคนว่า ศาสนาที่นักเรียนนับถือ นั่นคือศาสนาอะไร และมีใครเป็นศาสดาของศาสนา

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

4. ครูให้นักเรียนดูภาพศาสดาของศาสนาอิสลามและคริสต์ศาสนา แล้วซักถามเพื่อให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า เป็นภาพเกี่ยวกับศาสดาของศาสนาใด

5. ครูเล่าประวัติของนบีมุฮัมมัดให้นักเรียนฟัง จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า นบีมุฮัมมัดเป็นศาสดาของศาสนาใด และการศึกษาประวัติของนบีมุฮัมมัดมีประโยชน์อย่างไร

6. ครูเล่าประวัติของพระเยซูคริสต์ให้นักเรียนฟัง จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า พระเยซูคริสต์เป็นศาสดาของศาสนาใด และการศึกษาประวัติของพระเยซูคริสต์มีประโยชน์อย่างไร

7. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย แล้วให้นักเรียนอาสาสมัครออกมาเล่าประวัติของนบีมุฮัมมัดและประวัติของพระเยซูคริสต์ให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน เพื่อเป็นการทบทวน โดยครูคอยเสริมในส่วนที่นักเรียนขาด

8. ครูให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของศาสนาต่าง ๆ ที่นับถือกันในประเทศ สมาชิกอาเซียนที่นอกเหนือจากบทเรียน สรุปข้อมูล แล้วนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน

9. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

10. ครูให้นักเรียนศึกษาประวัติของนบิมุฮัมหมัดและประวัติของพระเยซูคริสต์เพิ่มเติมจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต หรือจากหนังสือในห้องสมุด สรุปสาระสำคัญ แล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

11. ครูแนะนำให้นักเรียนนำข้อคิดหรือคุณธรรมที่ได้จากการเรียนเรื่อง ประวัติของนบิมุฮัมหมัด และประวัติของพระเยซูคริสต์ ไปปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พร้อมทั้งสังเกตและบันทึกผลการประพฤติปฏิบัติ แล้วนำมารายงานในชั้นเรียนเป็นระยะ ๆ

12. ครูให้นักเรียนออกแบบแผ่นพับหรือวาดภาพเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของศาสนาต่าง ๆ พร้อมระบายสีให้สวยงาม เพื่อนำไปเผยแพร่

13. ครูแนะนำให้นักเรียนปฏิบัติตนในทางที่ถูกต้องเมื่ออยู่ร่วมกับผู้ที่นับถือศาสนาต่าง ๆ

ขั้นที่ 5 สรุป

14. ครูโน้มน้าวให้นักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหา โดยการระดมสมอง สร้างแผนที่ความคิด ตอบคำถาม หรือวิธีการอื่น ๆ ตามความเหมาะสม จนทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับความรู้ใหม่ได้

15. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ 4 เรื่อง ศึกษาประวัติศาสตร์ของศาสนาอื่น ๆ

16. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของศาสนาต่าง ๆ และแบบทดสอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

17. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน โดยแจกแบบทดสอบให้นักเรียนทุกคน แล้วให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษร (ก-ง) หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว จากนั้นตรวจให้คะแนน พร้อมเฉลยคำตอบของแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

18. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พระธรรม เรื่อง พระรัตนตรัย เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ครูให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับประวัติของนบิมุฮัมหมัดและประวัติของพระเยซูคริสต์ โดยการสอบถามพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือสืบค้นจากแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต หนังสือในห้องสมุด

2. ครูให้นักเรียนร่วมกันจัดนิทรรศการเกี่ยวกับประวัติของนบีมุฮัมมัดและประวัติของพระเยซูคริสต์ เพื่อเผยแพร่ให้คนอื่นได้รู้และนำคุณธรรมไปประพฤติปฏิบัติ

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบหลังเรียน
2. ภาพศาสนิกของศาสนาอิสลามและคริสต์ศาสนา
3. สื่อการเรียนรู้ เช่น อินเทอร์เน็ต หนังสือในห้องสมุด
4. ใบงานที่ 4 เรื่อง ศักยภาพประวัติศาสตร์ของศาสนาต่าง ๆ
5. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
6. แบบบันทึกความรู้
7. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช
8. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช
9. คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

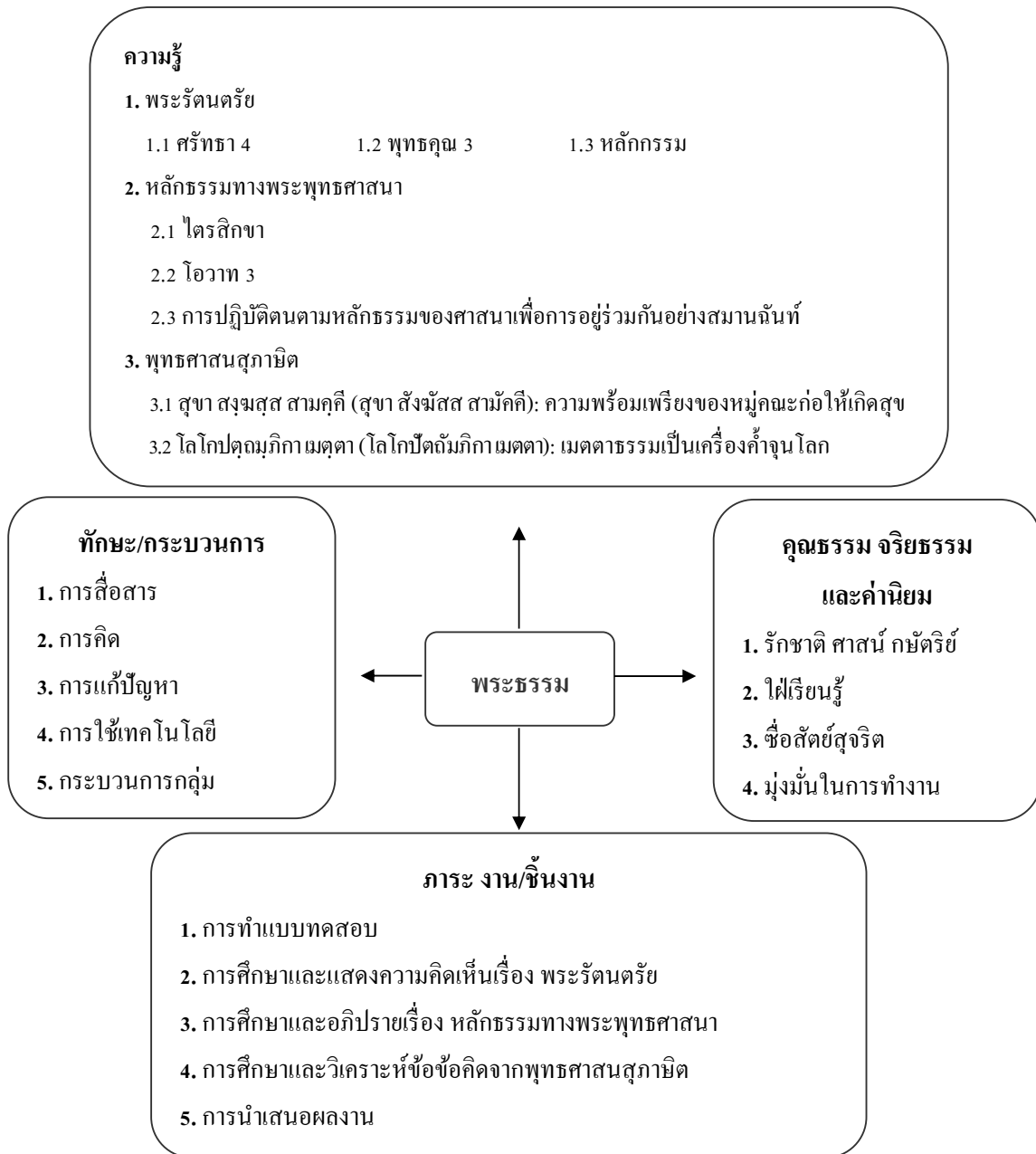
1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางการพัฒนา _____	
2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางแก้ไข _____	
3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____ เหตุผล _____	
4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____ _____	
ลงชื่อ _____ ผู้สอน _____ / _____ / _____	

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

พระธรรม

เวลา 7 ชั่วโมง

ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พระธรรม

ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน	
ตัวชี้วัดชั้นปี 1. แสดงความเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/4) 2. ชื่นชมการทำมาหากินของตนเอง บุคคลในครอบครัว โรงเรียน และชุมชนตามหลักศาสนา พร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต (ส 1.1 ป.4/5) 3. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือเพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่างสมานฉันท์ (ส 1.1 ป. 4/7)	
ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน นักเรียนจะเข้าใจว่า... 1. พระรัตนตรัยเป็นสิ่งเคารพสูงสุดที่ชาวพุทธควรปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสม 2. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่เราควรศึกษาและนำมาประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความสุขความเจริญและอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์ 3. พุทธศาสนสุภาษิตเป็นข้อความสั้น ๆ ทางพระพุทธศาสนาที่ให้ข้อคิดหรือคติสอนใจสามารถนำไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้	คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่คงทน 1. ชาวพุทธควรปฏิบัติตนต่อพระรัตนตรัยอย่างไร 2. การประพฤติปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีผลได้อย่างไร 3. การนำข้อคิดจากพุทธศาสนสุภาษิตไปประพฤติปฏิบัติตามมีผลได้อย่างไร
ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะรู้ว่า... 1. คำสำคัญ ได้แก่ สมานฉันท์ พุทธคุณ บุญกิริยาวัตถุ 3 2. พระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เป็นสิ่งเคารพสูงสุดที่ชาวพุทธควรปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสม 3. ศรัทธา 4 เป็นหลักความเชื่อที่ประกอบด้วยเหตุผล มี 4 ประการ ได้แก่ ความเชื่อเรื่องกรรม ความเชื่อในเรื่องผลของกรรม ความเชื่อในเรื่องที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน และความเชื่อในเรื่องการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า	ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่จะนำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ... 1. อภิปรายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการแสดงความเคารพพระรัตนตรัย 2. อภิปรายความหมายและความสำคัญของศรัทธา 4 3. อภิปรายความหมายและความสำคัญของพุทธคุณ 3 4. อภิปรายความหมายและความสำคัญหลักกรรม 5. อภิปรายความหมายและความสำคัญของไตรสิกขาหรือวิธีการศึกษาตามหลักของพระพุทธศาสนา 6. อธิบายความหมายและความสำคัญของหลักธรรมโอวาท 3

<p>4. พุทธคุณ 3 เป็นคุณความดีของพระพุทธเจ้า ได้แก่ พระวิสุทธิคุณ พระปัญญาคุณ และพระกรุณาคุณ</p> <p>5. หลักธรรมเป็นการกระทำที่มีเจตนาหรือจงใจ เช่น กรรมดีเมื่อทำแล้วตนเองก็มีความสุข ผู้อื่นก็ไม่เดือดร้อน กรรมชั่วเมื่อทำแล้วตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน มีความทุกข์</p> <p>6. ไตรสิกขาเป็นการศึกษาตามหลักของพระพุทธศาสนา ได้แก่ การศึกษาเรื่องของศีล สมาธิ และปัญญา</p> <p>7. โอวาท 3 เป็นหลักธรรมสำคัญของพระพุทธศาสนา ได้แก่ การไม่ทำความชั่ว การทำความดี และการทำจิตใจให้ผ่องใสบริสุทธิ์ การปฏิบัติตนตามโอวาท 3 ทำให้เกิดความสบายใจและอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข</p> <p>8. พุทธศาสนสุภาษิตเป็นข้อความสั้น ๆ ทางพระพุทธศาสนาที่ให้ข้อคิดและคติสอนใจที่สามารถนำไปประพฤติปฏิบัติประจำวันได้ เช่น สุขาสงมสุข สามัคคี (ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะก่อให้เกิดสุข) โลโกปตถมุกิโกเมตตวา (เมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก)</p>	<p>7. นำหลักธรรมโอวาท 3 ไปประพฤติปฏิบัติในโอกาสต่าง ๆ</p> <p>8. วิเคราะห์ข้อคิดจากพุทธศาสนสุภาษิต และนำข้อคิดดังกล่าวไปประพฤติปฏิบัติ</p>
<p>ขั้นที่ 2 การงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง</p>	
<p>1. การงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ</p> <p>1.1 ศึกษาและแสดงความคิดเห็นเรื่อง พระรัตนตรัย</p> <p>1.2 ศึกษาและอภิปรายเรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา</p> <p>1.3 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อคิดจากพุทธศาสนสุภาษิต</p>	
<p>2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้</p>	
<p>2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้</p> <p>1) การทดสอบ</p> <p>2) การประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม</p> <p>3) การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม</p>	<p>2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้</p> <p>1) แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน</p> <p>2) แบบประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม</p> <p>3) แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม</p>

4) การประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ	4) แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ
<p>3. สิ่งที่น่าประเมิน</p> <p>3.1 ความสามารถ 6 ด้าน ได้แก่ การอธิบาย ชี้แจง การแปลความและตีความ การประยุกต์ดัดแปลง และนำไปใช้ การมีมุมมองที่หลากหลาย การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่น และการรู้จักตนเอง</p> <p>3.2 สมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี</p> <p>3.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ</p>	
<p>ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้</p>	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 พระรัตนตรัย	เวลา 1 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	เวลา 5 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 พุทธศาสนสุภาษิต	เวลา 1 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

พระรัตนตรัย

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พระธรรม

เวลา 1 ชั่วโมง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1. สาระสำคัญ

พระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เป็นสิ่งเคารพสูงสุดที่ชาวพุทธควรปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสม

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

• แสดงความเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ส 1.1 (ป. 4/4)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายและความสำคัญของพระรัตนตรัย (K ,P)
2. เห็นคุณค่าและความสำคัญของพระรัตนตรัย (A)
3. แสดงความเคารพพระรัตนตรัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
<ol style="list-style-type: none"> 1. ทดสอบก่อนเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่องพระรัตนตรัย 3. ตรวจสอบผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> • ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> • ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- พระรัตนตรัย
  1. ศรีทธา 4

2. พุทธคุณ 3

3. หลักกรรม

6. แนวทางบูรณาการ

- ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนเรื่องเกี่ยวกับพระรัตนตรัย
- ศิลปะ ➡ วาดภาพ ระบายสีเกี่ยวกับพระรัตนตรัย
- การงานอาชีพ ➡ สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพระรัตนตรัยจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต
- ภาษาต่างประเทศ ➡ ค้นหาคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับพระรัตนตรัย

7. กระบวนการจัดการการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 8

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกซาบซึ้งในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น จัดนั่งเรียนแบบรูปตัว U หรือนักเรียนศึกษานอกห้องเรียน เช่น ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าใต้ร่มไม้ ที่วัด ก่อนเรียนให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ 2-3 นาที และแผ่เมตตา

2. ครูแจ้งตัวชี้วัดขั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

3. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน โดยแจกแบบทดสอบให้นักเรียนทุกคน แล้วให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษร (ก-ง) หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว จากนั้นตรวจให้คะแนน แต่ยังไม่เฉลยคำตอบ

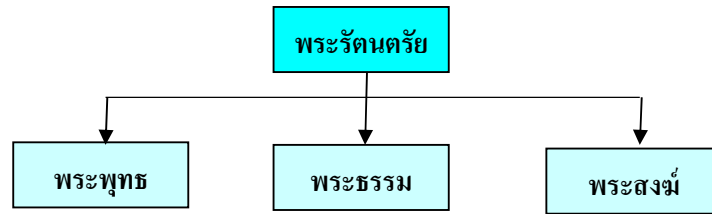
4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นซักถามนักเรียนว่าเราสวดมนต์ไหว้พระเพื่ออะไร ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

5. ครูสรุปให้นักเรียนฟังว่าเราสวดมนต์ไหว้พระเพื่อระลึกถึงคุณของพระรัตนตรัย ได้แก่ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

6. ครูแสดงแผนผังพระรัตนตรัยบนกระดาน แล้วให้นักเรียนช่วยกันบอกความหมายของพระรัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ครูเขียนคำตอบของนักเรียนลงบนกระดานดำ

แผนผังพระรัตนตรัย

7. ครูให้นักเรียนดูภาพเกี่ยวกับพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ แล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพแต่ละภาพ ดังนี้

- 1) พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์มีความสำคัญอย่างไร
- 2) นักเรียนควรปฏิบัติตนต่อพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์อย่างไร

8. ครูให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาเรื่อง พระรัตนตรัย จากหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 หรือจากสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ และสรุปสาระสำคัญเพื่อนำมาสนทนารอบวง

9. ครูให้นักเรียนนั่งเป็นรูปวงกลม แล้วสนทนารอบวงในประเด็นต่อไปนี้ โดยครูคอยเสนอแนะเพิ่มเติม

- 1) พระรัตนตรัยมีคุณค่าต่อเราอย่างไร
  - 2) ชาวพุทธที่ดีควรมีศรัทธา 4 เพราะอะไร
  - 3) พุทธคุณ 3 สำคัญอย่างไร
  - 4) หลักกรรมมีว่าอย่างไร
10. จากนั้นครูอธิบายสรุปเกี่ยวกับคุณค่าของพระรัตนตรัย ศรัทธา 4 พุทธคุณ 3 และหลักกรรมให้นักเรียนฟัง

11. ครูให้นักเรียนจับคู่ทำใบงานที่ 1 เรื่อง ศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง ศรัทธา 4 และใบงานที่ 2 เรื่อง ดำเนินชีวิตตามพุทธคุณ โดยใช้เวลา 30 นาที

12. เมื่อหมดเวลาที่กำหนด ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนใบงานกับคู่อื่นเพื่อตรวจสอบคำตอบ โดยครูและนักเรียนช่วยกันเฉลยคำตอบ

13. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคล

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

14. ครูให้นักเรียนอ่านบททวนเนื้อหาที่สำคัญ ๆ ในบทเรียนและฝึกทำกิจกรรมในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

15. ครูสั่งงานเพิ่มเติม เช่น สอบถามพ่อแม่ พระสงฆ์ ผู้รู้ วาดภาพ สร้างแผนที่ความคิดเกี่ยวกับพระรัตนตรัย

16. ครูให้นักเรียนค้นหาคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับพระรัตนตรัย เช่น Buddha Monk แล้วนำมาฝึกพูด อ่าน และเขียนในชั้นเรียน

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

17. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนเรื่อง พระรัตนตรัยไปปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 5 สรุป

18. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง พระรัตนตรัย โดยให้นักเรียนเขียนสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นเรียงความ แผนที่ความคิด หรือผังมโนทัศน์ พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

19. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง ไตรสิกขา เป็น การบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ครูพานักเรียนไปวัดในวันพระ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติตนต่อพระรัตนตรัย ได้แก่ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ร่วมกับคนในชุมชน ให้นักเรียนบันทึกขั้นตอนการปฏิบัติลงในสมุดบันทึก แล้ว ผลัดกันนำเสนอในชั้นเรียน

2. ครูให้นักเรียนสำรวจตนเองใน 1 สัปดาห์ว่า ได้ปฏิบัติต่อพระรัตนตรัยอย่างไรบ้าง และเขียน บันทึกขั้นตอนการปฏิบัติ แล้วผลัดกันนำเสนอในชั้นเรียน

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียน
2. แผนผังพระรัตนตรัย
3. ภาพพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์
4. ใบงานที่ 1 เรื่อง ศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง ศรีทธา 4
5. ใบงานที่ 2 เรื่อง ดำเนินชีวิตตามพุทธคุณ
6. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคล
7. แบบบันทึกความรู้
8. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
10. คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
11. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

    แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

    แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

    เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____

_____

ลงชื่อ _____ ผู้สอน

_____/_____/_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พระธรรม

เวลา 5 ชั่วโมง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1. สาระสำคัญ

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า การปฏิบัติตนตามหลักธรรมเรื่องไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา และโอวาท 3 คือ การไม่ทำความชั่ว การทำความดี และการทำจิตใจให้บริสุทธิ์ผ่องใส จะทำให้เรามีความสุข ความเจริญ และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสมานฉันท์

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

1. แสดงความเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/4)

2. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือเพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่างสมานฉันท์ (ส 1.1 ป. 4/7)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมาย ความสำคัญของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง ไตรสิกขาและโอวาท 3 ได้ (K)

2. เห็นคุณค่าของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา (A)

3. ปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ซักถามความรู้เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 2. ตรวจสอบผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
  1. ไตรสิกขา
  2. โอวาท 3
  3. การปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	➡	ฟัง พูด อ่าน และเขียนเรื่องเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
ศิลปะ	➡	วาดภาพระบายสีเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
การงานอาชีพฯ	➡	สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต

7. กระบวนการจัดการการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 9

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกผ่อนคลายในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น จัดนั่งเรียนแบบรูปตัว U หรือนักเรียนศึกษานอกห้องเรียน เช่น ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าใต้ร่มไม้ ที่วัด ก่อนเรียนให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ 2-3 นาที และแผ่เมตตา

2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นสนทนากับนักเรียนถึงความหมายของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา แล้วให้นักเรียนช่วยกันยก ตัวอย่างหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาคนละ 1 ข้อ โดยครูเขียนชื่อหลักธรรมดังกล่าวบนกระดานดำ

4. ครูสรุปให้นักเรียนฟังว่า หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีมากมาย ซึ่งแต่ละข้อแต่ละหมวด เราสามารถนำมาประพฤติปฏิบัติให้เกิดผลดีต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมได้ จากนั้นเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน ได้แก่ ไตรสิกขาและโอวาท 3

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

5. ครูอธิบายว่า ไตรสิกขา หมายถึง การศึกษาในเรื่อง ศีล สมาธิ และปัญญา เป็นหลักธรรมที่ควรปฏิบัติ หลักธรรม 3 ประการนี้เป็นหลักธรรมที่เกี่ยวพันกัน

6. ครูให้นักเรียนช่วยกันตอบ ครูสรุปคำตอบ แล้วให้ความรู้แก่นักเรียนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เรื่อง ไตรสิกขา

7. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน แต่ละกลุ่มสรุปสาระสำคัญของ ไตรสิกขา แล้วร่วมกันอภิปรายว่า การปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขามีผลดีต่อตนเองและสังคมอย่างไร ถ้าไม่ปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาจะเกิดผลเสียต่อตนเองและสังคมอย่างไร

8. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

9. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปผลการอภิปราย

10. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง โอวาท 3 (การไม่ทำความชั่ว: เบญจศีล ทุจจริต 3) เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 10

11. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน เจ้าของผลงานให้ออกมาอ่านเรื่องที่ ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

12. ครูอธิบายให้นักเรียนฟังว่า โอวาท 3 เป็นหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่พระสงฆ์ 1,250 องค์ ในวันมาฆบูชา ซึ่งมีใจความสำคัญกล่าวถึง การไม่ทำความชั่ว การทำความดี และการทำจิตใจให้บริสุทธิ์

13. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง โอวาท 3 (การไม่ทำความชั่ว: เบญจศีล ทุจจริต 3) พร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

14. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง โอวาท 3 (การไม่ทำความชั่ว: เบญจศีล ทุจจริต 3) แล้วให้นักเรียนบันทึกสาระสำคัญลงในสมุด

15. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง โอวาท 3 (การทำความดี: เบญจธรรม สุจจริต 3) เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 11

16. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน เจ้าของผลงานให้ออกมาอ่านเรื่องที่ ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

17. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง โอวาท 3 (การทำความดี: เบญจธรรม สุจจริต 3) พร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ โดยครูคอยแนะนำและอธิบายเพิ่มเติม

18. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง โอวาท 3 (การทำความดี: เบญจธรรม สุจจริต 3) แล้วให้นักเรียนบันทึกสาระสำคัญลงในสมุด

19. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง โอวาท 3 (การทำความดี: พรหมวิหาร 4 ความกตัญญูทศเวทิต่อประเทศชาติ) และการปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 12

20. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

21. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง โอวาท 3 (การทำความดี: พรหมวิหาร 4 ความกตัญญูกตเวทิต่อประเทศชาติ)

22. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง โอวาท 3 (การทำความดี: พรหมวิหาร 4 ความกตัญญูกตเวทิต่อประเทศชาติ) แล้วให้นักเรียนบันทึกสาระสำคัญลงในสมุด

23. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง โอวาท 3 (การทำความดี: มงคล 38 คือ ความเคารพ ความถ่อมตน และการทำความดีให้พร้อมไว้ก่อน) และการปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 13

24. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

25. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง โอวาท 3 (การทำความดี: มงคล 38 คือ ความเคารพ ความถ่อมตน และการทำความดีให้พร้อมไว้ก่อน) การทำจิตใจให้ผ่องใสในบริสุทธ์ และการปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์

26. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง โอวาท 3 (การทำความดี: มงคล 38 คือ ความเคารพ ความถ่อมตน และการทำความดีให้พร้อมไว้ก่อน) การทำจิตใจให้ผ่องใสในบริสุทธ์ และการปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ แล้วให้นักเรียนบันทึกสาระสำคัญลงในสมุด

27. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า นักเรียนควรปฏิบัติตนตามหลักธรรมข้อใดจึงสอดคล้องกับคุณลักษณะของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเมื่อปฏิบัติแล้วจะเกิดผลดีต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคมอย่างไร

28. ครูให้นักเรียนสร้างคำถามคนละ 1 ข้อ ลงในแบบบันทึกข้อมูลการสร้างคำถามและคำตอบของนักเรียน เพื่อถามเพื่อนนักเรียน

29. ครูสุ่มตัวอย่างคำถามของนักเรียนคนใด ให้นักเรียนคนนั้นลุกขึ้นถามคำถามกับเพื่อน และช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

30. ครูนำภาพบุคคลที่ปฏิบัติตนตามโอวาท 3 ให้นักเรียนดูทีละภาพ แล้วซักถามนักเรียนว่า

1) บุคคลในภาพกำลังทำอะไร

2) สิ่งทีบุคคลในภาพทำเป็นความดีหรือความชั่ว

3) นักเรียนเคยทำเหมือนบุคคลในภาพหรือไม่ ถ้าเคยทำ ทำอย่างไร ให้นักเรียนเล่าสิ่งที่ตนเคยทำให้เพื่อน ๆ ฟัง

31. ครูนำภาพและพฤติกรรมกระทำที่นักเรียนเล่ามาอธิบายเชื่อมโยงให้นักเรียนเห็นถึงภาพรวมของผลดีที่เกิดจากการปฏิบัติตามโอวาท 3 โดยเน้นไปที่การอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่างสมานฉันท์ นอกจากนี้ครูชี้แจงให้นักเรียนทราบว่า ต่อไปเราต้องอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียน การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาปฏิบัติจะช่วยให้อยู่ร่วมกันกับประเทศสมาชิกอาเซียนได้อย่างสมานฉันท์

32. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ 3 เรื่อง สำนวณการกระทำ และใบงานที่ 4 เรื่อง วิเคราะห์ผลเสีย

33. เมื่อหมดเวลาที่กำหนด หรือเมื่อเข้าเรียนในชั่วโมงต่อไปให้นักเรียนแลกเปลี่ยนใบงานกันเพื่อตรวจสอบคำตอบ โดยครูและนักเรียนช่วยกันเฉลยคำตอบ

34. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

35. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า นักเรียนจะปฏิบัติตนตามหลักธรรมข้อใดจึงสอดคล้องกับคุณลักษณะปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเมื่อปฏิบัติแล้วมีผลดีต่อตนเองและผู้อื่นอย่างไร

36. ครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า มีหลักธรรมในพระพุทธศาสนาข้อใดบ้างที่สอดคล้องกับคุณลักษณะปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และถ้านำหลักธรรมข้อนั้นมาประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันจะมีผลดีต่อตนเองและผู้อื่นอย่างไร

37. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ 5 เรื่อง ค้นหาคำตอบ ใบงานที่ 6 เรื่อง ค้นหาแนวปฏิบัติ ใบงานที่ 7 เรื่อง สำนวณพฤติกรรม ใบงานที่ 8 เรื่อง บอกหลักธรรมที่ปฏิบัติ

38. ครูให้นักเรียนอ่านบททวนเนื้อหาที่สำคัญ ๆ ในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 และฝึกทำกิจกรรมบ่อย ๆ จนเกิดความเคยชิน

39. ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในบทเรียน รวมทั้งให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในรูปแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

40. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนเรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ไปประพฤติปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน บันทึกผลการปฏิบัติ แล้วนำมารายงานในชั้นเรียนเป็นระยะ ๆ

ขั้นที่ 5 สรุป

41. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาเรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยให้นักเรียนสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

42. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนสุภาษิตเรื่อง สุขา สุขุมสุคสามัคคี (สุขา สังฆัสสะ สามัคคี): ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะก่อให้เกิดสุข และ โลโกปตถมุกกา เมตตา

(โลโกปัตถัมภิกา เมตตา): เมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ครูพานักเรียนไปวัดในวันพระ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา บันทึกขั้นตอนการปฏิบัติ แล้วนำเสนอในชั้นเรียน
2. ครูให้นักเรียนสำรวจตนเองในหนึ่งสัปดาห์ว่า ได้ปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างไรบ้าง และได้รับผลจากการปฏิบัติเป็นอย่างไร

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. ภาพพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
2. ภาพบุคคลที่ได้รับผลของกรรม
3. ภาพบุคคลที่ปฏิบัติตนตามหลักโอวาท 3
4. ใบงานที่ 3 เรื่อง สำรวจการกระทำ
5. ใบงานที่ 4 เรื่อง วิเคราะห์ผลเสีย
6. ใบงานที่ 5 เรื่อง ค้นหาคำตอบ
7. ใบงานที่ 6 เรื่อง ค้นหาแนวปฏิบัติ
8. ใบงานที่ 7 เรื่อง สำรวจพฤติกรรม
9. ใบงานที่ 8 เรื่อง บอกหลักธรรมที่ปฏิบัติ
10. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
11. แบบบันทึกความรู้
12. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
13. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
14. คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
15. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____

_____

ลงชื่อ _____ ผู้สอน

_____/_____/_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7

พุทธศาสนสุภาษิต

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พระธรรม

เวลา 1 ชั่วโมง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1. สาระสำคัญ

พุทธศาสนสุภาษิต เป็นข้อความหรือคำกล่าวสั้น ๆ ในเชิงสอนทางพระพุทธศาสนาที่ให้ข้อคิดหรือคติสอนใจให้นำไปประพฤติปฏิบัติ เช่น สุขา สงฆสฺส สามคฺคี: ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะก่อให้เกิดสุข โล โภกปทุมมุกิภา เมตฺตา: เมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

แสดงความเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/4)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความหมายและวิเคราะห์ข้อคิดจากพุทธศาสนสุภาษิตได้ (K)
2. เห็นคุณค่าของพุทธศาสนสุภาษิต (A)
3. นำข้อคิดจากพุทธศาสนสุภาษิตไปประพฤติปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม (A ,P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบหลังเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต 3. ตรวจสอบงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	<ul style="list-style-type: none"> • ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> • ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

• พุทธศาสนสุภาษิต

1. สุขา สงฆสุส สามคฺคิ (สุขา สังฆัสสะ สามคฺคิ): ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะก่อให้เกิดสุข
2. โล โภปคฺคตมฺภิกา เมตฺตา (โล โภปคฺคตมฺภิกา เมตฺตา): เมตตาธรรมค้ำจุนโลก

6. แนวทางบูรณาการ

- ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนเกี่ยวกับพุทธศาสนสุภาษิต
- ศิลปะ ➡ ออกแบบและตกแต่งป้ายพุทธศาสนสุภาษิต
- การงานอาชีพ ➡ สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพุทธศาสนสุภาษิตจากอินเทอร์เน็ต

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 14

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกซาบซึ้งในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น ครูนำนักเรียนศึกษานอกห้องเรียน เช่น ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าได้ร่มไม้ที่วัด ก่อนเรียนให้นักเรียนไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิ 2-3 นาที และแผ่เมตตา

2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นซักถามนักเรียนในประเด็นต่อไปนี้

1) การทำงานต่าง ๆ ถ้าเราพร้อมกันทำอย่างพร้อมเพรียงจะเกิดผลดีอย่างไร

2) ถ้านักเรียนทุกคนในชั้นเรียนของเรามีความเมตตาต่อกันจะเกิดผลดีอย่างไร

4. ครูสุ่มนักเรียน 3-4 คนให้ตอบคำถาม แล้วสรุปให้นักเรียนฟังว่า ไม่ว่าจะทำอะไรก็ตาม ถ้าเราทำด้วยความพร้อมเพรียง งานที่ทำก็จะสำเร็จ และทุกคนก็มีความสุข และความเมตตาช่วยให้เราอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข จากนั้นครูพูดเชื่อมโยงความรู้ไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

5. ครูให้นักเรียนอ่านบัตรคำ พุทธศาสนสุภาษิต แล้วอธิบายความหมายของพุทธศาสนสุภาษิตให้นักเรียนฟัง

6. ครูเขียนพุทธศาสนสุภาษิตบทว่า สุขา สงฆสุส สามคฺคิ: ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะก่อให้เกิดสุข และ โล โภปคฺคตมฺภิกา เมตฺตา: เมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก บนกระดานดำ

7. ครูอ่านพุทธศาสนสุภาษิตให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนอ่านตาม จากนั้นครูอธิบายความหมายของพุทธศาสนสุภาษิตทั้ง 2 บท พร้อมยกตัวอย่างพฤติกรรมของบุคคลหรือเล่านิทานที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตในแต่ละบทให้นักเรียนฟัง แล้วซักถามนักเรียนว่า ความสามัคคีและความเมตตาคุณ

สามารถนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมในสถานการณ์ได้บ้าง เพื่อให้การอยู่ร่วมกันในประชาคมอาเซียนมีความยั่งยืนและเกิดสันติสุขให้นักเรียนช่วยกันตอบ

8. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3–5 คน แต่ละกลุ่มสืบค้นข้อมูลเรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต จากหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 หรือจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต หนังสือในห้องสมุด สรุปสาระสำคัญ แล้วร่วมกันวิเคราะห์ว่า พุทธศาสนสุภาษิตดังกล่าวให้ข้อคิดหรือคติสอนใจอะไรบ้าง บันทึกผล จากนั้นผลัดกันนำเสนอในชั้นเรียน โดยครูคอยเสริมความรู้หรือให้คำแนะนำเพิ่มเติมให้แต่ละกลุ่ม

9. ครูให้นักเรียนแต่ละคนยกตัวอย่างการกระทำของตนเองที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตในแต่ละบท ครูชมเชยนักเรียน

10. ครูสรุปประเด็นสำคัญที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียน เขียนลงบนกระดานดำและให้นักเรียนจดบันทึกลงในสมุด

11. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ 9 เรื่อง เขียนเรียงความ

12. ครูและให้นักเรียนร่วมกันคัดเลือกเรียงความ 3 อันดับ เพื่อนำมาจัดป้ายนิเทศหน้าชั้นเรียน

13. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

14. ครูให้นักเรียนค้นหาพุทธศาสนสุภาษิตที่สามารถนำข้อคิดมาปฏิบัติตนเพื่อการอยู่ร่วมกันในประชาคมอาเซียนและพุทธศาสนสุภาษิตที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงบนพื้นฐานของเงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม จากนั้นคัดเลือกพุทธศาสนสุภาษิตที่ชื่นชอบ 1 บท จัดทำเป็นแผ่นป้ายพุทธศาสนสุภาษิต พร้อมตกแต่งให้สวยงาม แล้วนำไปติดที่ต้นไม้บริเวณโรงเรียน

15. ครูให้นักเรียนค้นคว้าเกี่ยวกับพุทธศาสนสุภาษิต จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ คนละ 2–3 บท แล้วนำเสนอผลในชั้นเรียน

16. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับพุทธศาสนสุภาษิตและแบบทดสอบการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

17. ครูแนะนำให้นักเรียนนำข้อคิดจากพุทธศาสนสุภาษิตไปประพฤติปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 5 สรุป

18. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับพุทธศาสนสุภาษิต ได้แก่ สุขา สุขุมสุข สามัคคี: ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะก่อให้เกิดสุข และ โล โภปถุภมิกกา เมตตวา: เมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก โดยให้นักเรียนเขียนสรุปลงในใบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

19. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน โดยแจกแบบทดสอบให้นักเรียนทุกคน แล้วให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษร (ก–ง) หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว จากนั้นตรวจให้

คะแนน พร้อมเฉลยคำตอบของแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

20. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พระพุทธ และหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พระธรรม เป็นการบ้านเพื่อเตรียมทดสอบกลางปีในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

- ครูและนักเรียนร่วมกันคัดเลือกพุทธศาสนสุภาษิตพร้อมคำแปล นำมาจัดทำเป็นแผ่นป้ายพุทธศาสนสุภาษิต ตกแต่งให้สวยงาม แล้วนำไปติดตามต้นไม้บริเวณโรงเรียน

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

- บัตรคำ พุทธศาสนสุภาษิต
- ใบงานที่ 9 เรื่อง เขียนเรียงความ
- แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
- แบบบันทึกความรู้
- หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
- แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
- คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
- สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางการพัฒนา _____
2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางแก้ไข _____
3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____ เหตุผล _____
4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____ _____
ลงชื่อ _____ ผู้สอน _____/_____/_____

การทดสอบกลางปี

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
การทดสอบกลางปี

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
เวลา 1 ชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 15

1. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบกลางปี
2. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พระสงฆ์ เรื่อง พุทธสาวก เป็น
การบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

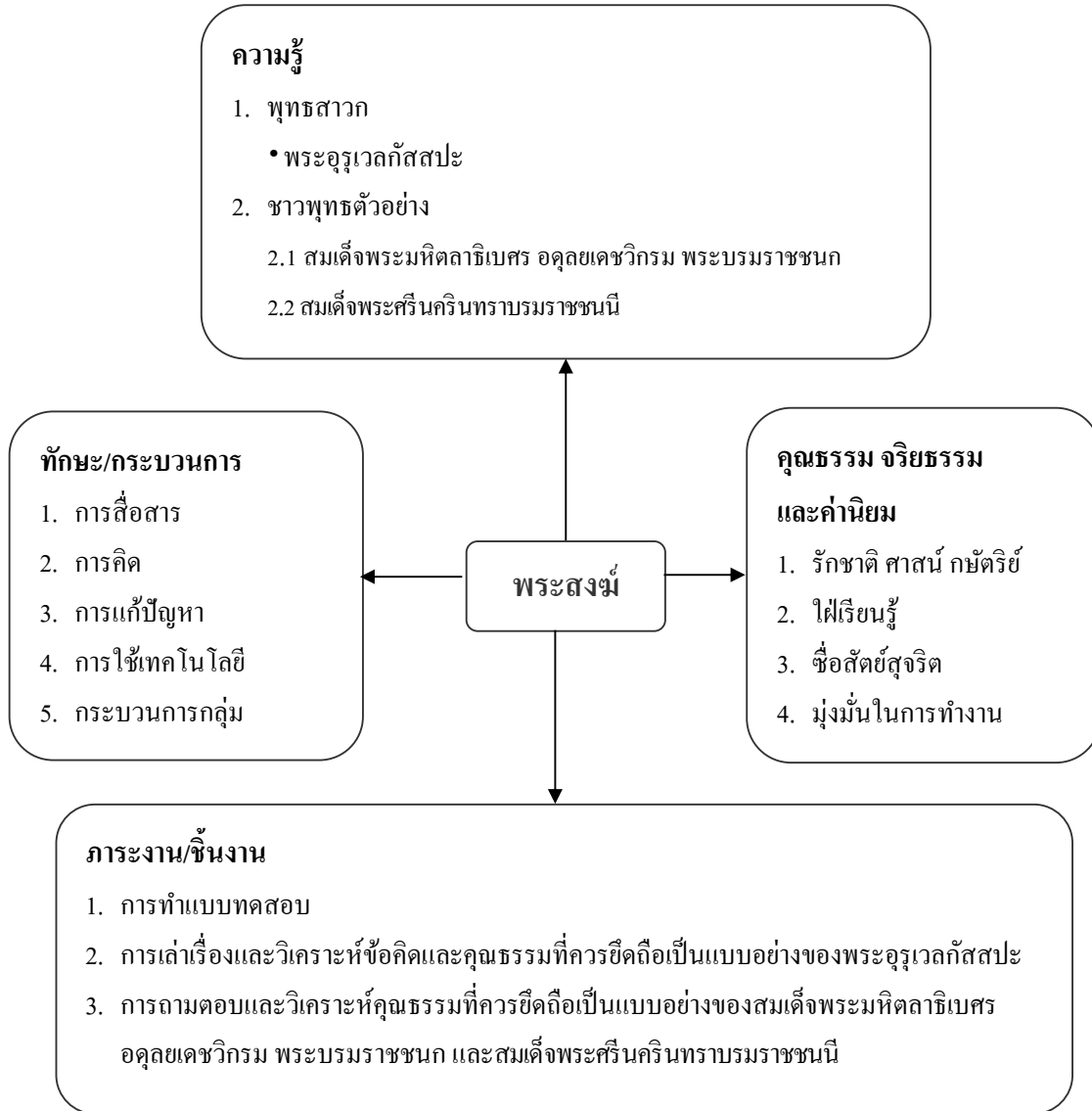

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

พระสงฆ์

เวลา 4 ชั่วโมง

ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พระสงฆ์

ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน	
ตัวชี้วัดชั้นปี <ul style="list-style-type: none"> เห็นคุณค่าและประพฤติปฏิบัติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/3) 	
ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน นักเรียนจะเข้าใจว่า... <p>การศึกษาประวัติของพระอรุณเวลกัสสปะ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทำให้เราได้ข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างในการดำเนินชีวิต</p>	คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน <p>เราจะได้อะไรจากการศึกษาประวัติของประวัติของพระอรุณเวลกัสสปะ และพระราชประวัติสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี</p>
ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะรู้ว่า... <ol style="list-style-type: none"> คำสำคัญ ได้แก่ เอหิภิกขุอุปสัมปทา อาทิตตปริยายสูตร อนุปพุทติกถา วันมหิตล พระอรุณเวลกัสสปะเป็นพุทธสาวกที่ได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่ามีบิรวารมาก เพราะท่านมีเมตตากรุณาต่อทุกคน และเป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทำให้มีผู้เลื่อมใสศรัทธาพระพุทธศาสนาจำนวนมาก สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงเป็นชาวพุทธตัวอย่างที่ประชาชนรักและเทิดทูน เพราะทั้งสองพระองค์ทรงมีพระเมตตากรุณาต่อประชาชนทุกหมู่เหล่า การประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตของพระอรุณเวลกัสสปะ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จะช่วยให้เราประสบความสำเร็จและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 	ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่จะนำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ... <ol style="list-style-type: none"> เล่าประวัติโดยย่อของพระอรุณเวลกัสสปะ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี วิเคราะห์ข้อคิดและคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระอรุณเวลกัสสปะ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ฝึกนำข้อคิดและคุณธรรมของพระอรุณเวลกัสสปะ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี มาประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

ชั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง	
1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ 1.1 เล่าเรื่องและวิเคราะห์ข้อคิดและคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระอรุณเวลกัสสปะ 1.2 ถาปถมและวิเคราะห์คุณธรรมของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี	
2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ 1) การทดสอบ 2) การประเมินผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) การประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ	2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 1) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2) แบบประเมินผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ
3. สิ่งที่ต้องประเมิน 3.1 ความสามารถ 6 ด้าน ได้แก่ การอธิบาย ชี้แจง การแปลความและตีความ การประยุกต์ดัดแปลง และนำไปใช้ การมีมุมมองที่หลากหลาย การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกรู้ใจของผู้อื่น และการรู้จักตนเอง 3.2 สมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 3.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ	
ชั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 พุทธสาวก	เวลา 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 ชาวพุทธตัวอย่าง	เวลา 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8

พุทธสาวก

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พระสงฆ์	เวลา 2 ชั่วโมง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
---	---

1. สาระสำคัญ

พระอรุเวลกัสสปะเป็นพุทธสาวกที่ได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่ามีบริวารมาก เพราะท่านมีเมตตากรุณาต่อทุกคน และเป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่พระศาสนา ทำให้มีผู้เลื่อมใสศรัทธาพระพุทธรศาสนาจำนวนมาก เราควรประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตของท่าน เพราะจะช่วยให้เราประสบความสำเร็จและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- เห็นคุณค่าและประพฤติปฏิบัติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวกชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/3)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- เล่าประวัติของพระอรุเวลกัสสปะได้ (K)
- วิเคราะห์ข้อคิดและคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระอรุเวลกัสสปะได้ (K, P)
- ชื่นชม นำข้อคิดและคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระอรุเวลกัสสปะมาประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ (A,P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
<ol style="list-style-type: none"> ทดสอบก่อนเรียน ซักถามความรู้เรื่อง พุทธสาวก (พระอรุเวลกัสสปะ) ตรวจผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้าน ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- พุทธสาวก
  - พระอูเรลกัสสปะ

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	➔	ฟัง พูด อ่าน และเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับพระอูเรลกัสสปะ
ศิลปะ	➔	ออกแบบและตกแต่งแผนที่ความคิดเกี่ยวกับข้อคิดและคุณธรรมของพระอูเรลกัสสปะ

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 16-17

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนความศรัทธาเลื่อมใสในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น นำนักเรียนไปเรียนที่ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าใต้ร่มไม้ ที่วัด ก่อนเรียนให้นักเรียนไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิ 2-3 นาที และแผ่เมตตา

2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

3. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน โดยแจกแบบทดสอบให้นักเรียนทุกคน แล้วให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษร (ก-ง) หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว จากนั้นตรวจให้คะแนน แต่ยังไม่เฉลย

4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้อ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นสนทนากับนักเรียนเพื่อทบทวนความรู้เกี่ยวกับพุทธสาวกในประเด็นต่าง ๆ เช่น

- 1) พุทธสาวกคือใคร
- 2) นักเรียนรู้จักพุทธสาวกท่านใดบ้าง
- 3) เพราะอะไรเราจึงเรียนเรื่องเกี่ยวกับพุทธสาวก

5. ครูให้นักเรียนอาสาสมัครออกมาเล่าประวัติของพุทธสาวกที่นักเรียนรู้จักให้เพื่อน ๆ และครูฟังหน้าชั้นเรียน

6. ครูกล่าวชมเชยนักเรียน จากนั้นสรุปความหมายของพุทธสาวกและยกตัวอย่างชื่อพุทธสาวกให้นักเรียนฟัง จากนั้นบอกให้นักเรียนทราบถึงพุทธสาวกที่จะศึกษาในขั้นนี้ ได้แก่ พระอูเรลกัสสปะ

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

7. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน คละความสามารถและเพศ

8. ครูให้นักเรียนดูภาพพระปฐมสมโพธิ์ 4 ภาพ คือ

- 1) ภาพตอนที่พระพุทธเจ้าเสด็จไปหาชฎิลอูเรลกัสสปะเพื่อขอพักที่โรงไฟ

- 2) ภาพตอนที่พระพุทธเจ้าทรงจับพญานาคขดใส่ในบาตรให้ชฎิลดู
- 3) ภาพตอนที่เกิดอุทกภัยใหญ่แต่ไม่ท่วมสถานที่ที่พระพุทธเจ้ากำลังเดินจงกรมอยู่
- 4) ภาพตอนที่พระอรุเวลกัสสปะประกาศตนเป็นพุทธสาวกต่อหน้าพระเจ้าพิมพิสารและชาวเมืองราชคฤห์ ณ ลัญจิววัน (สวนตาลหนุ่ม)

(ในกรณีโรงเรียนอยู่ใกล้วัดที่มีภาพจิตรกรรมฝาผนังเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวนี้ควรให้นักเรียนไปศึกษาประกอบการเล่าเรื่อง)

9. ครูซักถามนักเรียนว่าเป็นภาพเกี่ยวกับประวัติของใคร นักเรียนช่วยกันตอบ ครูเฉลยแล้วบอกให้นักเรียนตั้งใจฟัง จากนั้นเล่าเรื่องประกอบภาพให้นักเรียนฟัง

10. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันเล่าเรื่องประวัติของพระอรุเวลกัสสปะที่ฟังมาภายในกลุ่ม จากนั้นให้ผลัดกันส่งตัวแทนกลุ่ม 1 คน ออกมาเล่าเรื่องดังกล่าวให้เพื่อน ๆ ฟัง

11. ครูสุ่มเลือกซักถามนักเรียนถึงเรื่องที่เพื่อนออกมาเล่าให้ฟังว่าครบถ้วนและถูกต้องหรือไม่อย่างไร ให้นักเรียนคนคนนั้นเล่าให้ครบถ้วนและถูกต้อง

12. ครูกล่าวชมเชยนักเรียน จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ว่า จากที่ได้ศึกษาประวัติของพระอรุเวลกัสสปะเราได้ข้อคิดและคุณธรรมอะไรบ้างที่สามารถนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตได้ แล้วผลัดกันส่งตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลการวิเคราะห์ โดยครูคอยช่วยเสริมเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ รวมทั้งกล่าวชมเชยและให้กำลังใจนักเรียนแต่ละกลุ่ม

13. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มศึกษาประวัติชาวพุทธตัวอย่างหรือบุคคลตัวอย่างของศาสนาอื่น ๆ ที่นับถือกันในประเทศสมาชิกอาเซียน บันทึกผล แล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน

14. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

15. ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับประวัติของพระอรุเวลกัสสปะ รวมทั้งให้นักเรียนทำใบงานที่ 1 เรื่องสืบค้นความรู้เรื่อง พระอรุเวลกัสสปะ และทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับพุทธสาวก ในแบบฝึกทักษะ ราชวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

16. ครูแนะนำให้นักเรียนนำข้อคิดและคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระอรุเวลกัสสปะไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน บันทึกผล แล้วนำผลการปฏิบัติตามรายงานในชั้นเรียนเป็นระยะ ๆ

ขั้นที่ 5 สรุป

17. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง พุทธสาวก: พระอรุเวลกัสสปะ โดยให้นักเรียนสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นเรียงความ แผนที่ความคิด หรือผังมโนทัศน์ก็ได้ พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

18. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับชาวพุทธตัวอย่างเรื่อง สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

• ครูให้นักเรียนเขียนเรียงความสั้น ๆ เกี่ยวกับประวัติของพระอรุเวลกัสสปะในตอนที่ตนเองชื่นชอบ โดยระบุเหตุผลให้ชัดเจนว่าชื่นชอบเพราะอะไร ได้ข้อคิดและคุณธรรมอะไรบ้างจากประวัติตอนนั้น

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียน
2. ภาพพระปฐมสมโพธิ์ 4 ภาพ คือ
  - 1) ภาพตอนที่พระพุทธเจ้าเสด็จไปหาชฎิลอรุเวลกัสสปะเพื่อขอพักที่โรงไฟ
  - 2) ภาพตอนที่พระพุทธเจ้าทรงจับพญานาคขดใส่ในบาตรให้ชฎิลดู
  - 3) ภาพตอนที่เกิดอุทกภัยใหญ่แต่ไม่ท่วมสถานที่ที่พระพุทธเจ้ากำลังเดินจงกรมอยู่
  - 4) ภาพตอนที่พระอรุเวลกัสสปะประกาศตนเป็นพุทธสาวกต่อหน้าพระเจ้าพิมพิสารและชาวเมืองราชคฤห์ ณ ลัญจิววัน (สวนตาลหนุ่ม)
3. ใบงานที่ 1 เรื่อง สืบค้นความรู้เรื่อง พระอรุเวลกัสสปะ
4. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
5. แบบบันทึกความรู้
6. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางการพัฒนา _____
2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางแก้ไข _____
3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____ เหตุผล _____
4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____ _____
ลงชื่อ _____ ผู้สอน _____ / _____ / _____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9

ชาวพุทธตัวอย่าง

สาระที่ 1 ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พระสงฆ์

เวลา 2 ชั่วโมง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1. สาระสำคัญ

สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงเป็นชาวพุทธตัวอย่างที่ประชาชนรักและเทิดทูน เพราะทั้งสองพระองค์ทรงมีพระเมตตา กรุณาต่อประชาชนทุกหมู่เหล่า เราควรรนำแบบอย่างการดำเนินชีวิตของพระองค์ท่านมาเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตน เพราะจะช่วยให้เรามีความสุข ประสบความสำเร็จ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- เห็นคุณค่าและประพฤติปฏิบัติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาคก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/3)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- เล่าพระราชประวัติของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้ (K)
- วิเคราะห์คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้ (K, P)
- ชื่นชมและนำคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีมาประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ได้ (A,P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบหลังเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง ชาวพุทธ ตัวอย่าง (สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระ	<ul style="list-style-type: none"> ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

บรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนี)		
3. ตรวจสอบผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม		

5. สาระการเรียนรู้

- ชาวพุทธตัวอย่าง
  1. สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก
  2. สมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนี

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	➔	ฟัง พูด อ่าน และเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับพระราชประวัติของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนี
ศิลปะ	➔	ออกแบบและตกแต่งแผนที่ความคิดเกี่ยวกับคุณธรรมของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนี
การงานอาชีพ	➔	สืบค้นข้อมูลความรู้เกี่ยวกับพระราชประวัติของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนีจากอินเทอร์เน็ต
ภาษาต่างประเทศ	➔	ฟัง พูด อ่าน และเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษชื่อเมืองและประเทศที่เกี่ยวข้องกับสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนี

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 18

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกซาบซึ้งในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น นำนักเรียนไปเรียนที่ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าใต้ร่มไม้ หรือที่วัดก่อนเรียนให้นักเรียนไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิ 2–3 นาที แล้วแผ่เมตตา
2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

3. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียนเจ้าของผลงานให้ออกมาอ่านเรื่องที่ได้รับความหมายให้ไปอ่านและสรุปมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้ทบทวนความหมายของคำว่า พุทธสาวก จากนั้นสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับชาวพุทธตัวอย่างในประเด็นต่าง ๆ เช่น

- 1) ชาวพุทธตัวอย่างคือใคร
- 2) นักเรียนรู้จักชาวพุทธตัวอย่างท่านใดบ้าง
- 3) เพราะอะไรเราจึงเรียนเรื่องเกี่ยวกับชาวพุทธตัวอย่าง

4. ครูให้นักเรียนอาสาสมัครออกมาเล่าประวัติของชาวพุทธตัวอย่างที่นักเรียนรู้จักให้เพื่อน ๆ และครูฟังหน้าชั้นเรียน

5. ครูกล่าวชมเชยนักเรียน จากนั้นสรุปความหมายของชาวพุทธตัวอย่างเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างชาวพุทธตัวอย่างกับพุทธสาวก ยกตัวอย่างชื่อชาวพุทธตัวอย่างให้นักเรียนฟัง และบอกให้นักเรียนทราบถึงชาวพุทธตัวอย่างที่จะศึกษาในชั้นนี้ ได้แก่ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

6. ครูให้เล่าพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ให้นักเรียนฟัง

7. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน คละความสามารถและเพศ เล่นเกมปจญา-วิสัยนา (ถาม-ตอบ)

8. ครูให้แต่ละกลุ่มคู่วิทัศน์เกี่ยวกับพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจในด้านต่าง ๆ ของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก

9. ครูให้นักเรียนสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่ได้อ่าน และให้แต่ละกลุ่มเตรียมคำถามไว้กลุ่มละ 3 คำถาม พร้อมคำตอบ

10. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มถามคำถามของกลุ่มตนทีละข้อ เรียงจากกลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ 3... ไปตามลำดับ เพื่อนกลุ่มใดรู้คำตอบให้ยกมือ แล้วตอบคำถาม กลุ่มที่ถามเฉลยคำตอบ ครูให้คะแนนกลุ่มที่ตอบได้ถูกต้องข้อละ 2 คะแนน

11. เมื่อถามครบทุกกลุ่มและครบทุกข้อแล้ว ครูสรุปคะแนนและกล่าวชมเชยกลุ่มที่ได้คะแนนมากที่สุด

12. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดต่อไปว่า เราได้คุณธรรมและแบบอย่างการดำเนินชีวิตอะไรบ้างจากการศึกษาพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก จากนั้นผลัดกันนำเสนอผลการคิด

13. ครูสรุปความรู้เกี่ยวกับพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนกแล้วให้นักเรียนจดบันทึกลงในสมุด

14. ครูมอบหมายให้นักเรียนไปอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับชาวพุทธตัวอย่างเรื่อง สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 19

15. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 2-3 คน เจ้าของผลงานให้ออกมาอ่านเรื่องที่ ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้ จากนั้นเล่าพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ให้นักเรียนฟัง

16. ครูให้นักเรียนกลุ่มเดิมคู่วิเคราะห์เกี่ยวกับพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจในด้านต่าง ๆ ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

17. ครูให้นักเรียนสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่ได้อ่าน และให้แต่ละกลุ่มเตรียมคำถามไว้กลุ่มละ 3 คำถาม พร้อมคำตอบ

18. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มถามคำถามของกลุ่มคนที่ละข้อ เริ่มจากกลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ 3... ไปตามลำดับ เพื่อนกลุ่มใดรู้คำตอบให้ยกมือ แล้วตอบคำถาม กลุ่มที่ถามเฉลยคำตอบ ครูให้คะแนนกลุ่มที่ตอบได้ถูกต้องข้อละ 2 คะแนน

19. เมื่อถามครบทุกกลุ่มและครบทุกข้อแล้ว ครูสรุปคะแนนและกล่าวชมเชยกลุ่มที่ได้คะแนนมากที่สุด

20. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดต่อไปว่า เราได้คุณธรรมและแบบอย่างการดำเนินชีวิตอะไรบ้างจากการศึกษาพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จากนั้นผลัดกันนำเสนอผลการคิด

21. ครูสรุปความรู้เกี่ยวกับพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี แล้วให้นักเรียนจดบันทึกลงในสมุด

22. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ 2 เรื่อง เรียนรู้เรื่องสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และใบงานที่ 3 เรื่องเล่าเรื่องสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบ

23. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อคิดที่ได้จากการศึกษาพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี มาวิเคราะห์ร่วมกันว่ามีข้อคิดใดบ้างที่มีความเกี่ยวข้องกับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง สรุปและเขียนเป็นตาราง หรือแผนที่ความคิด หรือแผนผัง พร้อมตกแต่งให้สวยงาม ครูช่วยตรวจสอบและให้คำชี้แนะ แล้วให้นักเรียนนำผลงานที่ได้ไปติดไว้บนป้ายนิเทศในชั้นเรียน

24. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า ถ้าประชาชนในประเทศสมาชิกอาเซียนปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนตัวอย่างของศาสนาที่ตนนับถือ จะมีผลดีต่อประชาคมอาเซียนอย่างไร สรุป และให้ส่งตัวแทนออกมาเขียนบันทึกผลลงบนกระดานดำ แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในสมุด จากนั้นครูมอบหมายงานให้นักเรียนสืบค้นคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของศาสนิกชนตัวอย่างที่นับถือศาสนาอื่น ๆ ในประเทศสมาชิกอาเซียน สรุป และเขียนเป็นเรียงความ ความยาว 1-2 หน้า ส่งครู ครูคัดเลือกเรียงความที่ดีที่สุดให้นักเรียนเจ้าของผลงานออกมานำเสนอผลงานของตนเองหน้าชั้นเรียน

25. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

26. ครูให้นักเรียนเลือกคุณธรรมของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก หรือสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี 1 ข้อที่ตนประทับใจ เขียนข้อความสั้น ๆ ให้สอดคล้องกับคุณธรรมข้อนั้น เพื่อเตือนใจตนเอง เช่น ผมจะตั้งใจเรียน หนูจะช่วยเพื่อน้อง ๆ ผมจะบำเพ็ญสาธารณประโยชน์

27. ครูให้นักเรียนเลือกภาพ 1 ภาพเกี่ยวกับสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีในหัวข้อว่า “สมเด็จพระย่า” พร้อมเขียนคำบรรยายใต้ภาพสั้น ๆ

28. ครูและนักเรียนร่วมกันคัดเลือกผลงานจัดป้ายนิเทศหน้าชั้นเรียน

29. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ 4 เรื่อง นำคุณธรรมของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนกและสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และแบบทดสอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ 3 ประจำหน่วยการเรียนรู้ ในแบบฝึกทักษะ รายวิชา พื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

30. ครูแนะนำให้นักเรียนนำคุณธรรมและแบบอย่างการดำเนินชีวิตของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ไปประพฤติปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน บันทึกผล แล้วนำผลการปฏิบัติมารายงานในชั้นเรียนเป็นระยะ ๆ

ขั้นที่ 5 สรุป

31. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง ชาวพุทธตัวอย่าง ได้แก่ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โดยให้นักเรียนสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

32. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน โดยแจกแบบทดสอบให้นักเรียนทุกคน แล้วให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✖ ทับตัวอักษร (ก-ง) หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว จากนั้นตรวจให้คะแนน พร้อมเฉลยคำตอบของแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

33. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตนดี เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

- ครูให้นักเรียนช่วยกันนำเสนอบุคคลในท้องถิ่นที่ตนรู้จักซึ่งมีคุณลักษณะเหมาะสมที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีสมควรได้รับการยกย่องให้เป็นชาวพุทธตัวอย่างในชุมชน พร้อมทั้งระบุเหตุผลสนับสนุน และร่วมกันอภิปรายคัดเลือก 4 คน เพื่อจัดป้ายนิเทศ

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. วิดีทัศน์เกี่ยวกับพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจในด้านต่าง ๆ ของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
2. ใบงานที่ 2 เรื่อง เรียนรู้เรื่องสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก
3. ใบงานที่ 3 เรื่อง เล่าเรื่องสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
4. ใบงานที่ 4 เรื่อง นำคุณธรรมของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
5. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
6. แบบทดสอบหลังเรียน
7. แบบบันทึกความรู้
8. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป.4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
10. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
11. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

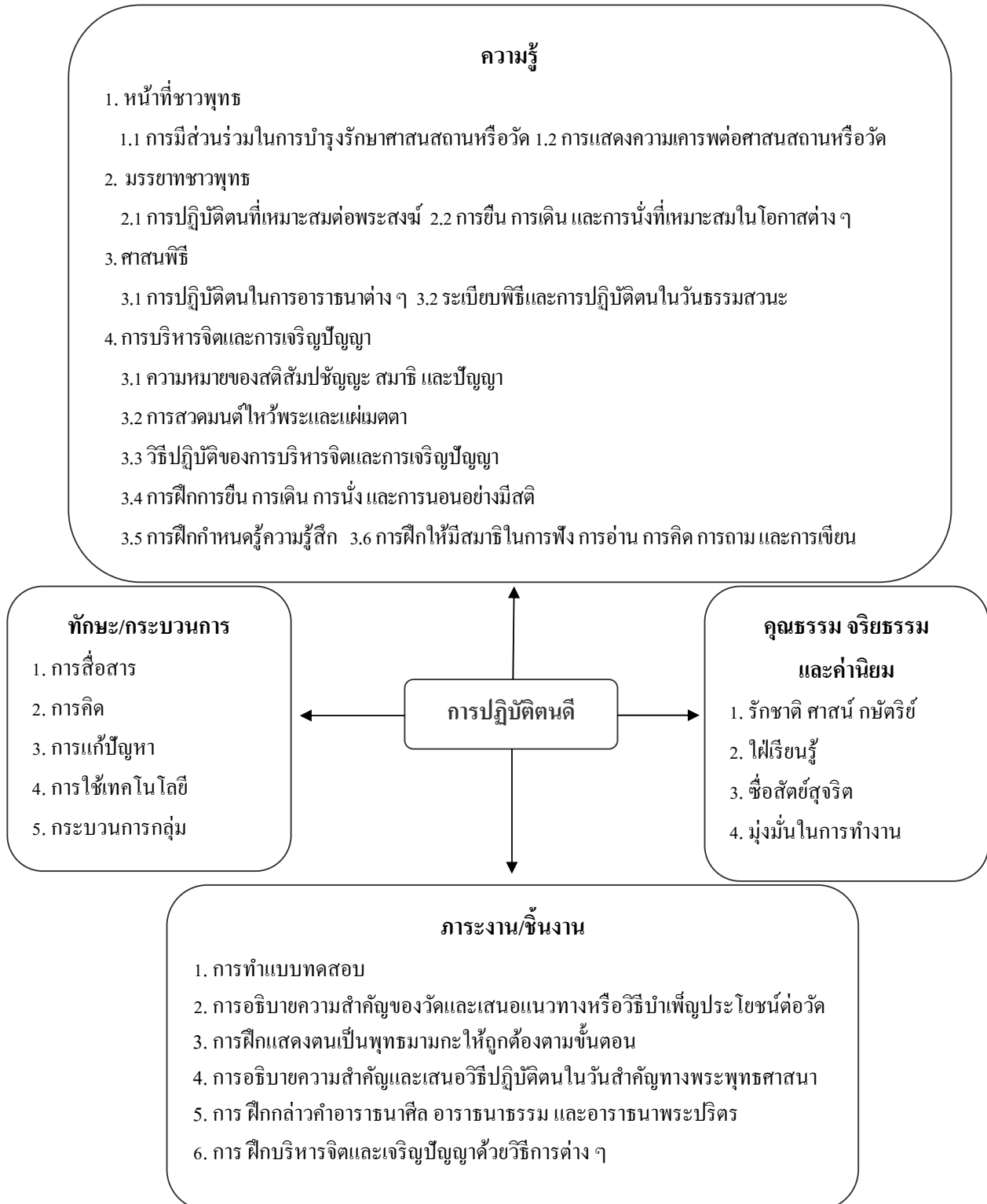
1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางการพัฒนา _____
2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางแก้ไข _____
3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____ เหตุผล _____
4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____ _____
ลงชื่อ _____ ผู้สอน _____ / _____ / _____

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

การปฏิบัติตนดี

เวลา 10 ชั่วโมง

ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตนดี

ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน	
ตัวชี้วัดชั้นปี 1. เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/6) 2. อภิปรายความสำคัญและมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาสถานของศาสนาที่ตนนับถือ (ส 1.2 ป. 4/1) 3. มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด (ส 1.2 ป. 4/2) 4. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญของศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง (ส 1.2 ป. 4/3)	
ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน นักเรียนจะเข้าใจว่า... 1. วัดเป็นที่อยู่ของพระภิกษุสามเณรและเป็นสถานที่ทำบุญของชาวบ้าน เราเป็นชาวพุทธควรมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาวัดและแสดงความเคารพต่อวัดให้ถูกต้องเหมาะสม 2. ชาวพุทธที่ดีต้องปฏิบัติตนให้เหมาะสมต่อพระสงฆ์และมีมรรยาทในการขึ้น การเดิน และการนั่งที่เหมาะสมในโอกาสต่างๆ 3. ชาวพุทธที่ดีควรปฏิบัติตนให้ถูกต้องในการอาราธนาสวด การอาราธนาธรรม และการอาราธนาพระปริตร รวมทั้งควรปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมในวันธรรมสวนะ 4. การบริหารจัดการและการเจริญปัญญาเป็นวิธีการทำจิตใจให้สงบ มั่นคง และมีความรู้ เราควรหมั่นฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดผลดีต่อการดำเนินชีวิต	คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน 1. ในฐานะเป็นชาวพุทธควรมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา วัดและแสดงความเคารพต่อวัดอย่างไรบ้าง 2. ชาวพุทธควรปฏิบัติตนอย่างไรให้เหมาะสมต่อพระสงฆ์ 3. ขึ้น เดิน และนั่งอย่างไรจึงจะได้ชื่อว่ามีมรรยาทชาวพุทธ 4. ในการอาราธนาสวด การอาราธนาธรรม และการอาราธนาพระปริตร ต้องปฏิบัติตนอย่างไร 5. การบริหารจัดการและการเจริญปัญญามีผลดีต่อเราอย่างไร
ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะรู้ว่า... 1. คำสำคัญ ได้แก่ พระอารามหลวง วัดราษฎร์ กราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ 2. วัดเป็นศาสนสถานที่สำคัญของพระพุทธศาสนา เรา เป็นชาวพุทธควรมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาวัด โดยการช่วยกันบูรณะซ่อมแซม รักษาความสะอาด บริจาคเงินเพื่อบำรุงวัด ไม่ทำลายทรัพย์สินภายในวัดให้ชำรุดหรือเสียหาย และปรับปรุงสภาพวัดให้สวยงาม และเมื่อเราไปวัดควรแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย ส้ารวมกิริยามารยาท กราบไหว้ด้วยความเคารพ ประพฤติปฏิบัติอยู่ในเขตที่เหมาะสม และเข้าร่วมพิธีกรรมตามโอกาสที่เหมาะสม	ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่จะนำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ... 1. อธิบายความสำคัญของวัดและเสนอวิธีปฏิบัติตนในการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาวัด 2. อภิปรายและฝึกปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมต่อพระสงฆ์ 3. ฝึกขึ้น เดิน และนั่งในโอกาสต่าง ๆ ให้ถูกต้องเหมาะสม 4. ฝึกกล่าวคำอาราธนาสวด อาราธนาธรรม และอาราธนาพระปริตร 5. อธิบายวิธีปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมในวันธรรมสวนะ

<p>3. พระสงฆ์เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบและมีหน้าที่ในการสืบทอดพระพุทธศาสนา เราเป็นชาวพุทธจึงควรปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมต่อพระสงฆ์ทั้งในเรื่องการไปหาการแสดงความเคารพ และการพบในโอกาสต่าง ๆ</p> <p>4. การยืน การเดิน และการนั่งตามลำพังและต่อหน้าผู้อื่น มีมารยาทที่ควรปฏิบัติแตกต่างกันไป เราเป็นชาวพุทธจึงควรปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสม</p> <p>5. การอาราธนาศีล การอาราธนาธรรม และการอาราธนาพระปริตร เป็นศาสนพิธีที่ใช้ในโอกาสต่างกัน เราควรใช้และปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสนั้น ๆ</p> <p>6. วันธรรมสวนะเป็นวันฟังธรรมและทำความดีต่าง ๆ เมื่อถึงวันธรรมสวนะเราควรปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้ถูกต้อง</p> <p>7. การบริหารจัดการและการเจริญปัญญาเป็นวิธีการทำจิตใจให้สงบ มั่นคง และมีความรู้ เราควรหมั่นฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ ด้วยการสวดมนต์ให้ว้พระ แผ่เมตตา ฝึกการยืน การเดิน การนั่ง การนอน ฝึกกำหนดรู้ความรู้สึก และฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การถาม และการเขียน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดผลดีต่อการดำเนินชีวิต</p>	<p>6. อธิบายวิธีบริหารจัดการแลเจริญปัญญา และฝึกปฏิบัติตนตามวิธีนั้น ๆ</p>
<p>ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง</p>	
<p>1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ</p> <p>1.1 อธิบายความสำคัญของวัดและเสนอแนวทางหรือวิธีบำเพ็ญประโยชน์ต่อวัด</p> <p>1.2 ฝึกแสดงตนเป็นพุทธมามกะให้ถูกต้องตามขั้นตอน</p> <p>1.3 อธิบายความสำคัญและเสนอวิธีปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา</p> <p>1.4. ฝึกกล่าวคำอาราธนาศีล อาราธนาธรรม และอาราธนาพระปริตร</p> <p>1.5. ฝึกบริหารจัดการและเจริญปัญญาด้วยวิธีการต่าง ๆ</p>	
<p>2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้</p> <p>2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้</p> <p>1) การทดสอบ</p> <p>2) การประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม</p> <p>3) การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม</p> <p>4) การประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ</p>	<p>2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้</p> <p>1) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน</p> <p>2) แบบประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม</p> <p>3) แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม</p> <p>4) แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ</p>

3. สิ่งที่น่าประหลาดใจ

- 3.1 ความสามารถ 6 ด้าน ได้แก่ การอธิบาย ชี้แจง การแปลความและตีความ การประยุกต์ ดัดแปลง และนำไปใช้ การมีมุมมองที่หลากหลาย การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่น และการรู้จักตนเอง
- 3.2 สมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
- 3.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 หน้าที่ชาวพุทธ	เวลา 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 มรรยาทชาวพุทธ	เวลา 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 ศาสนพิธี	เวลา 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา	เวลา 4 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10

หน้าที่ชาวพุทธ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตนดี

เวลา 2 ชั่วโมง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1. สาระสำคัญ

วัดเป็นศาสนสถานที่สำคัญของพระพุทธศาสนา เป็นที่อยู่ของพระภิกษุสามเณร และเป็นสถานที่ทำบุญของชาวบ้าน วัดมี 2 ประเภท คือ วัดหลวงหรือพระอารามหลวงและวัดราษฎร์ วัดเป็นสมบัติของชาวพุทธทุกคน เราเป็นชาวพุทธควรมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาวัด โดยการช่วยกันบูรณะซ่อมแซม รักษาความสะอาด บริจาคเงินเพื่อบำรุงวัด ไม่ทำลายทรัพย์สินภายในวัดให้ชำรุดหรือเสียหาย และปรับปรุงสภาพวัดให้สวยงาม และเมื่อเราไปวัดควรแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย สำนวณกริยามารยาท กราบไหว้ด้วยความเคารพ ประพฤติปฏิบัติอยู่ในเขตที่เหมาะสม และเข้าร่วมพิธีกรรมตามโอกาสที่เหมาะสม

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- อภิปรายความสำคัญและมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ (ส 1.2 ป. 4/1)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมาย ประเภท และความสำคัญของวัดได้ (K)
2. มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาวัดและแสดงความเคารพต่อวัดได้ถูกต้องเหมาะสม (K, P)
3. มีความสนใจใฝ่เรียนรู้เรื่องวัดและปฏิบัติตนได้ถูกต้องเหมาะสมเมื่อไปวัด (A, P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบก่อนเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธ 3. ตรวจสอบงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้าน ความซื่อสัตย์สุจริต ความมี วินัย ความใฝ่เรียนรู้ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็น กลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- หน้าที่ชาวพุทธ
  1. การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาสถาสนสถานหรือวัด
  2. การแสดงความเคารพต่อศาสนสถานหรือวัด

6. แนวทางบูรณาการ

- ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนเกี่ยวกับความสำคัญของวัดและวิธีบำรุงรักษาวัด
- ศิลปะ ➡ ออกแบบและตกแต่งแผนที่ความคิดเกี่ยวกับวัดและการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาวัด
- ภาษาต่างประเทศ ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับวัดหรือศาสนสถาน

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 20

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกซาบซึ้งในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น นำนักเรียนไปเรียนที่ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าใต้ร่มไม้ ที่วัดก่อนเรียนให้นักเรียนไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิ 2–3 นาที และแผ่เมตตา
2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
3. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน โดยแจกแบบทดสอบให้นักเรียนทุกคน แล้วให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษร (ก–ง) หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว จากนั้นตรวจให้คะแนน แต่ยังไม่เฉลยคำตอบ
4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธในประเด็นต่าง ๆ เช่น

- 1) ชาวพุทธ พุทธบริษัท และพุทธศาสนิกชนคือใคร
- 2) ชาวพุทธมีหน้าที่ต้องทำอะไรบ้าง ให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างคนละ 1 หน้าที่

5. หลังจากสนทนาซักถามแล้ว ครูสรุปความหมายของชาวพุทธ พุทธบริษัท และพุทธศาสนิกชน พร้อมทั้งบอกหน้าที่หลัก ๆ ของชาวพุทธให้นักเรียนฟัง จากนั้นบอกให้นักเรียนทราบถึงหน้าที่ชาวพุทธที่จะศึกษาในขั้นนี้ ได้แก่ การบำเพ็ญประโยชน์ต่อศาสนสถานหรือวัดและการแสดงความเคารพต่อศาสนสถานหรือวัด

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

6. ครูให้นักเรียนดูวีดิทัศน์เกี่ยวกับวัดหลวงหรือพระอารามหลวงและวัดราษฎร์
7. ครูตั้งประเด็นคำถามจากวีดิทัศน์ให้นักเรียนช่วยกันตอบ เช่น

- 1) นักเรียนรู้สึกอย่างไรที่ได้ดูวีดิทัศน์
- 2) นักเรียนได้ความรู้อะไรบ้าง
- 3) ความรู้ที่ได้มีประโยชน์ต่อนักเรียนหรือไม่ อย่างไร

8. ครูสรุปความรู้จากวีดิทัศน์ให้นักเรียนฟังถึงเรื่องความหมายและประเภทของวัด จากนั้นให้นักเรียนคุณภาพเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ภายในวัด เช่น โบสถ์ วิหาร กุฏิ ศาลาการเปรียญ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งก่อสร้างที่สำคัญภายในวัด

9. ครูแนะนำให้นักเรียนสังเกตความแตกต่างของวัดหลวงหรือพระอารามหลวงและวัดราษฎร์ จากนั้นร่วมสนทนากับนักเรียนถึงความสำคัญของวัดและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ภายในวัด เพื่อให้ได้ข้อสรุปว่า

- 1) วัดเป็นที่อยู่ของพระภิกษุสามเณร เป็นสถานที่ทำบุญของชาวพุทธ เป็นสถานที่อบรมคุณธรรม จริยธรรม เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน เป็นศูนย์กลางของการทำกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน เป็นศูนย์รวมของศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และอื่น ๆ ของชุมชน
- 2) สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ภายในวัดมีหลายอย่าง ที่สำคัญ ได้แก่ โบสถ์ วิหาร กุฏิ และศาลา การเปรียญ
- 3) วัดเป็นสมบัติของชาวพุทธทุกคน ชาวพุทธจึงต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาวัด และแสดงความเคารพต่อวัดให้ถูกต้องเหมาะสม

10. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานหรือวัด

11. ครูแนะนำแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น สื่อการเรียนรู้ หนังสือเรียน อินเทอร์เน็ต เพื่อให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลนำความรู้มาประกอบการอภิปราย

12. แต่ละกลุ่มสรุปผลการอภิปราย และผลัดกันส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เพื่อน ๆ ซักถามและวิจารณ์ผลงานของกลุ่ม

13. ครูมอบหมายให้นักเรียนไปอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธเรื่อง การแสดงความเคารพต่อศาสนสถานหรือวัด เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 21

14. ครูทบทวนความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานหรือวัด จากนั้นสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมาให้นักเรียนช่วยกันตอบ

15. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธเรื่อง การแสดงความเคารพต่อศาสนสถานหรือวัด

16. ครูให้นักเรียนร่วมกันเสนอแนะวิธีการแสดงความเคารพต่อศาสนสถานหรือวัดที่นอกเหนือจากวิธีการที่ได้เรียนมา

17. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่ร่วมกันเสนอแนะวิธีการต่าง ๆ จากนั้นร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เรียน แล้วให้นักเรียนบันทึกลงในสมุด

18. ครูคอยให้คำแนะนำเพิ่มเติม และสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

19. เมื่อนำเสนอผลงานครบทุกกลุ่มแล้ว ครูกล่าวชมเชยนักเรียน และร่วมสรุปความรู้จากการอภิปราย

20. ครูให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับศาสนสถานของศาสนาอื่น ๆ ที่นับถือกันในประเทศสมาชิกอาเซียน และร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า ถ้าต้องการให้ประชาชนอาเซียนมีความยั่งยืน ไม่ขัดแย้งกันเรื่องศาสนา เราควรปฏิบัติตนต่อศาสนสถานของศาสนาต่าง ๆ อย่างไร สรุป และบันทึกผลลงในสมุด

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

21. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ 1 เรื่อง ค้นหาคำตอบเกี่ยวกับวัด และกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธในรูปแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

22. ครูแนะนำให้นักเรียนหาโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาวัดหรือศาสนสถาน และเมื่อไปวัดควรแสดงความเคารพให้ถูกต้องเหมาะสม บันทึกผล แล้วนำผลการปฏิบัติมาเล่าสู่กันฟังในชั้นเรียน

ขั้นที่ 5 สรุป

23. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง หน้าที่ชาวพุทธ โดยให้นักเรียนสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นความเรียง แผนที่ความคิด หรือผังโน้ตส์ พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

24. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับมรรยาทชาวพุทธเรื่อง การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูนำนักเรียนไปวัดในโอกาสต่าง ๆ และร่วมกันพัฒนาวัด เช่น ทำความสะอาด เก็บกวาดขยะ ภายในวัด บริจาคทรัพย์สินเพื่อบำรุงวัด ทั้งนี้ก็เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติตนในสถานการณ์จริง

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียน
2. วิดีทัศน์เกี่ยวกับวัดหลวงหรือพระอารามหลวงและวัดราษฎร์
3. ภาพเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ภายในวัด เช่น โบสถ์ วิหาร กุฏิ ศาลาการเปรียญ
4. ใบงานที่ 1 เรื่อง ค้นหาคำตอบเกี่ยวกับวัด
5. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
6. แบบบันทึกความรู้
7. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

9. คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางการพัฒนา _____
2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางแก้ไข _____
3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____ เหตุผล _____
4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____ _____
ลงชื่อ _____ ผู้สอน _____ / _____ / _____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11

มรรยาทชาวพุทธ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตนดี

เวลา 2 ชั่วโมง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1. สาระสำคัญ

พระสงฆ์เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบและมีหน้าที่ในการสืบทอดพระพุทธศาสนา เราเป็นชาวพุทธจึงควรปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมต่อพระสงฆ์ทั้งในเรื่องการไปหา การแสดงความเคารพ และการพบในโอกาสต่าง ๆ

การขึ้น การเดิน และการนั่งตามลำพังและต่อหน้าผู้อื่นมีมรรยาทที่ควรปฏิบัติแตกต่างกันไป เราเป็นชาวพุทธจึงควรปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสม

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด (ส 1.2 ป. 4/2)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายวิธีปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์ในโอกาสต่าง ๆ ได้ถูกต้อง (K)
2. ปฏิบัติตนได้ถูกต้องเหมาะสมต่อพระสงฆ์ในโอกาสต่าง ๆ (P)
3. อธิบายวิธีขึ้น เดิน และนั่งในโอกาสต่าง ๆ ได้ถูกต้อง (K)
4. ขึ้น เดิน และนั่งในโอกาสต่าง ๆ ได้ถูกต้องเหมาะสม (P)
5. ใฝ่เรียนรู้เรื่องมรรยาทชาวพุทธที่เกี่ยวข้องกับพระสงฆ์ (A)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ซักถามความรู้เรื่อง มรรยาทชาวพุทธ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้าน ความซื่อสัตย์สุจริต ความมี วินัย ใฝ่เรียนรู้ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็น กลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ
2. ตรวจสอบผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม		

5. สาระการเรียนรู้

- มรรยาทชาวพุทธ
  1. การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์
  2. การขึ้น การเดิน และการนั่งที่เหมาะสมในโอกาสต่าง ๆ

6. แนวทางบูรณาการ

- ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์
- ศิลปะ ➡ ออกแบบและตกแต่งแผนที่ความคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์
- การงานอาชีพ ➡ สืบค้นข้อมูลความรู้เกี่ยวกับมรรยาทชาวพุทธจากอินเทอร์เน็ต

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 22

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความศรัทธาเลื่อมใสในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น นำนักเรียนไปเรียนที่ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าใต้ร่มไม้ หรือที่วัดก่อนเรียนให้นักเรียนไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิ 2-3 นาที และแผ่เมตตา
2. ครูแจ้งตัวชี้วัดขั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
3. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 2-3 คน เจ้าของผลงานให้ออกมาอ่านเรื่องที่ ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้ จากนั้นให้นักเรียนร้องเพลง “พระรัตนตรัย” พร้อมกับปรบมือตามจังหวะเพลง

เพลง “พระรัตนตรัย”

พระพุทธจอมปราชญ์เป็นศาสดา	ต้นศาสนาสอนประชาทั่วไป
มีพระปัญญามานาบริสุทธ์อำไพ	พระกรุณายิ่งใหญ่ให้เราสูนิพพาน
พระธรรมล้ำเลิศก่อเกิดปัญญา	คุ้มครองรักษาผู้บูชาทุกท่าน
มิให้ตกต่ำคอยค้ำนำสู่วิมาน	สุขล้ำหลุดพ้นบ่วงมัจจุ
แก้วสามประการบันดาลให้ผ่องศรี	พระพุทธ พระธรรม เลิศล้ำพระสงฆ์ดี
ที่พึงประชาชี	พอมีสุขพ้นทุกข์ภัย
พระสงฆ์ทำยาทพระศาสดา	สืบศาสนาเทศนาทั่วไป
พระมานุญมีปราณีเตือนจิตฝึใจ	นำนุชากราบไหว้เป็นไททุกข์ใหม่ไม่มี

4. ครุนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเนื้อหาของเพลงและกล่าวโยงไปถึงเรื่องพระสงฆ์ จากนั้นซักถามทบทวนความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับพระสงฆ์

5. ครุสรุปความรู้เกี่ยวกับพระสงฆ์และเชื่อมโยงไปสู่บรรพชาชาวพุทธที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์ การขึ้น การเดิน และการนั่งในโอกาสต่าง ๆ

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

6. ครุให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์ แล้วซักถามนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์ในเรื่อง การไปหาพระสงฆ์ที่วัด การแสดงความเคารพพระสงฆ์ และการพบพระสงฆ์

7. ครุให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6-8 คน แต่ละกลุ่มฝึกปฏิบัติมารยาทชาวพุทธในเรื่องต่อไปนี้

- 1) การไปหาพระสงฆ์
- 2) การแสดงความเคารพพระสงฆ์
- 3) การพบพระสงฆ์

8. ครุและเพื่อนนักเรียน (ที่ครูมอบหมายให้เป็นผู้สังเกต) สังเกตการฝึกปฏิบัติของนักเรียนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มตามแบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติมารยาทชาวพุทธ

9. ครุให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสาธิตการปฏิบัติมารยาทชาวพุทธแต่ละเรื่องไม่ให้ซ้ำกัน จากนั้นร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อการฝึกปฏิบัติเพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาต่อไป

10. ครุและร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นว่า จะปฏิบัติตนอย่างไรให้ถูกต้องเหมาะสม เมื่ออยู่ร่วมหรือพบเห็นสาวกของศาสนาต่าง ๆ ที่นับถือกันในประเทศสมาชิกอาเซียน สรุปและบันทึกผล

11. ครุและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธเรื่อง การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์ แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ลงในสมุด

12. ครูมอบหมายให้นักเรียนไปอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธเรื่อง การขึ้น การเดิน และการนั่งที่เหมาะสมในโอกาสต่าง ๆ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 23

13. ครูทบทวนความรู้เกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธเรื่อง การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์ จากนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม แล้วให้ความรู้แก่นักเรียนเรื่อง การขึ้น การเดิน และการนั่งที่เหมาะสมในโอกาสต่าง ๆ

14. ครุให้นักเรียนกลุ่มเดิมฝึกปฏิบัติมารยาทชาวพุทธในเรื่องต่อไปนี้

- 1) การขึ้น
- 2) การเดิน
- 3) การการนั่ง

15. ครุและเพื่อนนักเรียน (ที่ครูมอบหมายให้เป็นผู้สังเกต) สังเกตการฝึกปฏิบัติของนักเรียนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มตามแบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติมารยาทชาวพุทธ

16. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสาธิตการปฏิบัติมารยาทชาวพุทธแต่ละเรื่องไม่ให้ซ้ำกัน จากนั้นร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อการฝึกปฏิบัติเพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาต่อไป

17. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

18. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ 2 เรื่อง ฝึกปฏิบัติมารยาทชาวพุทธ และช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

19. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมเกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธในรูปแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

20. ครูแนะนำให้นักเรียนนำวิธีปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ที่เหมาะสม การขึ้น การเดิน และการนั่งที่เหมาะสมไปปฏิบัติในโอกาสต่าง ๆ เช่น การไปหาพระสงฆ์เพื่อนิมนต์มาประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา การเดินตามพระสงฆ์ การขึ้นต่อหน้าผู้ใหญ่

ขั้นที่ 5 สรุป

21. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง มารยาทชาวพุทธ โดยให้นักเรียนสรุปลงในแบบบันทึกความรู้หรือสรุปเป็นเรียงความ แผนที่ความคิด หรือผังมโนทัศน์ พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

22. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนพิธีเรื่อง การปฏิบัติตนในการอาราธนาต่าง ๆ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูนำนักเรียนไปวัดใกล้โรงเรียนในโอกาสต่าง ๆ เช่น วันพระ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติตนในสถานการณ์จริง เช่น การแสดงความเคารพพระสงฆ์ การเดินผ่านพระสงฆ์ การเดินตามพระสงฆ์ การนั่งร่วมกับชาวพุทธที่มาทำบุญ บันทึกผลการปฏิบัติ แล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้อันในชั้นเรียน

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. เพลง “พระรัตนตรัย”
2. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
3. ใบงานที่ 2 เรื่อง ฝึกปฏิบัติมารยาทชาวพุทธ
4. แบบบันทึกความรู้
5. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
6. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

8. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางการพัฒนา _____
2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางแก้ไข _____
3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____ เหตุผล _____
4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____ _____
ลงชื่อ _____ ผู้สอน _____ / _____ / _____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12

ศาสนพิธี

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตนดี

เวลา 2 ชั่วโมง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1. สาระสำคัญ

การอาราธนาศีล การอาราธนาธรรม และการอาราธนาพระปริตร เป็นศาสนพิธีที่ใช้ในโอกาสต่างกัน เราควรใช้และปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมกับ โอกาสนั้น ๆ

วันธรรมสวนะหรือวันพระเป็นวันฟังธรรมและทำความดีต่าง ๆ เมื่อถึงวันธรรมสวนะเราควรปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้ถูกต้องเหมาะสม

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง (ส 1.2 ป. 4/3)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายความหมายและการปฏิบัติตนในการอาราธนาศีล การอาราธนาธรรม และการอาราธนาพระปริตรได้ถูกต้อง (K)
- กล่าวคำอาราธนาศีล คำอาราธนาธรรม และคำอาราธนาพระปริตรได้อย่างถูกต้องและตั้งใจกล่าว (A, P)
- บอกวันธรรมสวนะและระเบียบพิธีปฏิบัติตนได้ถูกต้อง (K)
- ปฏิบัติตนได้ถูกต้องเมื่อถึงวันธรรมสวนะ (A)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ซักถามความรู้เรื่อง ศาสนพิธี 2. ตรวจสอบงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้าน ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- ศาสนพิธี
  1. การปฏิบัติตนในการอาราธนาต่าง ๆ
  2. ระเบียบพิธีและการปฏิบัติตนในวันธรรมสวนะ

6. แนวทางบูรณาการ

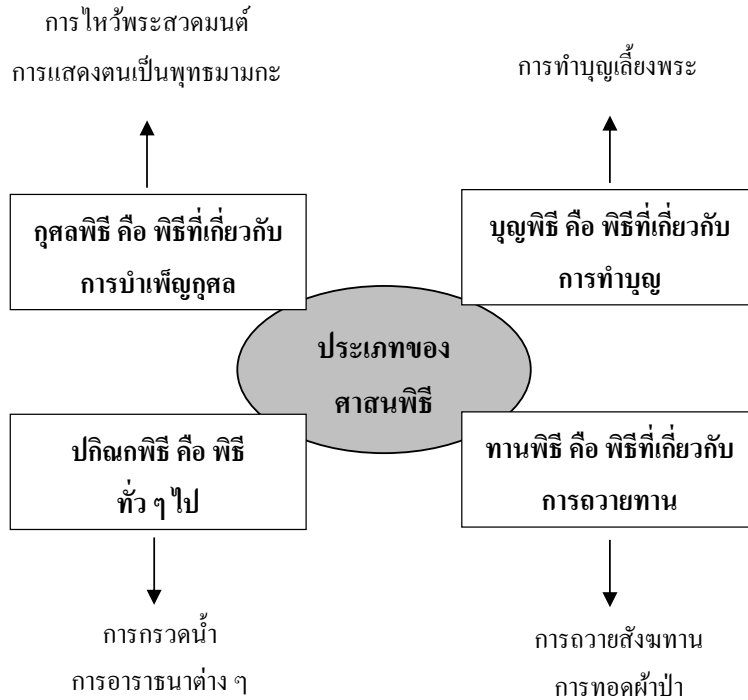
ภาษาไทย	➔	ฟัง พูด อ่าน และเขียนเรื่องเกี่ยวกับการอาราธนาต่าง ๆ
การงานอาชีพ	➔	สืบค้นข้อมูลความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมที่ชาวพุทธทำในวันธรรมสวนะจากอินเทอร์เน็ต
ศิลปะ	➔	วาดภาพระบายสีเกี่ยวกับกิจกรรมที่ชาวพุทธทำในวันธรรมสวนะ

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 24

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกศรัทธาเลื่อมใสในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น นำนักเรียนไปเรียนที่ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าใต้ร่มไม้ ที่วัดก่อนเรียนให้นักเรียนไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิ 2–3 นาที แล้วแผ่เมตตา
2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
3. ครูเปิด โอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นนำเสนอเกี่ยวกับความหมายของคำว่า ศาสนพิธี และให้นักเรียนช่วยกันบอกชื่อศาสนพิธีที่นักเรียนรู้จักมาคนละ 1 ชื่อ ครูเขียนชื่อศาสนพิธีบนกระดานดำ จากนั้นครูสรุปความหมายของศาสนพิธี และให้นักเรียนดูแผนภูมิหรือผังมโนทัศน์แสดงประเภทของศาสนพิธี 4 ประเภท ได้แก่ กุศลพิธี คือ พิธีที่เกี่ยวกับการบำเพ็ญกุศล เช่น การไหว้พระสวดมนต์ การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ บุญพิธี คือ พิธีที่เกี่ยวกับการทำบุญ เช่น การทำบุญเลี้ยงพระ ทานพิธี คือ พิธีที่เกี่ยวกับการถวายทาน เช่น การถวายสังฆทาน การทอดผ้าป่า และปกิณกพิธี คือ พิธีทั่ว ๆ ไป เช่น การกรวดน้ำ การอาราธนาต่าง ๆ

4. ครูให้นักเรียนช่วยกันจัดประเภทของศาสนาพืธีที่ได้ช่วยยกตัวอย่าง

5. ครูให้นักเรียนคู่วิเคราะห์เกี่ยวกับศาสนาพืธีหรือพืธีกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ในพืธีทำบุญเลี้ยงพระ แล้วสนทนากับนักเรียนเพื่อสรุปความรู้จากวิดิทัศน์ และเชื่อมโยงความรู้ไปสู่เนื้อหา ได้แก่ การปฏิบัติตนในการอาราธนาต่าง ๆ ระเบียบพืธีและการปฏิบัติตนในวันธรรมสวนะ

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

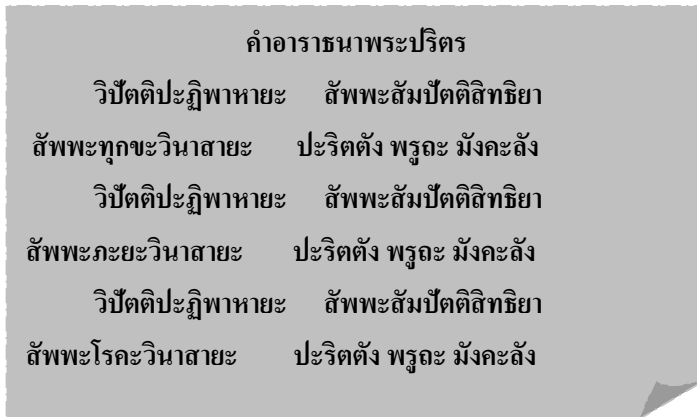
6. ครูคิดแผนภูมิคำอาราธนาศีล คำอาราธนาธรรม และคำอาราธนาพระปริตร บนกระดาน โดยครูปิดชื่อคำอาราธนาทุกแผนภูมิ ครูอ่านให้นักเรียนฟังทีละวรรค แล้วให้นักเรียนอ่านตาม จากนั้นซักถามนักเรียนในประเด็นต่อไปนี้

คำอาราธนาศีล

มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ ติสระระณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ
 ทุติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ ติสระระณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ
 ตะติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ ติสระระณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ

คำอาราธนาธรรม

พริหมา จะ โลกาธิปะตี สะหัมปะติ
 กัตถัญชะลี อันธิวะรัง อะยาจะถะ
 สันติระ สัตตาปะระชักกะชาติกา
 เทเสตุ รัมมัง อะนุกัมปิมัง ปะชัง

- 1) แผนภูมิใดเป็นคำอาราธนาศีล คำอาราธนาธรรม และคำอาราธนาพระปริตร (ครูเฉลยและอธิบายความหมายของคำอาราธนาแต่ละอย่าง)
- 2) จากวิดิทัศน์คำอาราธนาใดไม่มีในพิธีทำบุญเลี้ยงพระ เพราะอะไร (ครูเฉลยและบอกเหตุผล)
- 3) จากวิดิทัศน์คำอาราธนาแต่ละอย่างอยู่ในขั้นตอนใดของพิธีทำบุญเลี้ยงพระ (ครูเฉลย)
7. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงกรกล่าวคำอาราธนาแต่ละอย่าง จากนั้นให้นักเรียนฝึกกล่าวคำอาราธนาพร้อมกันทั้งชั้น 3 เที้ยว
8. ครูให้นักเรียนจับคู่กับเพื่อนฝึกกล่าวคำอาราธนาศีล คำอาราธนาธรรม และคำอาราธนาพระปริตร และผลัดกันประเมินผลการฝึกตามแบบประเมิน โคครูคอยแนะนำและให้นักเรียนค้นหาคำแปลของคำอาราธนาทั้งสาม
9. ครูอาสาสมัครนักเรียน 2-3 คู่ ให้ออกมากล่าวคำอาราธนาให้เพื่อน ๆ ฟัง ครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น รวมทั้งให้คำแนะนำเพิ่มเติมเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาตนเองต่อไป
10. ครูมอบหมายให้นักเรียนไปทำใบงานที่ 3 เรื่อง ฝึกกล่าวคำอาราธนาและมอบหมายให้นักเรียนไปอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนพิธีเรื่อง ระเบียบพิธีและการปฏิบัติตนในวันธรรมสวนะ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 25

11. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียนเจ้าของผลงานให้ออกมาอ่านเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้
12. ครูทบทวนความรู้เกี่ยวกับศาสนพิธีเรื่อง การปฏิบัติตนในการอาราธนาต่าง ๆ จากนั้นให้นักเรียนดูภาพการทำบุญตักบาตร การนั่งสมาธิ และการฟังธรรม พร้อมทั้งสรุปความรู้เกี่ยวกับภาพแล้วให้นักเรียนทำใบงานที่ 4 เรื่อง ชาวพุทธทำอะไรกันในวันธรรมสวนะ
13. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 2-3 คน ให้ออกมานำเสนอผลงานของตนเองหน้าชั้นเรียน และร่วมกันแสดงความคิดเห็น แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง
14. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับศาสนพิธีเรื่อง ระเบียบพิธีและการปฏิบัติตนในวันธรรมสวนะ

15. ครูซักถามนักเรียนว่า ระเบียบพิธีและการปฏิบัติตนในวันธรรมสวนะนอกเหนือจากที่ได้เรียนมา ยังมีอะไรอีกบ้างที่นักเรียนเคยเห็นหรือเคยได้ปฏิบัติร่วมกันคนในชุมชน จากนั้นครูสรุปและเสริมความรู้ในส่วนที่นักเรียนยังไม่เข้าใจให้กับนักเรียน

16. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับระเบียบพิธีและการปฏิบัติตนในวันธรรมสวนะ แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

17. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

18. ครูให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับศาสนพิธีของศาสนาอื่น ๆ ที่นับถือกันในประเทศสมาชิกอาเซียน แล้วนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน ครูสรุปและอธิบายเพิ่มเติม แล้วให้นักเรียนบันทึกลงในสมุด

19. ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายว่า เราสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับการทำบุญตักบาตรได้อย่างไรบ้าง หลังจากให้นักเรียนอภิปรายจบ ครูสรุปและอธิบายเพิ่มเติม แล้วให้นักเรียนบันทึกผลลงในสมุด

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

20. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนพิธี ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 ของบริษัทสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

21. ครูแนะนำให้นักเรียนหาโอกาสไปวัดเข้าร่วมกิจกรรมในวันธรรมสวนะเพื่อนำความรู้ที่ได้ศึกษาไปปฏิบัติในสถานการณ์จริง บันทึกผลการปฏิบัติ และนำผลการปฏิบัติมาเล่าสู่กันฟังในชั้นเรียน

ขั้นที่ 5 สรุป

22. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง ศาสนพิธี โดยให้นักเรียนสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นเรียงความ แผนที่ความคิด หรือผังมโนทัศน์ พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

23. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการเจริญปัญญาเรื่อง ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

- ครูให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของวันธรรมสวนะเพิ่มเติมจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ แล้วสรุปเรื่องดังกล่าวด้วยสำนวนของตนเอง พร้อมผลัดกันนำเสนอหน้าชั้นเรียน

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แผนภูมิหรือผังมโนทัศน์แสดงประเภทของศาสนพิธี 4 ประเภท
2. วิดีทัศน์เกี่ยวกับศาสนพิธีหรือพิธีกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ในพิธีทำบุญเลี้ยงพระ
3. ภาพการทำบุญตักบาตร การนั่งสมาธิ และการฟังธรรม

4. แผนภูมิคำอาราธนาสี่ด คำอาราธนาธรรม และคำอาราธนาพระปริตร
5. แบบประเมินการฝึกกล่าวคำอาราธนาสี่ด คำอาราธนาธรรม และคำอาราธนาพระปริตร
6. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
7. ภาพการทำบุญตักบาตร การนั่งสมาธิ และการฟังธรรม
8. ใบงานที่ 3 เรื่อง ฝึกกล่าวคำอาราธนา
9. ใบงานที่ 4 เรื่อง ชาวพุทธทำอะไรกันในวันธรรมสวนะ
10. แบบบันทึกความรู้
11. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
12. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
13. คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
14. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1.	ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางการพัฒนา _____
2.	ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางแก้ไข _____
3.	สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____ เหตุผล _____
4.	การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____ _____
ลงชื่อ _____ ผู้สอน _____ / _____ / _____	

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13

การบริหารจิตและการเจริญปัญญา

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตนดี

เวลา 4 ชั่วโมง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1. สาระสำคัญ

การบริหารจิตและการเจริญปัญญาเป็นวิธีการทำจิตใจให้สงบ มั่นคง และมีความรู้ เราควรหมั่นฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอด้วยการสวดมนต์ไหว้พระ แผ่เมตตา ฝึกการขยับ การเดิน การนั่ง การนอน ฝึกกำหนดรู้ความรู้สึก และฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การถาม และการเขียน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดผลดีต่อการดำเนินชีวิต

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/6)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายความหมายของการบริหารจิต การเจริญปัญญา สติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญาได้ (K)
- ระบุวิธีปฏิบัติของการบริหารจิตและการเจริญปัญญาได้ (K)
- ฝึกบริหารจิต เจริญปัญญา สวดมนต์ไหว้พระ และแผ่เมตตาได้ (P)
- ฝึกขยับ เดิน นั่ง นอน และกำหนดรู้ความรู้สึกได้ (P)
- ใฝ่เรียนรู้และฝึกฝนตนให้ตนมีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียนได้

(A, P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
<ol style="list-style-type: none"> ทดสอบหลังเรียน ซักถามความรู้เรื่อง การบริหารจิตและการเจริญปัญญา ตรวจผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้าน ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา
  1. ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา
  2. การสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา
  3. วิธีปฏิบัติของการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา
  4. การฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ
  5. การกำหนดรู้ความรู้สึก
  6. การฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน

6. แนวทางบูรณาการ

- ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา
ศิลปะ ➡ ร้องเพลงและทำท่าประกอบเพลง

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 26

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกศรัทธาเลื่อมใสในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น นำนักเรียนไปเรียนที่ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าใต้ร่มไม้ ที่วัด ก่อนเรียนให้นักเรียนไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิ 2-3 นาที แล้วแผ่เมตตา
2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัย จากนั้นติดแผนภูมิเพลง ศีรษะ บนกระดาน ให้นักเรียนอ่าน 2-3 เที่ยว จากนั้นครูร้องเพลงและทำท่าทางประกอบให้นักเรียนดู 1 เที่ยว

เพลง ศีรษะ

เนื้อร้อง กิตติวัติ บุญชื้อ

ทำนอง เพลงจีน

คาง คิ้ว ปาก ตา หู

จมูก คิ้ว คาง หู ปาก ตา หัว

ปาก คาง คิ้ว ตา จมูก หู

ปาก ตา คิ้ว คาง จมูก หัว

4. ครูให้นักเรียนร้องเพลงและทำท่าทางประกอบคนเดียวเพื่อจับจังหวะก่อน เมื่อจับจังหวะได้แล้วและทำท่าทางถูกแล้ว ให้นักเรียนจับคู่กับเพื่อนหันหน้าเข้าหากันร้องเพลง พร้อมทำท่าทางประกอบเป็นคู่ เริ่มจากจังหวะช้า ๆ ก่อน 2 เที้ยว และเร่งจังหวะเร็วขึ้นอีกประมาณ 2 เที้ยว

5. ครูชมเชยการแสดงของนักเรียน แล้วสนทนากับนักเรียนถึงการกระทำของนักเรียนบางคนที่สามารถร้องเพลงและทำท่าทางประกอบเพลงได้โดยไม่ผิดพลาด เพราะมีสติ แต่บางคนกาย วาจา ใจไม่สัมพันธ์กัน ทำให้ผิดพลาด เพราะไม่มีสติและสมาธิ

6. ครูถามนักเรียนว่า ทำอย่างไรจึงจะมีสติและสมาธิในการกระทำต่าง ๆ ให้นักเรียนช่วยกันคิด

7. ครูสรุปให้นักเรียนฟังว่า วิธีทำให้มีสติและสมาธิก็คือการหมั่นฝึกตนให้มีสติอย่างสม่ำเสมอ

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

8. ครูสนทนาซักถามนักเรียนถึงความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา พร้อมทั้งชี้ให้เห็นว่าทั้ง 3 คำมีความสัมพันธ์กัน และในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของเราต้องมีทั้งสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา จึงจะทำให้การทำกิจกรรมนั้น ๆ ไม่ผิดพลาด มีความถูกต้อง และไม่เกิดอันตรายใด ๆ แต่การที่เราจะมีสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา ได้นั้นต้องหมั่นฝึกบริหารจิตและเจริญปัญญา

9. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3-5 คน แต่ละกลุ่มสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา แล้วผลัดกันส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

10. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา แล้วให้นักเรียนบันทึกลงในสมุด

11. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารจิตและการเจริญปัญญาเรื่องการสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา วิธีปฏิบัติของการบริหารจิตและการเจริญปัญญา และการฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 27

12. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 2-3 คน ให้ออกมานำเสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูสรุปและให้คำแนะนำหรือความรู้เพิ่มเติม

13. ครูให้นักเรียนคู่วิทัศน์เกี่ยวกับการสวดมนต์ไหว้พระและการแผ่เมตตา จากนั้นให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

14. ครูให้นักเรียนจับคู่กับเพื่อนฝึกกล่าวคำสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา และบันทึกผลการฝึกปฏิบัติลงในสมุด

15. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติของการบริหารจิตและการเจริญปัญญา และการฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ พร้อมตั้งคำถามให้นักเรียนช่วยกันตอบ เช่น

- 1) ทำไมเราจึงต้องฝึกการบริหารจิตและการเจริญปัญญา
- 2) การบริหารจิตและการเจริญปัญญามีขั้นตอนปฏิบัติอย่างไร
- 3) ถ้าเราปฏิบัติตนถูกต้องตามขั้นตอนของการบริหารจิตและการเจริญปัญญาจะเกิดผลดีอย่างไร

16. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่ช่วยกันตอบคำถาม แล้วร่วมกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

17. ครูให้นักเรียนคู่วิถีทัศน์เกี่ยวกับการฝึกการขึ้น การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ

18. ครูให้นักเรียนฝึกการขึ้น การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ เพื่อให้นักเรียนมีสติในการทำกิจกรรมดังกล่าว

19. ครูสังเกตพฤติกรรมในการขึ้น การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในการขึ้น การเดิน การนั่ง และการนอน

20. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว แล้วให้นักเรียนบันทึกลงในสมุด

21. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการเจริญปัญญาเรื่องการฝึกกำหนดรู้ความรู้สึก เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 28

22. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 2-3 คน ให้ออกมานำเสนอผลการสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูสรุป และให้คำแนะนำหรือความรู้เพิ่มเติม

23. ครูทบทวนความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการและการเจริญปัญญาเรื่อง การสวดมนต์ไหว้พระและการแผ่เมตตา วิธีปฏิบัติของการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา และการฝึกการขึ้น การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ จากนั้นให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการเจริญปัญญาเรื่อง การฝึกกำหนดรู้ความรู้สึก แล้วตั้งคำถามให้นักเรียนช่วยกันตอบ เช่น ทำไมเราจึงต้องฝึกกำหนดรู้ความรู้สึก

24. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการฝึกกำหนดรู้ความรู้สึก แล้วให้นักเรียนฝึกกำหนดรู้ความรู้สึก

25. ครูสังเกตพฤติกรรมในการฝึกกำหนดรู้ความรู้สึกของนักเรียน

26. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการเจริญปัญญาเรื่องการฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 29

27. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 2-3 คน ให้ออกมานำเสนอผลการสรุปสาระสำคัญที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูสรุป และให้คำแนะนำหรือความรู้เพิ่มเติม

28. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการเจริญปัญญาเรื่อง การฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน แล้วตั้งคำถามให้นักเรียนช่วยกันตอบ เช่น

1) ทำไมเราจึงต้องมีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน

2) ถ้าเราไม่มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียนจะเกิดผลเป็นอย่างไร

3) คนที่มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียนจะเกิดผลได้อย่างไร

29. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน

30. ครูให้นักเรียนฝึกการมีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน

31. ครูสังเกตพฤติกรรมในการฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียนของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในด้านกรฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน

32. ครูให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการเจริญปัญญาของศาสนาอื่น ๆ ที่นับถือกันในประเทศสมาชิกอาเซียน แล้วนำมาฝึกปฏิบัติร่วมกันในชั้นเรียน

33. ครูให้นักเรียนศึกษาแนวทางการฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ ตามหลักของศาสนาต่าง ๆ ในประเทศสมาชิกอาเซียน แล้วนำมาฝึกปฏิบัติร่วมกันในชั้นเรียน

34. ครูสังเกตและประเมินผลการฝึกตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

35. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ 5 เรื่อง ตรวจสอบความรู้ และให้ทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบ

36. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา และแบบทดสอบการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

37. ครู แนะนำให้นักเรียนหมั่นฝึกสมาธิและฝึกตนให้มีสติในการทำกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งเขียนบันทึกผลที่ได้รับจากการฝึกดังกล่าว เพื่อนำผลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน

ขั้นที่ 5 สรุป

38. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา โดยให้นักเรียนบันทึกสรุปลงในสมุด แบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นเรียงความ แผนที่ความคิด หรือผังมโนทัศน์ พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

39. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน โดยแจกแบบทดสอบให้นักเรียนทุกคน แล้วให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษร (ก-ง) หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว จากนั้นตรวจให้คะแนน พร้อมเฉลยคำตอบของแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

41. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พระสงฆ์ และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตนดี เป็นการบ้านเพื่อเตรียมทดสอบปลายปีในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูเชิญวิทยากรหรือนิมนต์พระสงฆ์มาให้ความรู้เรื่อง การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา พร้อมให้นักเรียนฝึกบริหารจัดการและเจริญปัญญากับวิทยากรหรือพระสงฆ์

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แผนภูมิเพลงศิระชะ
2. แบบสังเกตพฤติกรรมในด้าน การฟัง การอ่าน การคิด การถามและการเขียนของนักเรียน

3. วิถีทัศน์เกี่ยวกับการสวดมนต์ไหว้พระ การแผ่เมตตา การฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ และการกำหนดรู้ความรู้สึก

4. แบบประเมินการฝึกสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา ฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ

5. ภาพหรือวิถีทัศน์การฝึกบริหารจิตและเจริญปัญญา

6. แบบประเมินการฝึก

7. ใบงานที่ 5 เรื่อง ตรวจสอบความรู้

8. แบบบันทึกความรู้

9. แบบทดสอบหลังเรียน

10. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

11. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

12. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

13. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางการพัฒนา _____
2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางแก้ไข _____
3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____ เหตุผล _____
4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____ _____
ลงชื่อ _____ ผู้สอน _____ / _____ / _____

การทดสอบปลายปี

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
การทดสอบกลางปี

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
เวลา 1 ชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 30

- ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบปลายปี

ตอนที่ 3

เอกสาร/ความรู้เสริมสำหรับครู

สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม

(พระพุทธศาสนา ป. 4)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ตอนที่ 3.1

มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี และสาระการเรียนรู้

สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม (พระพุทธศาสนา ป. 4)

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนา
ที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่อ
อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัดชั้นปี	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะเป็นศูนย์รวม จิตใจของศาสนิกชน	<ul style="list-style-type: none"> • ความสำคัญของพระพุทธศาสนา 1) พระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ 2) เป็นศูนย์รวมการทำความดีและพัฒนาจิตใจ เช่น ฝึกสมาธิ สวดมนต์ ศึกษาหลักธรรม 3) เป็นที่ประกอบศาสนพิธี (การทอดกฐิน การทอดผ้าป่า การเวียนเทียน การทำบุญ) 4) เป็นแหล่งทำกิจกรรมทางสังคม เช่น การจัดประเพณีท้องถิ่น การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ชุมชน และการส่งเสริมพัฒนาชุมชน
2. สรุปพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุนิพพานถึง ประกาศธรรม หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	<ol style="list-style-type: none"> 1. สรุปพุทธประวัติ (ทบทวน) 2. ตรัสรู้ 3. ประกาศธรรม ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 1) โปรคชฎิล 2) โปรคพระเจ้าพิมพิสาร 3) พระอัครสาวก 4) แสดงโอวาทปาติโมกข์
3. เห็นคุณค่าและประพฤติกรรมตามแบบอย่าง การดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตาม ที่กำหนด	<ol style="list-style-type: none"> 1. พุทธสาวก พุทธสาวิกา <ul style="list-style-type: none"> - พระอรุเวลกัสสปะ 2. ชาดก <ol style="list-style-type: none"> 1) กุฎิฑุกชาดก 2) มหาอุกกุสชาดก 3. ศาสนิกชนตัวอย่าง (ชาวพุทธตัวอย่าง) <ol style="list-style-type: none"> 1) สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก

	2) สมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี
<p>4. แสดงความเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตาม ไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ใน พระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนา ที่ตนนับถือตามที่กำหนด</p>	<p>1. พระรัตนตรัย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ศรัทธา 4 2) พุทธคุณ 3 <p>2. ไตรสิกขา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศีล สมาธิ ปัญญา <p>3. โอวาท 3</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ไม่ทำชั่ว <ul style="list-style-type: none"> - เบญจศีล 2) ทำความดี <ol style="list-style-type: none"> (1) เบญจธรรม (2) สุจริต 3 (3) พรหมวิหาร 4 (4) กตัญญูกตเวทีต่อประเทศ (5) มงคล 38 (เคารพ ถ่อมตน และทำความดีให้พร้อมไว้ก่อน) 3) ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ผ่องใส (บริหารจัดการและการเจริญปัญญา) <p>4. พุทธศาสนสุภาษิต</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) สุขา สงฆสฺส สามคฺคี: ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะก่อให้เกิดสุข 2) โล โภปฺตมฺภิกกา เมตฺตา: เมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก
<p>5. ชื่นชมการทำความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัว โรงเรียน และชุมชนตามหลักศาสนา พร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตัวอย่างการทำความดีของตนเองและบุคคลในครอบครัว โรงเรียน และชุมชน
<p>6. เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนา ที่ตนนับถือตามที่กำหนด</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ฟังสวดมนต์ไหว้พระ สรรเสริญคุณพระรัตนตรัย และแผ่เมตตา 2. รู้ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา 3. รู้วิธีปฏิบัติของการบริหารจัดการและเจริญปัญญา

	<p>4. ฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอน อย่างมีสติ</p> <p>5. ฝึกการกำหนดรู้ความรู้สึก เมื่อตาเห็นรูป หู ฟังเสียง จมูกดมกลิ่น ลิ้นลิ้มรส กายสัมผัส สิ่งที่มากระทบ ใจรับรู้ธรรมารมณ์</p> <p>6. ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน</p>
7. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่างสมานฉันท์	<ul style="list-style-type: none"> • หลักธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ 1) เบญจศีล-เบญจธรรม 2) ทุจจริต 3-สุจริต 3 3) พรหมวิหาร 4 4) มงคล 38 (เคารพ ถ่อมตน ทำความดี ให้ถึงพร้อมไว้ก่อน) 5) พุทธศาสนสุภาษิต (สุขา สงฆสุส สามัคคี: ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะก่อให้เกิดสุข โล โภปศุถมุกิภา เมตตทา: เมตตาธรรมค้ำ เป็นเครื่องจุนโลก) 6) กตัญญูกตเวทิต่อประเทศชาติ
8. อธิบายประวัติศาสตร์ของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป	<ul style="list-style-type: none"> • ประวัติศาสตร์ของศาสนาอื่น ๆ 1) นินิมุฮัมมัด 2) พระเยซูคริสต์

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัดชั้นปี	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. อภิปรายความสำคัญและมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความรู้เบื้องต้นและความสำคัญของศาสนสถาน 2. การแสดงความเคารพต่อศาสนสถาน 3. การบำรุงรักษาศาสนสถาน
2. มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> • มรรยาทของศาสนิกชน (มรรยาทชาวพุทธ) 1) การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุ 2) การยืน การเดิน และการนั่งที่เหมาะสมใน

	โอกาสต่าง ๆ
3. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	<ul style="list-style-type: none"> • การปฏิบัติตนในศาสนพิธี 1) การอาราธนาศีล 2) การอาราธนาธรรม 3) การอาราธนาพระปริตร 4) ระเบียบพิธีและการปฏิบัติตนในวันธรรมสวนะ

ตอนที่ 3.2

โครงการและเพิ่มสะสมผลงาน

1. โครงการ (Project Work)

โครงการเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามแผนการดำเนินงานที่นักเรียนได้จัดขึ้น โดยครูช่วยให้คำแนะนำปรึกษา กระตุ้นให้คิด และติดตามการปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมาย โครงการแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. โครงการประเภทสำรวจ รวบรวมข้อมูล
2. โครงการประเภททดลอง ค้นคว้า
3. โครงการที่เป็นการศึกษาความรู้ ทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดใหม่
4. โครงการประเภทสิ่งประดิษฐ์

การเรียนรู้ด้วยโครงการมีขั้นตอน ดังนี้

1. **กำหนดหัวข้อที่จะศึกษา** นักเรียนคิดหัวข้อโครงการ ซึ่งอาจได้มาจากความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียนเอง หรือได้จากการอ่านหนังสือ บทความ การไปทัศนศึกษาดูงาน เป็นต้น โดยนักเรียนต้องตั้งคำถามว่า “จะศึกษาอะไร” “ทำไมต้องศึกษาเรื่องดังกล่าว”

2. **ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง** นักเรียนศึกษาทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง และปรึกษาครูหรือผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ

3. **เขียนเค้าโครงของโครงการหรือสร้างแผนที่ความคิด** โดยทั่วไปเค้าโครงของโครงการจะประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ชื่อโครงการ
- 2) ชื่อผู้ทำโครงการ
- 3) ชื่อที่ปรึกษาโครงการ
- 4) ระยะเวลาดำเนินการ
- 5) หลักการและเหตุผล
- 6) วัตถุประสงค์
- 7) สมมุติฐานของการศึกษา (ในกรณีที่เป็นโครงการทดลอง)
- 8) ขั้นตอนการดำเนินงาน
- 9) ปฏิบัติโครงการ
- 10) ผลที่คาดว่าจะได้รับ
- 11) เอกสารอ้างอิง/บรรณานุกรม

4. **ปฏิบัติโครงการ** ลงมือปฏิบัติงานตามแผนงานที่กำหนดไว้ ในระหว่างปฏิบัติงานควรมีการจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ไว้อย่างละเอียดว่าทำอะไร ได้ผลอย่างไร มีปัญหาหรืออุปสรรคอะไร และมีแนวทางแก้ไขอย่างไร

5. เขียนรายงาน เป็นการรายงานสรุปผลการดำเนินงาน เพื่อให้ผู้อื่นได้ทราบแนวคิด วิธีดำเนินงาน ผลที่ได้รับ และข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการ ซึ่งการเขียนรายงานนี้ควรใช้ภาษาที่กระชับ เข้าใจง่าย ชัดเจน และครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา

6. แสดงผลงาน เป็นการนำผลของการดำเนินงานมาเสนอ อาจจัดได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดนิทรรศการ การทำเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อมัลติมีเดีย หรืออาจนำเสนอในรูปแบบของการแสดงผลงาน การนำเสนอด้วยวาจา บรรยาย อภิปรายกลุ่ม สาทิต

2. แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio)

แฟ้มสะสมผลงาน หมายถึง แหล่งรวบรวมเอกสาร ผลงาน หรือหลักฐาน เพื่อใช้สะท้อนถึงผลสัมฤทธิ์ ความสามารถ ทักษะ และพัฒนาการของนักเรียน มีการจัดเรียงเรียงผลงานไว้อย่างมีระบบ โดยนำความรู้ ความคิด และการนำเสนอมาผสมผสานกัน ซึ่งนักเรียนเป็นผู้คัดเลือกผลงานและมีส่วนร่วมในการประเมิน แฟ้มสะสมผลงานจึงเป็นหลักฐานสำคัญที่จะทำให้นักเรียนสามารถมองเห็นพัฒนาการของตนเองได้ตามสภาพจริง รวมทั้งเห็นข้อบกพร่อง และแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นต่อไป

ลักษณะสำคัญของการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน

1. ครูสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นรายบุคคลได้เป็นอย่างดี เนื่องจากมีผลงานสะสมไว้ ครูจะทราบจุดเด่น จุดด้อยของนักเรียนแต่ละคนจากแฟ้มสะสมผลงาน และสามารถติดตามพัฒนาการได้อย่างต่อเนื่อง

2. มุ่งวัดศักยภาพของนักเรียน ในการผลิตหรือสร้างผลงานมากกว่าการวัดความจำจากการทำแบบทดสอบ

3. วัดและประเมิน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ นักเรียนเป็นผู้วางแผน ลงมือปฏิบัติงาน รวมทั้งประเมินและปรับปรุงตนเอง ซึ่งมีครูเป็นผู้ชี้แนะ เน้นการประเมินผลย่อยมากกว่าการประเมินผลรวม

4. ฝึกให้นักเรียนรู้จักการประเมินตนเองและหาแนวทางปรับปรุงพัฒนาตนเอง

5. ช่วยให้นักเรียนเกิดความมั่นใจและภาคภูมิใจในผลงานของตนเองรู้ว่าตนเองมีจุดเด่นในเรื่องใด

6. ช่วยในการสื่อความหมายเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ ตลอดจนพัฒนาการของนักเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เช่น ผู้ปกครอง ฝ่ายแนะแนว ตลอดจนผู้บริหารของโรงเรียน

ขั้นตอนการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน

การจัดทำแฟ้มสะสมผลงานมี 10 ขั้นตอน ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

1. การวางแผนจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน การจัดทำแฟ้มสะสมผลงานต้องมีส่วนร่วมระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง

ครู การเตรียมตัวของครูต้องเริ่มจากการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร คู่มือครู คำอธิบายรายวิชา วิธีการวัดและประเมินผลในหลักสูตร รวมทั้งครูต้องมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการประเมิน โดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน จึงสามารถวางแผนกำหนดชิ้นงานได้

นักเรียน ต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การกำหนดชิ้นงาน และบทบาทในการทำงานกลุ่ม โดยครูต้องแจ้งให้นักเรียนทราบล่วงหน้า

ผู้ปกครอง ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกผลงาน การแสดงความคิดเห็น และรับรู้พัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นก่อนทำแฟ้มสะสมผลงาน ครูต้องแจ้งให้ผู้ปกครองทราบหรือขอความร่วมมือ รวมทั้งให้ความรู้ในเรื่องการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมผลงานแก่ผู้ปกครองเมื่อมีโอกาส

2. การรวบรวมผลงานและจัดระบบแฟ้ม ในการรวบรวมผลงานต้องออกแบบการจัดเก็บหรือแยกหมวดหมู่ของผลงานให้ดี เพื่อสะดวกและง่ายต่อการนำข้อมูลออกมาใช้ แนวทางการจัดหมวดหมู่ของผลงาน เช่น

1) จัดแยกตามลำดับวันและเวลาที่สร้างผลงานขึ้นมา
2) จัดแยกตามความซับซ้อนของผลงาน เป็นการแสดงถึงทักษะหรือพัฒนาการของนักเรียนที่มากขึ้น

3) จัดแยกตามวัตถุประสงค์ เนื้อหา หรือประเภทของผลงาน
ผลงานที่อยู่ในแฟ้มสะสมผลงานอาจมีหลายเรื่อง หลายวิชา ดังนั้นนักเรียนจะต้องทำเครื่องมือในการช่วยค้นหา เช่น สารบัญ คำนีเรื่อง จุดสี แถบสีติดไว้ที่ผลงาน โดยมีรหัสที่แตกต่างกัน

3. การคัดเลือกผลงาน ในการคัดเลือกผลงานนั้นควรให้สอดคล้องกับเกณฑ์หรือมาตรฐานที่โรงเรียน ครู หรือนักเรียนร่วมกันกำหนดขึ้นมา และผู้คัดเลือกผลงานควรเป็นนักเรียนเจ้าของแฟ้มสะสมผลงาน หรือมีส่วนร่วมกับครู เพื่อน และผู้ปกครอง

ผลงานที่เลือกเข้าแฟ้มสะสมผลงานควรมีลักษณะดังนี้

- 1) สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้
- 2) เป็นผลงานชิ้นที่ดีที่สุด มีความหมายต่อนักเรียนมากที่สุด
- 3) สะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการของนักเรียนในทุกด้าน
- 4) เป็นสิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครู ผู้ปกครอง และเพื่อน ๆ

ส่วนจำนวนชิ้นงานนั้นให้กำหนดตามความเหมาะสม ไม่ควรมีมากเกินไป เพราะอาจจะทำให้ผลงานบางชิ้นไม่มีความหมาย แต่ถ้ามีน้อยเกินไปจะทำให้การประเมินไม่มีประสิทธิภาพ

4. การสร้างสรรค์แฟ้มสะสมผลงานให้มีเอกลักษณ์ของตนเอง โครงสร้างหลักของแฟ้มสะสมผลงานอาจเหมือนกัน แต่นักเรียนสามารถตกแต่งรายละเอียดข้อยให้แตกต่างกัน ตามความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคล โดยอาจใช้ภาพ สี สติกเกอร์ ตกแต่งให้สวยงามเน้นเอกลักษณ์ของเจ้าของแฟ้มสะสมผลงาน

5. การแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน ในขั้นตอนนี้ นักเรียนจะได้รู้จักการวิพากษ์วิจารณ์ หรือสะท้อนความคิดเกี่ยวกับผลงานของตนเอง ตัวอย่างข้อความที่ใช้แสดงความรู้สึกต่อผลงาน เช่น

- 1) ได้แนวคิดจากการทำผลงานชิ้นนี้มาจากไหน
- 2) เหตุผลที่เลือกผลงานชิ้นนี้คืออะไร
- 3) จุดเด่นและจุดด้อยของผลงานชิ้นนี้คืออะไร
- 4) รู้สึกพอใจกับผลงานชิ้นนี้มากน้อยเพียงใด

5) ได้ข้อคิดอะไรจากการทำผลงานชิ้นนี้

6. การตรวจสอบความสามารถของตนเอง เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประเมินความสามารถของตนเอง โดยพิจารณาตามเกณฑ์ย่อย ๆ ที่ครูและนักเรียนช่วยกันกำหนดขึ้น เช่น นิสัยการทำงาน ทักษะทางสังคม การทำงานเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด การขอความช่วยเหลือเมื่อมีความจำเป็น

นอกจากนี้การตรวจสอบความสามารถตนเองอีกวิธีหนึ่ง คือ การให้นักเรียนเขียนวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ของตนเอง และสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

7. การประเมินผลงาน เป็นขั้นตอนที่สำคัญเนื่องจากการสรุปคุณภาพของงานและความสามารถหรือพัฒนาการของนักเรียน การประเมินแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การประเมินโดยไม่ให้ระดับคะแนน และการประเมินโดยให้ระดับคะแนน

1) การประเมินโดยไม่ให้ระดับคะแนน ครูกลุ่มนี้มีความเชื่อว่า แฟ้มสะสมผลงานมีไว้เพื่อศึกษากระบวนการทำงาน ศึกษาความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อผลงานของตนเอง ตลอดจนดูพัฒนาการหรือความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างไม่เป็นทางการ ครู ผู้ปกครอง และเพื่อนสามารถให้คำชี้แนะแก่นักเรียนได้ ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องกังวลว่าจะได้คะแนนมากน้อยเท่าไร

2) การประเมินโดยให้ระดับคะแนน มีทั้งการประเมินตามจุดประสงค์การเรียนรู้ การประเมินระหว่างภาคเรียน และการประเมินปลายภาคเรียน ซึ่งจะช่วยในวัตถุประสงค์ด้านการปฏิบัติเป็นหลัก การประเมินแฟ้มสะสมผลงานต้องกำหนดมติการให้คะแนน (Scoring Rubrics) ตามเกณฑ์ที่ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดขึ้น การให้ระดับคะแนนมีทั้งการให้คะแนนเป็นรายชิ้นก่อนเก็บเข้าแฟ้มสะสมผลงาน และการให้คะแนนแฟ้มสะสมผลงานทั้งแฟ้ม ซึ่งมาตรฐานคะแนนนั้นต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน และมุ่งเน้นพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนมากกว่าการนำไปเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น

8. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ เพื่อน ครู และผู้ปกครอง อาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดประชุมในโรงเรียน โดยเชิญผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาร่วมกันพิจารณาผลงาน การสนทนาแลกเปลี่ยนระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การส่งแฟ้มสะสมผลงาน ไปให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องช่วยให้ข้อเสนอแนะหรือคำแนะนำ

ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์นั้นนักเรียนจะต้องเตรียมคำถามเพื่อถามผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงงานของตนเอง ตัวอย่างคำถาม เช่น

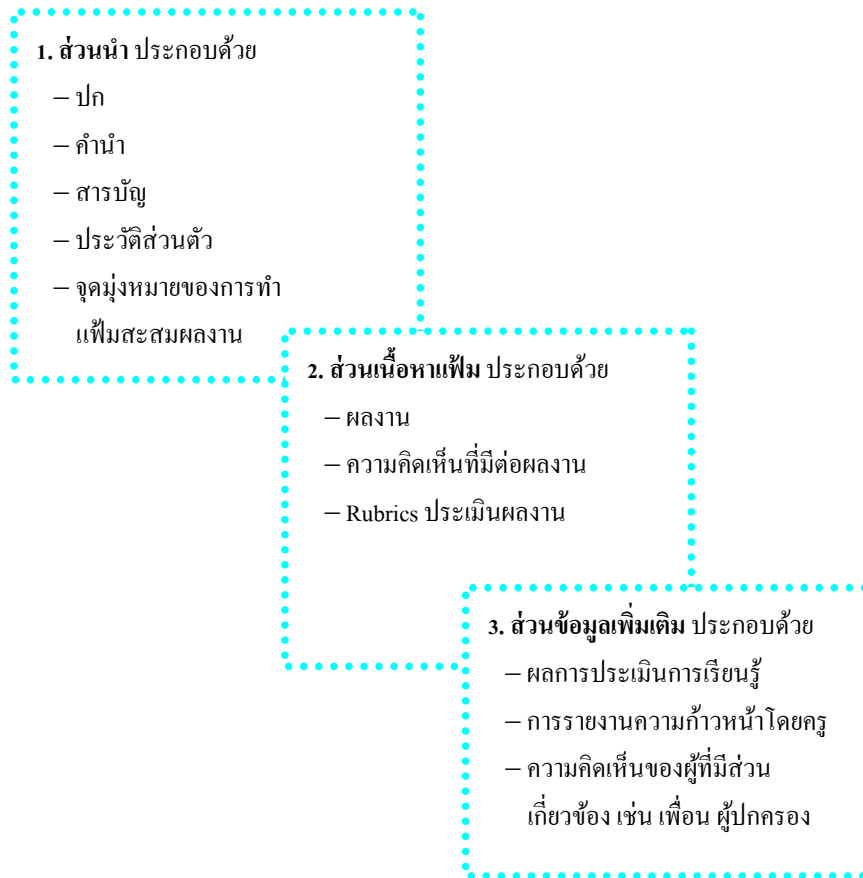
- 1) ท่านคิดอย่างไรกับผลงานชิ้นนี้
- 2) ท่านคิดว่าควรปรับปรุงแก้ไขส่วนใดอีกบ้าง
- 3) ผลงานชิ้นใดที่ท่านชอบมากที่สุด เพราะอะไร

9. การปรับเปลี่ยนผลงาน หลังจากที่นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และได้รับคำแนะนำจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องแล้ว จะนำมาปรับปรุงผลงานให้ดีขึ้น นักเรียนสามารถนำผลงานที่ดีกว่าเก็บเข้าแฟ้มสะสมผลงานแทนผลงานเดิม ทำให้แฟ้มสะสมผลงานมีผลงานที่ดี ทันสมัย และตรงตามจุดประสงค์ในการประเมิน

10. การประชาสัมพันธ์ผลงานของนักเรียน เป็นการแสดงนิทรรศการผลงานของนักเรียน โดยนำแฟ้มสะสมผลงานของนักเรียนทุกคนมาจัดแสดงร่วมกัน และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ครู และนักเรียนทั่วไปได้เข้าชมผลงาน ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง

ผู้ที่เริ่มต้นทำแฟ้มสะสมผลงานอาจไม่ต้องดำเนินการทั้ง 10 ขั้นตอนนี้ อาจใช้ขั้นตอนหลัก ๆ คือ การรวบรวมผลงานและการจัดระบบแฟ้ม การคัดเลือกผลงาน และการแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน

องค์ประกอบสำคัญของแฟ้มสะสมผลงาน มีดังนี้

ตอนที่ 3.3

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง

1. ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิด Backward Design

หน่วยการเรียนรู้ที่ _____

ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน	
ตัวชี้วัดชั้นปี _____ _____	
ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน นักเรียนจะเข้าใจว่า... 1. _____ 2. _____	คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน 1. _____ 2. _____
ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะรู้ว่า... 1. _____ 2. _____	ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่จะนำไปสู่ความเข้าใจที่คงทนนักเรียนจะสามารถ... 1. _____ 2. _____
ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ อย่างแท้จริง	
1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ 1.1 _____ 1.2 _____	
2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	
2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ 1) _____ 2) _____	2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 1) _____ 2) _____
3. สิ่งที่มีประเมิน 3.1 _____ 3.2 _____ 3.3 _____	

ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้

2. รูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง

เมื่อครูออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Backward Design แล้ว ครูสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมงโดยใช้รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้แบบเรียงหัวข้อ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ชื่อแผน... (ระบุชื่อและลำดับที่ของแผนการจัดการเรียนรู้)

ชื่อเรื่อง... (ระบุชื่อเรื่องที่จะทำการจัดการเรียนรู้)

สาระที่... (ระบุสาระที่ใช้จัดการเรียนรู้)

เวลา... (ระบุระยะเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ต่อ 1 แผน)

หน่วยการเรียนรู้ที่... (ระบุชื่อและลำดับที่ของหน่วยการเรียนรู้)

ชั้น... (ระบุชั้นที่จัดการเรียนรู้)

สาระสำคัญ... (เขียนความคิดรวบยอดหรือมโนทัศน์ของหัวข้อเรื่องที่จะจัดการเรียนรู้)

ตัวชี้วัดชั้นปี... (ระบุตัวชี้วัดชั้นปีที่ใช้เป็นเป้าหมายของแผนการจัดการเรียนรู้)

จุดประสงค์การเรียนรู้... (กำหนดให้สอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนหลังจากสำเร็จการศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งประกอบด้วยด้านความรู้ (Knowledge: K) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (Affective: A) และด้านทักษะ/กระบวนการ (Performance: P))

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้... (ระบุวิธีการและเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน)

สาระการเรียนรู้... (ระบุสาระและเนื้อหาที่ใช้จัดการเรียนรู้ อาจเขียนเฉพาะหัวข้อเรื่องก็ได้)

แนวทางบูรณาการ... (เสนอแนะและระบุกิจกรรมของกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นที่บูรณาการร่วมกัน)

กระบวนการจัดการเรียนรู้... (กำหนดให้สอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้และการบูรณาการข้ามสาระการเรียนรู้)

กิจกรรมเสนอแนะ... (ระบุรายละเอียดของกิจกรรมที่นักเรียนควรปฏิบัติเพิ่มเติม)

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้... (ระบุสื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้)

บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้... (ระบุรายละเอียดของผลการจัดการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดไว้ อาจนำเสนอข้อเด่นและข้อด้อยให้เป็นข้อมูลที่สามารถใช้เป็นส่วนหนึ่งของการทบทวนในชั้นเรียนได้)

ตอนที่ 3.4

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ประจำหน่วยการเรียนรู้

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พระพุทธ

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ศาสนาใดเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยที่เป็นชาวพุทธ

ก คริสต์ศาสนา

ข ศาสนาอิสลาม

ค พระพุทธศาสนา

ง ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

2. ข้อใด *ไม่ใช่* ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวพุทธ

ก เป็นสถาบันหลักของสังคมไทย

ข มีวัดเสมือนตัวแทนพระพุทธศาสนา

ค เป็นศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่นับถือ

ง เป็นศาสนาเพียงศาสนาเดียวในสังคมไทย

3. ชาวพุทธส่วนมากประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ใด

ก วัด

ข บ้าน

ค ชุมชน

ง โรงเรียน

4. พระพุทธเจ้าตรัสรู้ด้วยวิธีการใด

ก กัดฟัน

ข อดอาหาร

ค กลั่นลมหายใจ

ง บำเพ็ญเพียรทางจิต

5. พระพุทธเจ้าตรัสรู้ที่ใด

ก ลุมพินีวัน

ข ริมฝั่งแม่น้ำอโนมา

ค ริมฝั่งแม่น้ำเรณูชรา

ง อสิปตนมฤคทายวัน

6. หลักธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงเป็นครั้งแรกมีชื่อว่าอะไร

- ก อริยสัจ 4
- ข โอวาทปาติโมกข์
- ค อาทิตตปริยายสูตร
- ง ชัมมจักกัปปวัตตนสูตร

7. ชาตกเป็นวรรณะกรรมที่นำมาจากที่ใด

- ก คัมภีร์
- ข ไบลาน
- ค สมุคข้อย
- ง พระไตรปิฎก

8. ในกฏีทูกษชาตก เพราะเหตุใดจึงทำลายรังของนกขมิ้น

- ก เพราะนกขมิ้นส่งสอนลิง
- ข เพราะนกขมิ้นชอบว่าร้ายลิง
- ค เพราะนกขมิ้นชอบแก่งลิง
- ง เพราะนกขมิ้นชอบแย่งอาหารลิง

9. ใครเป็นศาสดาของศาสนาอิสลาม

- ก คูรูนานัก
- ข นบีมุฮัมมัด
- ค พระพุทธเจ้า
- ง พระเยซูคริสต์

10. พระเยซูคริสต์ประสูติที่เมืองใด

- ก เมืองเมกกะ
- ข เมืองสาวัดดี
- ค เมืองเบทเลเฮม
- ง เมืองพาราณสี

แบบทดสอบหลังเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พระพุทธ

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ศาสนามีประโยชน์ต่อเราอย่างไร
  - ก เป็นที่พึ่งทางใจ
  - ข เป็นสถานที่ประกอบอาชีพ
  - ค เป็นศูนย์รวมของวัฒนธรรม
  - ง เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรม
2. สถานที่ใดเป็นศูนย์กลางการอบรมสั่งสอนคุณธรรมและจริยธรรมให้กับผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนา
  - ก วัด
  - ข ชุมชน
  - ค โรงเรียน
  - ง ศูนย์ราชการ
3. คนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาอะไร
  - ก คริสต์ศาสนา
  - ข ศาสนาอิสลาม
  - ค พระพุทธศาสนา
  - ง ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู
4. คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะที่เจ้าชายสิทธัตถะทรงเห็นขณะเสด็จประพาสอุทยานมีชื่อเรียกว่าอะไร
  - ก เทวทูต 4
  - ข อริยสัจ 4
  - ค พรหมวิหาร 4
  - ง ฆราวานธรรม 4
5. เพราะเหตุใดพระพุทธเจ้าจึงตัดสินใจแสดงธรรมที่ตรัสรู้แก่ปัญจวัคคีย์เป็นกลุ่มแรก
  - ก เป็นผู้มีโอกาสสูงสุด
  - ข เป็นผู้ที่เคยปรนนิบัติรับใช้มาก่อน
  - ค เป็นผู้สติปัญญาพอที่จะเข้าใจธรรมได้
  - ง เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้กับสถานที่ที่พระองค์ตรัสรู้ธรรม

6. ชฎิล 3 พี่น้องมีความเกี่ยวข้องกับพระเจ้าพิมพิสารอย่างไร

ก เป็นญาติ

ข เป็นเพื่อน

ค เป็นอาจารย์

ง เป็นข้าราชการ

7. อุปติสสะได้ฟังธรรมครั้งแรกจากใคร

ก พระอัสสชิ

ข พระพุทธเจ้า

ค พระเจ้าพิมพิสาร

ง พระโมคคัลลานะ

8. มหาอุกกุสชาตทำให้ข้อคิดในเรื่องใด

ก การเสียสละ

ข การผูกมิตร

ค การทำความดี

ง การช่วยเหลือผู้อื่น

9. ใครเป็นศาสนทูตของศาสนาอิสลาม

ก อัลลอฮ์

ข อามีนะฮ์

ง นบีมุฮัมมัด

ค อับดุลลอฮ์

10. ศาสดาของแต่ละศาสนามีจุดมุ่งหมายในการสอนศาสนิกชนของตนอย่างไร

ก สอนให้ทุกคนทำความดี

ข สอนให้ยึดมั่นในองค์ศาสดา

ค สอนเน้นการปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา

ง สอนเน้นการปฏิบัติเพื่อให้หลุดพ้นจากเกิด แก่ เจ็บ และตาย

แบบทดสอบก่อนเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พระธรรม

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ศรัทธาในการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าเรียกว่าอะไร
  - ก กัมมัตถา
  - ข วิปากัตถา
  - ค ตถาคตโพธิสัตถา
  - ง กัมมัสสกตาสัตถา
2. โหน่งกระทำแต่สิ่งที่ดี แสดงว่าโหน่งปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาข้อใด
  - ก สील
  - ข ทาน
  - ค สมาธิ
  - ง ปัญญา
3. ข้อใดจัดเป็นกรรมชั่ว
  - ก มนตร์พุดจาไพเราะ
  - ข พิมลทำบุญตักบาตรทุกเช้า
  - ค สุนันท์หลีกเลี้ยงการดื่มน้ำเมา
  - ง ธานีขายยาเสพติดในราคาข่อมเยา
4. การกระทำในข้อใดผิดศีล 5 ข้อ 2
  - ก จีระเดชทกปลาทุกวัน
  - ข ชาลยชัยพุดจาหยาบคาย
  - ค ภิกขุโยคัมสุราหลังเลิกงาน
  - ง สมชายขโมยปากกาของสมศรี
5. ไครปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาข้อสมาธิ
  - ก สุขุมตั้งใจอ่านหนังสือ
  - ข ประยูรแก้ปัญหอย่างมีเหตุผล
  - ค สมปองหลีกเลี้ยงการดื่มสุรา
  - ง ปรีชาจ่ายเงินไถ่ชีวิตโคกระบือ

6. ข้อใดเป็นการประพาศกายสุจริต

- ก จ้อยพุดจาไพเราะ
- ข แบ่งสงสารสัตว์จรจัด
- ค ป้อมคิดแต่ในเรื่องที่ดี
- ง ปานทั้งขยะลงในถังขยะ

7. สุทธิจนาวาริที่สอบได้คะแนนสูงสุด แสดงว่าสุริชาดพรหมวิหาร 4 ข้อใด

- ก กรุณา
- ข มุทิตา
- ค เมตตา
- ง อุเบกขา

8. เด็กที่ขบรังแกสัตว์แสดงว่าขาดคุณธรรมข้อใด

- ก ความอดทน
- ข ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน
- ค ความเมตตากรุณา
- ง ความขยันหมั่นเพียร

9. ข้อใดคือผลที่เกิดจากความสามัคคี

- ก ความขยัน
- ข ความสำเร็จ
- ค ความซื่อสัตย์
- ง ความประหยัด

10. “โล โภปะตัมภิกา เมตตา” มีความหมายอย่างไร

- ก เมตตาธรรมนำสุขมาให้
- ข เมตตาธรรมนำชีวีให้สดใส
- ค เมตตาธรรมทำให้โลกร่มเย็น
- ง เมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก

แบบทดสอบหลังเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พระธรรม

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. สิ่งที่เคารพสูงสุดของชาวพุทธคืออะไร

- ก พระสงฆ์
- ข พระธรรม
- ค พระพุทธเจ้า
- ง พระรัตนตรัย

2. โยธินมีความเชื่อว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” แสดงว่าโยธินมีศรัทธาในข้อใด

- ก กัมมสัทธา
- ข วิปากสัทธา
- ค ตถาคตโพธิสัทธา
- ง กัมมัสสกตาสัทธา

3. “ทำดีได้ดี” คำว่า ดี ในที่นี้หมายถึงอะไร

- ก เงินทอง
- ข ความสุขใจ
- ค การมีชื่อเสียง
- ง การมีอาชีพที่มั่นคง

4. ถ้าต้องการเป็นคนมีสติสัมปชัญญะ ควรหลีกเลี่ยงการทำผิดเบญจศีลข้อใด

- ก ข้อ 2
- ข ข้อ 3
- ค ข้อ 4
- ง ข้อ 5

5. การกระทำของใครเป็นกายทุจริต

- ก ขาวพูดคำหยาบ
- ข แดงขโมยไม้บรรทัดเพื่อน
- ค เขียวเห็นดินสอของเพื่อนแล้วอยากได้
- ง ดำใส่ร้ายเพื่อนว่าเป็นคนขโมยยางลบของตน

6. การไม่พูดเท็จควรปฏิบัติควบคู่กับธรรมข้อใด

ก สัจจะ

ข สัมมาอาชีวะ

ค เมตตากรุณา

ง สติสัมปชัญญะ

7. ธรรมประจำใจของผู้ใหญ่หรือผู้ที่เป็นหัวหน้า ได้แก่หลักธรรมหมวดใด

ก อิทธิบาท 4

ข สังคหวัตถุ 4

ค พรหมวิหาร 4

ง ฆราวาสธรรม 4

8. ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเกิดจากการมีพรหมวิหารข้อใด

ก กรุณา

ข เมตตา

ค มุทิตา

ง อุเบกขา

9. ข้อใดเป็นการแสดงความกตัญญูทเวที่ต่อประเทศชาติที่ดีที่สุด

ก มีความสามัคคีกัน

ข ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม

ค ประพฤติตนเป็นพลเมืองดี

ง รักษาประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงาม

10. พุทธศาสนสุภาษิตว่า “สุขา สงฺฆสฺส สามคฺคี” สอนให้เราเป็นคนอย่างไร

ก อุดหนุน

ข ซื่อสัตย์

ค กตัญญูทเวที่

ง รักใคร่และสามัคคี

แบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พระสงฆ์

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ก่อนที่จะมาบวชเป็นพระภิกษุพระอรุเวลกัสสปะเป็นอะไรมาก่อน

ก ฤาษี

ข ชฎิล

ค ปรีพาชก

ง พระอรหันต์

2. “กัสสปะ เธอไม่ใช่พระอรหันต์หรอกนะ ทั้งยังไม่พบทางแห่งความเป็นพระอรหันต์ด้วย...”

พระพุทธเจ้าตรัสกับอรุเวลกัสสปะเช่นนี้ด้วยมีพระประสงค์อะไร

ก คำหานี้

ข เตือนสติ

ค ชี้แจงเหตุผล

ง อธิบายหลักธรรม

3. การที่พระอรุเวลกัสสปะได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าให้เป็นเลิศในด้านมีบริวารมาก

เพราะเหตุผลข้อใด

ก มีฤทธิ์มาก

ข มีสติปัญญามาก

ค มีคนนับถือมาก

ง มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา

4. การที่พระอรุเวลกัสสปะหันมานับถือพระพุทธศาสนาได้ แสดงว่าท่านเป็นคนอย่างไร

ก มีเหตุผล

ข วุ่นวายน้อย

ค อ่อนน้อมถ่อมตน

ง เชื่อมั่นในตนเองสูง

5. พระราชาภคินิยกิจของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนกที่มีประโยชน์

ต่อประชาชนมากที่สุดคือด้านใด

ก กฎหมาย

ข การทหาร

ค การศึกษา

ง การแพทย์และสาธารณสุข

6. สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนกทรงได้รับการถวายพระราชสมัญญาว่าอะไร
- ก พระบิดาแห่งกองทัพเรือ
  - ข พระบิดาแห่งวิทยาศาสตร์
  - ค พระบิดาแห่งกฎหมายไทย
  - ง พระบิดาแห่งการแพทย์แผนปัจจุบัน
7. “หมอเจ้าฟ้า” คำกล่าวนี้เกี่ยวข้องกับบุคคลใด
- ก สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ
  - ข สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
  - ค สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
  - ง สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก
8. ถ้าเรานำคุณธรรมเรื่องความถ่อมตนของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก มาประพฤติปฏิบัติเราจะได้รับผลดีต่อไปนี้ยกเว้นข้อใด
- ก มีคนชื่นชม
  - ข เจริญก้าวหน้า
  - ค อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข
  - ง ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่สำคัญ ๆ
9. หน่วยงานอะไรที่ก่อตั้งขึ้นจากพระเมตตาของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
- ก มูลนิธิชัยพัฒนา
  - ข มูลนิธิสายใจไทย
  - ค มูลนิธิรางวัลมหิดล
  - ง มูลนิธิแพทย์อาสา พอ.สว.
10. หลังจากสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนกเสด็จสวรรคต สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงเลี้ยงดูพระราชโอรสและพระราชธิดา มาโดยลำพังแสดงให้เห็นถึงคุณธรรมข้อใดของพระองค์
- ก ความอดทน
  - ข ความซื่อสัตย์
  - ค ความรับผิดชอบ
  - ง ความเพียรพยายาม

แบบทดสอบหลังเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พระสงฆ์

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. พระอรุเวลกัสสปะและบริวารนับถืออะไรมาก่อนที่จะมานับถือพระพุทธศาสนา

ก ไฟ

ข เทวดา

ค พระพรหม

ง พระอรหันต์

2. “กัสสปะ เธอไม่ใช่พระอรหันต์หรอกนะ ทั้งยังไม่พบทางแห่งความเป็นพระอรหันต์ด้วย ...”

แสดงว่าคนที่พระพุทธเจ้าตรัสถึงเป็นคนอย่างไร

ก โอ้อวด

ข เข้าใจผิด

ค ไม่มีฤทธิ์

ง ไม่มีสติปัญญา

3. พระอรุเวลกัสสปะได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าให้เป็นเลิศในด้านใด

ก มีฤทธิ์มาก

ข มีบริวารมาก

ค มีสติปัญญามาก

ง มีศรัทธาในพระพุทธศานามาก

4. คุณธรรมของพระอรุเวลกัสสปะที่เราเห็นได้ชัดเจนจากการศึกษาประวัติของท่านคือข้อใด

ก ความมีเหตุผล

ข ความอ่อนน้อมถ่อมตน

ค ความเชื่อมั่นในตนเองสูง

ง การเป็นคนว่านอนสอนง่าย

5. วันที่ 24 กันยายนของทุกปีเป็นวันอะไร

ก วันครู

ข วันมหิดล

ค วันครอบครัว

ง วันสิ่งแวดล้อม

6. “พระบิดาแห่งการแพทย์แผนปัจจุบัน” เป็นพระราชสมัญญาของใคร

- ก สมเด็จพระกรมพระยาดำรงราชานุภาพ
- ข สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
- ค พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์
- ง สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก

7. การพระราชทานทรัพย์สินส่วนพระองค์เพื่อช่วยเหลือกิจการด้านการแพทย์และการสาธารณสุข แสดงให้เห็นคุณธรรมของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนกในเรื่องอะไร

- ก ความขยัน
- ข ความอดทน
- ค ความประหยัด
- ง ความมีเมตตากรุณา

8. โรงพยาบาลอะไรที่เกี่ยวข้องกับสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีมากที่สุด

- ก โรงพยาบาลศิริราช
- ข โรงพยาบาลรามธิบดี
- ค โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
- ง โรงพยาบาลกรุงเทพ

9. สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีมีพระมหากรุณาธิคุณต่อหน่วยงานใดมากที่สุด

- ก ทหารบก
- ข ทหารอากาศ
- ค ตำรวจนครบาล
- ง ตำรวจตระเวนชายแดน

10. ถ้าเรานำคุณธรรมเรื่องความมีเมตตากรุณาของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีมาประพฤติปฏิบัติ เราจะได้รับผลดีต่อไปนี้ยกเว้น

- ข้อใด
- ก มีคนชื่นชม
- ข เจริญก้าวหน้า
- ค มีฐานะที่ดีขึ้น
- ง อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

แบบทดสอบก่อนเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตนดี

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ข้อใด *ไม่ใช่* ความสำคัญของวัด

- ก เป็นสถานที่ทำบุญของชาวบ้าน
- ข เป็นศูนย์กลางการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน
- ค เป็นศูนย์รวมอาหารและสินค้าประจำหมู่บ้าน**
- ง เป็นสถานที่อบรมคุณธรรมและจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน

2. สิ่งก่อสร้างที่สำคัญที่สุดภายในวัดคืออะไร

- ก เจดีย์
- ข วิหาร
- ค โบสถ์**
- ง ศาลาการเปรียญ

3. หน้าที่ในการพัฒนาและบำรุงรักษาวัดเป็นของใคร

- ก เจ้าอาวาส
- ข พระสงฆ์ในวัด
- ค ชาวพุทธทุกคน**
- ง ชาวบ้านรอบ ๆ วัด

4. ในวัยเรียน เราควรพัฒนาและบำรุงรักษาวัดด้วยวิธีใดจึงจะเหมาะสมที่สุด

- ก สมัครเป็นศิษย์วัด
- ข บริจาคเงินค่าน้ำค่าไฟ
- ค ช่วยสร้างกุฏิและกำแพงวัด
- ง ช่วยดูแลรักษาความสะอาด**

5. เมื่อพบพระสงฆ์ยืนอยู่ ก่อนที่เราจะเดินผ่านท่านไป ควรแสดงความเคารพด้วยวิธีใดจึงจะเหมาะสม

- ก นั่งคุกเข่าและกราบ
- ข ยืนตรงและประนมมือไหว้**
- ค โกงค้ำนบหรือถอนสายบัว
- ง วิธีใดก็ได้ขึ้นอยู่กับสถานที่ที่พระสงฆ์ยืน

6. การกล่าวขอให้พระสงฆ์ให้ศีลเรียกว่าอะไร

- ก การขอศีล
- ข การรักษาศีล
- ค การสมาทานศีล

ง การอาราธนาศีล

7. “พรหมมา จะ โลกาธิปะติ สะหัมปะติ...” เป็นคำกล่าวขึ้นต้นของอะไร

ก การอาราธนาศีล

ข การอาราธนาธรรม

ค การอาราธนาพระปริตร

ง การกล่าวนมัสการพระพุทธเจ้า

8. ในพิธีเจริญพระพุทธมนต์ เมื่อเราอาราธนาศีลและสมาทานศีลจบแล้ว เราควรทำอะไรต่อไป

ก ฟังธรรม

ข อาราธนาพระปริตร

ค ถวายเครื่องไทยธรรม

ง กรวดน้ำอุทิศส่วนกุศล

9. ในวันธรรมสวนะเราควรทำกิจกรรมต่อไปนี้ยกเว้นอะไร

ก คัมภีร์

ข ฟังธรรม

ค รักษาศีล

ง ตักบาตร

10. การนั่งสมาธิด้วยการภาวนาในใจว่า พุท-โธ ให้สติกำหนดอะไร

ก ท่านั่ง

ข ลมหายใจเข้า-ออก

ค อาการพองยุบของท้อง

ง จังหวะการก้าวย่างของเท้า

แบบทดสอบหลังเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตนดี

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. สิ่งก่อสร้างใดภายในวัดที่ใช้สำหรับเก็บพระไตรปิฎกและหนังสือธรรมะสำหรับศึกษาค้นคว้า

ก กุฏิ

ข โบสถ์

ค หอไตร

ง ศาลาการเปรียญ

2. โบสถ์สัมพันธ์กับกิจกรรมในข้อใดมากที่สุด

ก บวชพระ

ข ฟังธรรม

ค สวดมนต์

ง ถิ่นอาหาร

3. วิธีการบำรุงรักษาวัดในข้อใดที่เราควรเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรง

ก ซ่อมแซมกุฏิ

ข รักษาความสะอาด

ค บริจาคเงินสร้างโบสถ์

ง ปรับปรุงสภาพวัดให้สวยงาม

4. การปฏิบัติในข้อใดถูกต้อง

ก สวมกางเกงขาขาว ใส่เสื้อสายเดี่ยวไปวัด

ข นำเรื่องตลกไปกहाไปเล่าให้พระสงฆ์ฟัง

ค หมั่นไปวัดฟังธรรมและสวดมนต์ไหว้พระ

ง เมื่อเห็นพระสงฆ์เดินสวนทางมารีบเดินหนีไปทางอื่น

5. เมื่อพบพระสงฆ์นั่งอยู่ ก่อนที่เราจะเดินผ่านท่านไป ควรแสดงความเคารพด้วยวิธี

ใดจึงจะเหมาะสม

ก คลานลงมือและกราบ

ข ยืนตรงและน้อมตัวลงไหว้

ค โกงค้ำนบหรือถอนสายบัว

ง วิธีใดก็ได้ขึ้นอยู่กับสถานที่ที่พระสงฆ์นั่ง

6. การกล่าวขอให้พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ในงานทำบุญเลี้ยงพระเรียกว่าอะไร

- ก การขอศีล
- ข การสมาทานศีล
- ค การอาราธนาธรรม

ง การอาราธนาพระปริตร

7. ข้อใดไม่ควรทำเมื่อเดินอยู่กับผู้ใหญ่

- ก เดินตามไปข้างหลัง
- ข มือประสานไว้ข้างหน้า
- ค สนทนากับท่านตามสมควร

ง ทักทายคนที่เดินสวนทางมา

8. วันใดไม่ใช่วันธรรมสวนะ

- ก วันมาฆบูชา
- ข วันวิสาขบูชา

ค วันเข้าพรรษา

ง วันออกพรรษา

9. การสวดมนต์ให้พระนอกจากทำให้จิตใจสงบแล้ว ยังมีผลโดยตรงอย่างไรอีก

- ก ทำให้มีความจำดี
- ข ทำให้ไม่นอนตื่นสาย
- ค ทำให้เรียนหนังสือเก่ง

ง ทำให้ไม่มีความเครียด

10. การมีจิตใจจดจ่ออยู่กับเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงเรื่องเดียว แสดงว่าเราเป็นคนอย่างไร

- ก มีศีล
- ข มีสติ
- ค มีสมาธิ
- ง มีปัญญา

ตอนที่ 3.5

แบบทดสอบกลางปี

ด้านความรู้

ตอนที่ 1 เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. สถาบันใดที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาติ

ก ชาติ

ข ศาสนา

ค พระมหากษัตริย์

ง สถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

2. พระพุทธศาสนาเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนไทยอย่างไร

ก เป็นกฎในการอยู่ร่วมกัน

ข เป็นหลักในการดำเนินชีวิต

ค เป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ

ง เป็นการสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมในสังคม

3. สถานที่ใดเป็นศูนย์รวมทางด้านจิตใจของผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนา

ก วัด

ข บ้าน

ค ชุมชน

ง โรงเรียน

4. จุดมุ่งหมายสำคัญของหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามุ่งให้ผู้ปฏิบัติตามเป็นคนอย่างไร

ก เป็นคนดี

ข มีคนนับถือ

ค เกิดในสวรรค์

ง มีฐานะร่ำรวย

5. “วัดเป็นแหล่งทำกิจกรรมทางสังคม” กิจกรรมในข้อใดสอดคล้องกับข้อความนี้

ก การทอดกฐิน

ข การเวียนเทียน

ค การจัดประเพณีท้องถิ่น

ง การทำบุญในวันสำคัญต่าง ๆ

6. เมื่อพระชนมายุได้ 7 พรรษา เจ้าชายสิทธัตถะเข้าศึกษาวิชาการต่าง ๆ ในสำนักของใคร

ก อุททกดาบส

ข อาฬารดาบส

ค ครูวิศวามิตร

ง โภณฑัญญะพราหมณ์

7. “ริมฝั่งแม่น้ำอโนมา” สถานที่นี้เกี่ยวข้องกับเจ้าชายสิทธัตถะอย่างไร

ก เป็นสถานที่ตรัสรู้

ข เป็นสถานที่ประสูติ

ค เป็นสถานที่ปรินิพพาน

ง เป็นสถานที่อธิษฐานจิตเป็นนักรบ

8. เหตุการณ์ใดทำให้เกิดวัดแห่งแรกขึ้นในพระพุทธศาสนา

ก โปรคชฎิล

ข โปรคพระราชาบิดา

ค โปรคพระประยูรญาติ

ง โปรคพระเจ้าพิมพิสาร

9. “ปัญญาวัคคีย์บรรลุมรรณ” คำกล่าวนี้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ใดของพระเจ้า

ก ตรัสรู้

ข ประสูติ

ค ปรินิพพาน

ง ประกาศธรรม

10. พระพุทธเจ้าทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์แก่ใคร

ก ปัญจวัคคีย์

ข ชฎิล 3 พี่น้อง

ค พระเจ้าพิมพิสาร

ง พระสงฆ์ 1,250 องค์

11. ถ้าเรานำหลักกรรมโอวาท 3 มาประพฤติปฏิบัติจะเกิดผลอย่างไร

ก ร่ำรวยขึ้น

ข ร่างกายแข็งแรง

ค ประสบความสำเร็จในการเรียน

ง มีความสุขทั้งทางกายและทางใจ

12. การตรัสรู้ธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นผลมาจากข้อใด
- ก ความเพียรและสมาธิ
  - ข ปัญญาและการศึกษา
  - ค ความเพียรและปัญญา
  - ง สมาธิและการทรมานกาย
13. การกระทำของลิงในกฎภูตภคกมีเป็นผลอย่างไร
- ก ทำให้ลิงกษมีนตาย
  - ข ทำให้ลิงกษมีนบาดเจ็บ
  - ค ทำให้ลิงกษมีนเดือดร้อน
  - ง ทำให้ลิงกษมีน ได้สร้างรังที่อาศัย
14. เมื่อกล่าวถึงมหาอุกกุสสะชคก นักเรียนจะต้องนึกถึงคุณธรรมข้อใด
- ก ความอดทน
  - ข ความเมตตา
  - ค ความสามัคคี
  - ง ความประมาท
15. การศึกษาพุทธประวัติและชาดกมีประโยชน์อย่างไร
- ก ได้ข้อเตือนใจเกี่ยวกับเรื่องชีวิต
  - ข ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต
  - ค ได้ข้อคิดเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในแต่ละวัน
  - ง ได้ข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิต
16. ศรัทธาหมายถึงอะไร
- ก ความเชื่อในการทำงาน
  - ข ความเชื่อที่เกิดขึ้นในใจ
  - ค ความเชื่อที่ประกอบด้วยปัญญา
  - ง ความเชื่อเป็นเรื่องปกติของมนุษย์
17. การค้นพบอริยสัจ 4 ของพระพุทธเจ้าจัดเป็นพุทธคุณข้อใด
- ก พระวิสุทธิคุณ
  - ข พระกรุณาคุณ
  - ค พระปัญญาคุณ
  - ง ถูกทุกข้อ

18. คำใดหมายถึงความจริงอันประเสริฐ

ก สมุทัย

ข อริยสัจ

ค ไตรสิกขา

ง พระรัตนตรัย

19. การศึกษาศีล สมาธิ และปัญญาตามแนวทางของพระพุทธศาสนามีชื่อเรียกว่าอะไร

ก สรณะ 3

ข โอวาท 3

ค ไตรปิฎก

ง ไตรสิกขา

20. คนที่คิดได้แต่เรื่องที่ชั่ว แสดงว่ามีทุจริต 3 ข้อใด

ก วจีทุจริต

ข มโนทุจริต

ค กายทุจริต

ง ถูกทุกข้อ

21. ศีลเป็นหลักธรรมพื้นฐานที่ช่วยฝึกอบรมผู้ปฏิบัติทางด้านใด

ก จิตใจ

ข ปัญญา

ค ความคิด

ง กายและวาจา

22. การรักษาศีลมีจุดประสงค์ให้ผู้ปฏิบัติเป็นอย่างไร

ก ทำความดี

ข มีคุณธรรม

ค ไม่ทำความชั่ว

ง ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ผ่องใส

23. ผู้ที่ปฏิบัติตามหลักเบญจศีลจะได้รับผลเป็นอย่างไร

ก มีฐานะมั่นคง

ข มีชีวิตที่สงบสุข

ค มีความเฉลียวฉลาด

ง มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่แข็งแรง

24. ถ้าเราพูดโกหกเป็นประจำจะส่งผลให้เราเป็นอย่างไร

ก ไม่มีคนเชื่อถือ

ข ทำงานสำเร็จเร็วขึ้น

ค ทำให้ตนเองมีความสุข

ง มีเวลาให้กับตนเองมากขึ้น

25. ถ้าต้องการรักษาศีลข้อ 1 ให้สมบูรณ์ จะต้องปฏิบัติควบคู่กับเบญจธรรมข้อใด

ก มีสติจะ

ข กามสังวร

ค มีสัมมาอาชีวะ

ง มีเมตตากรุณา

26. ถ้าทุกคนปฏิบัติตนตามสุจริต 3 จะส่งผลดีต่อสังคมอย่างไร

ก สังคมสงบสุข

ข สังคมมีความสงบสุข

ค สังคมมีเศรษฐกิจที่ดีขึ้น

ง สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลง

27. การปฏิบัติตนตามหลักพรหมวิหาร 4 ข้อใด จึงจะสอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตบทว่า

โถโกปตุตมฺภิกา เมตฺตา

ก ข้อ 1

ข ข้อ 2

ค ข้อ 3

ง ข้อ 4

28. ธรรมที่นำความสุขและความเจริญมาให้แก่ผู้ที่ปฏิบัติมีชื่อเรียกว่าอะไร

ก สุจริต 3

ข มงคล 38

ค พรหมวิหาร 4

ง เบญจศีล-เบญจธรรม

29. ถ้าต้องการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสมานฉันท์ จะต้องเว้นจากการปฏิบัติตนข้อใด

ก สุจริต 3

ข ทุจริต 3

ค มงคล 38

ง พรหมวิหาร 4

30. พุทธศาสนสุภาษิตมีความสำคัญต่อชาวพุทธอย่างไร

- ก เป็นแนวทางในการศึกษาหลักธรรม
- ข เป็นแนวทางเพื่อการทำบุญที่ถูกต้อง
- ค เป็นแนวทางในการสร้างศรัทธาให้กับชาวพุทธ
- ง เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนในสังคม

ตอนที่ 2 ตอบคำถาม

1. “พระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมการพัฒนาจิตใจ” นักเรียนเห็นด้วยกับคำกล่าวนี้อหรือไม่ เพราะอะไร

แนวคำตอบ

เห็นด้วย เพราะพระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่สามารถนำมาประพฤติปฏิบัติเพื่อพัฒนาจิตใจได้

2. การศึกษาประวัติศาสตร์ของศาสนาต่าง ๆ มีประโยชน์ต่อผู้ศึกษาอย่างไร

แนวคำตอบ

ทำให้ผู้ศึกษาได้เรียนรู้ถึงประวัติความเป็นมาของศาสนาของศาสนาต่าง ๆ และสามารถนำมา
คุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. คนที่ปฏิบัติตนตามหลักธรรมจะมีลักษณะการคิด การพูด และการกระทำอย่างไร

แนวคำตอบ

คนที่ปฏิบัติตนตามหลักธรรมจะมีลักษณะการคิด การพูด และการกระทำแต่ในเรื่องที่ดีและมีประโยชน์

4. เพราะเหตุใดความเคารพ ความถ่อมตน และการทำความดีให้พร้อมไว้ก่อน จึงได้ชื่อว่าเป็นมงคลต่อผู้ที่ปฏิบัติ

แนวคำตอบ

เพราะเมื่อผู้ใดปฏิบัติตนแล้ว จะทำให้ผู้นั้นประสบแต่ความสุขและความเจริญ

สรุปผลการประเมิน	คะแนน	
	เต็ม	ได้
ตอนที่ 1		
ตอนที่ 2		
รวม		

ลงชื่อ _____ (ผู้ประเมิน)

ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

สำหรับครูประเมินนักเรียน

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแล้วใส่คะแนนลงในตารางให้ตรงกับความเป็นจริง

รายการประเมิน	พฤติกรรมที่แสดงออก	คะแนน			หมายเหตุ
		3	2	1	
1. มีวินัย	1. มีกรวางแผนการทำงานและจัดระบบการทำงาน				3 หมายถึง นักเรียนแสดง พฤติกรรมนั้น อย่างสม่ำเสมอ
	2. ทำงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้วางแผนไว้				
	3. ตรวจสอบความถูกต้อง ความเรียบร้อย หรือคุณภาพของงาน				
2. ใฝ่เรียนรู้	4. มีความกระตือรือร้นและสนใจที่จะแสวงหาความรู้				2 หมายถึง นักเรียนแสดง พฤติกรรมนั้น เป็นครั้งคราว
	5. ชอบสนทนา ซักถาม ฟัง หรืออ่านเพื่อให้ได้ความรู้เพิ่มขึ้น				
	6. มีความสุขที่ได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองต้องการเรียนรู้				
3. อยู่อย่างพอเพียง	7. ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน เสื้อผ้า สิ่งของ อย่างประหยัด				1 หมายถึง นักเรียนแสดง พฤติกรรมนั้น น้อยครั้ง
	8. ใช้น้ำ ไฟฟ้า และทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ อย่างประหยัดและคุ้มค่า				
	9. มีส่วนร่วมในการดูแลและรักษาทรัพย์สินของส่วนรวม				
4. รักความเป็นไทย	10. ใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง				
	11. รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตนและมีสัมมาคารวะ				
	12. มีส่วนร่วมในการเผยแพร่และอนุรักษ์วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีไทย				
5. รักชาติ ศาสนา กษัตริย์	13. ร่วมกิจกรรมที่สำคัญเกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์				
6. มีจิตสาธารณะ	14. เสียสละ มีน้ำใจ รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น				
	15. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว				
7. มีความรับผิดชอบ	16. ยอมรับผลกระททำของตนเองทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย				
	17. ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สมบูรณ์ตามกำหนดและตรงต่อเวลา				
8. ซื่อสัตย์สุจริต	18. บันทึกข้อมูลตามความเป็นจริงและไม่ใช้ความคิดเห็นของตนเองไปเกี่ยวข้อง				
	19. ไม่แอบอ้างผลงานของผู้อื่นว่าเป็นของตน				
	20. เคารพหรือปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ กติกา หรือระเบียบของกลุ่มที่กำหนดไว้				
คะแนนรวม					
คะแนนเฉลี่ย					

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	2.34–3.00	1.67–2.33	1.00–1.66
ระดับคุณภาพ	3 = ดีมาก, ดี	2 = พอใช้	1 = ควรปรับปรุง

หมายเหตุ การหาคะแนนเฉลี่ยทำได้จากการนำคะแนนรวมในแต่ละช่องมาบวกกัน แล้วหารด้วยจำนวนข้อ จากนั้นนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์การตัดสินคุณภาพและสรุปผลการประเมิน

สรุปผลการประเมิน (เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน)

ระดับคุณภาพที่ได้	3	2	1
	☐	☐	☐

ด้านทักษะ/กระบวนการ

สำหรับครูประเมินนักเรียน

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแล้วใส่คะแนนลงในช่องคะแนนให้ตรงกับความเป็นจริง

รายการประเมิน	พฤติกรรมที่แสดงออก	คะแนน			หมายเหตุ
		3	2	1	
1. การสื่อสาร	1. ใช้วิธีการสื่อสารในการนำเสนอข้อมูลความรู้ได้อย่างเหมาะสม				3 หมายถึง นักเรียนแสดง พฤติกรรมนั้น อย่างสม่ำเสมอ 2 หมายถึง นักเรียนแสดง พฤติกรรมนั้น เป็นครั้งคราว 1 หมายถึง นักเรียนแสดง พฤติกรรมนั้น น้อยครั้ง
	2. เลือกรับข้อมูลความรู้ด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง				
2. การใช้เทคโนโลยี	3. ศึกษา ค้นคว้า ข้อมูลความรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง				
	4. เลือกใช้เทคโนโลยีในการศึกษาค้นคว้า ข้อมูลความรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม				
3. การคิด	5. สรุปความคิดรวบยอดหรือสาระสำคัญของเรื่องที่ศึกษา				
	6. แปลความ ตีความ หรือขยายความของคำ ข้อความ ภาพ และสัญลักษณ์ในเรื่องที่ศึกษา				
	7. วิเคราะห์หลักการและนำหลักการไปใช้ได้อย่างสมเหตุสมผล				
4. การแก้ปัญหา	8. ตั้งคำถามหรือตั้งสมมุติฐานต่อเรื่องที่ศึกษาอย่างมีระบบ				
	9. รวบรวมข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาจากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ				
	10. ตรวจสอบและประเมินความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลความรู้ที่ได้จากการเก็บรวบรวม				
	11. นำข้อมูลความรู้ที่ได้จากการตรวจสอบและประเมินมาวิเคราะห์หรือแยกแยะเพื่อความสะดวกในการทดสอบสมมุติฐาน				
	12. ทดสอบสมมุติฐานและสรุปเป็นหลักการด้วยภาษาของตนเองที่เข้าใจง่าย				
	13. นำข้อมูลความรู้ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน				
5. กระบวนการกลุ่ม	14. มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการทำงานของกลุ่ม				
	15. ร่วมกันวางแผนและแบ่งหน้าที่การทำงานกับสมาชิกในกลุ่ม				
	16. เป็นทั้งผู้นำและผู้ตามในการทำงานกลุ่ม				
	17. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบ				
	18. ช่วยลดข้อขัดแย้งและแก้ปัญหาของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ				
	19. สร้างสรรค์ผลงานเสร็จทันเวลาและมีคุณภาพ				
	20. ภูมิใจและพึงพอใจในผลงานและการทำงานกลุ่ม				
	คะแนนรวม				
คะแนนเฉลี่ย					

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	2.34–3.00	1.67–2.33	1.00–1.66
ระดับคุณภาพ	3 = ดีมาก, ดี	2 = พอใช้	1 = ควรปรับปรุง

หมายเหตุ การหาคะแนนเฉลี่ยทำได้จากการนำเอาคะแนนรวมในแต่ละช่องมาบวกกัน แล้วหารด้วยจำนวนข้อ จากนั้นนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์การตัดสินคุณภาพและสรุปผลการประเมิน

สรุปผลการประเมิน (เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน)

ระดับคุณภาพที่ได้	3	2	1
	☐	☐	☐

ตอนที่ 3.6

แบบทดสอบปลายปี

ด้านความรู้

ตอนที่ 1 เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. การศึกษาประวัติพุทธสาวกมีประโยชน์อย่างไร

- ก ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- ข ได้ทราบประวัติของบุคคลสำคัญต่าง ๆ
- ค ได้ทราบแนวทางการดำเนินชีวิตของชาวพุทธ
- ง ได้ทราบประวัติและนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต

2. เมื่อพูดถึงพุทธสาวกนักเรียนจะนึกถึงบุคคลใด

- ก พระอัฐเวลกัสสปะ
- ข พระเจ้าอโศกมหาราช
- ค นางวิสาขา มหาอุบาสิกา
- ง พระนางมหาปชาบดีโคตมี

3. ก่อนจะเป็นพุทธสาวกพระอัฐเวลกัสสปะนับถือลัทธิใด

- ก ลัทธิบูชาไฟ
- ข ลัทธิบูชาमार
- ค ลัทธิบูชาปีศาจ
- ง ลัทธิบูชาชานาน

4. เหตุใดน้องชายทั้งสองของพระอัฐเวลกัสสปะพร้อมบริวารจึงขอบวชกับพระพุทธเจ้า

- ก ไม่ต้องการบูชาไฟอีก
- ข เกรงกลัวพระพุทธเจ้า
- ค เห็นอิทธิปาฏิหาริย์ของพระพุทธเจ้า
- ง เกิดความเลื่อมใสตามพี่ชายของตน

5. พระอัฐเวลกัสสปะบรรลุเป็นพระอรหันต์ด้วยวิธีใด

- ก บูชาไฟ
- ข บำเพ็ญทุกกรกิริยา
- ค บำเพ็ญเพียรทางจิต
- ง ฟังพระธรรมเทศนาซึ่งอาทิตตปริยายสูตร

6. ถ้าเราปฏิบัติตนเหมือนพระอรุเวลกัสสปะจะได้รับผลเป็นอย่างไร

ก มีแต่คนรัก

ข มีแต่คนหลง

ค มีแต่คนเกลียด

ง มีแต่คนเอาเปรียบ

7. การที่พระอรุเวลกัสสปะหันมานับถือพระพุทธศาสนา แสดงว่าท่านเป็นคนอย่างไร

ก มีเหตุผล

ข ว่านอนสอนง่าย

ค อ่อนน้อมถ่อมตน

ง เป็นตัวของตัวเอง

8. เพราะเหตุใดพระอรุเวลกัสสปะจึงช่วยเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างรวดเร็ว

ก เป็นผู้มีอิทธิพล

ข เป็นผู้มีบริวารมาก

ค เป็นผู้มีฐานะร่ำรวย

ง เป็นผู้มีความสามารถในการแสดงธรรม

9. การที่สมเด็จพระมเหสีพิมลมาลาธิเบศร อุดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนกได้พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์เพื่อช่วยเหลือกิจการด้านการแพทย์ แสดงให้เห็นถึงคุณธรรมสำคัญข้อใดของพระองค์ที่เรควรยึดถือเป็นแบบอย่าง

ก สัจจะ

ข มุทิตา

ค อุเบกขา

ง เมตตากรุณา

10. ถ้าทุกคนในสังคมปฏิบัติตนตามคุณธรรมของสมเด็จพระมเหสีพิมลมาลาธิเบศร อุดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก เรื่องเมตตากรุณาจะทำให้สังคมเป็นอย่างไร

ก สับสนวุ่นวาย

ข มีภาวะเศรษฐกิจดีขึ้น

ค ไม่มีอาชญากรรมเลย

ง สงบสุขทุกคนช่วยเหลือกัน

11. สมเด็จพระมเหสีพิมลมาลาธิเบศร อุดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนกทรงได้รับการถวายพระราชสมัญญานามว่าอย่างไร

ก บิดาแห่งรถไฟ

ข บิดาแห่งกองทัพเรือ

ค บิดาแห่งลูกเสือไทย

ง บิดาแห่งการแพทย์ปัจจุบัน

12. จากพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีต่อประชาชนชาวไทยแสดงให้เห็นถึงคุณธรรมข้อใดของพระองค์มากที่สุด

ก ความขยัน
ข ความอดทน
ค ความยุติธรรม

ง ความเมตตากรุณา

13. ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ชาวเขาทางภาคเหนือได้ถวายพระนามพระองค์ว่าอะไร

ก สมเด็จพระย่า

ข แม่ฟ้าหลวง

ค พระราชชนนี
ง พระบรมราชชนนี

14. พระราชกรณียกิจข้อใดของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีที่ส่งเสริมพระพุทธศาสนา

ก ทรงศึกษาและปฏิบัติธรรม

ข ทรงห่วงใยทุกข์สุขของราษฎร
ค ทรงจัดตั้งหน่วยแพทย์ พอ.สว.
ง ทรงสนับสนุนการศึกษาแก่บุตรข้าราชการตำรวจตระเวนชายแดน

15. หน่วยแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีใช้ชื่อว่าอะไร

ก อสม.
ข สวทช.
ค สสวท.

ง พอ.สว.

16. วัดมีความสำคัญในด้านใดมากที่สุด

ก เป็นที่อาศัยของพระภิกษุสามเณร
ข เป็นที่เก็บรวบรวมพระไตรปิฎก
ค เป็นแหล่งรวมของสถาปัตยกรรม

ง เป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา

17. ข้อใดไม่ใช่วิธีการบำรุงรักษาวัด

ก ปลูกต้นไม้ในวัด
ข บริจาคเงินบำรุงวัด
ค เก็บกวาดขยะในบริเวณวัด

ง นำสิ่งของในวัดไปเป็นของตน

18. ถ้าพบพระสงฆ์ยืนอยู่ที่หน้ากุฏิควรแสดงความเคารพด้วยวิธีใด
- ก กราบ
  - ข ยกมือไหว้
  - ค ยกมือโบกทักทาย
  - ง โค้งค่านับหรือถอนสายบัว
19. ใครปฏิบัติคนใดเหมาะสมเมื่อเดินสวนทางกับพระสงฆ์
- ก แก้วน้อมตัวลงไหว้
  - ข คว้านักคุกเข่าแล้วกราบเบญจางคประดิษฐ์
  - ค ป้อนเหล็กเข้าชิดข้างทางด้านขวามือพระสงฆ์แล้ว โค้งค่านับ
  - ง แคนเหล็กเข้าชิดข้างทางด้านซ้ายมือพระสงฆ์แล้วน้อมตัวลงยกมือไหว้
20. เวลานั้นรถประจำทาง ถ้ามีพระสงฆ์ขึ้นมาแล้วไม่มีที่นั่ง เราควรทำอย่างไร
- ก ลูกให้ท่านนั่ง
  - ข ยกมือไหว้ท่าน
  - ค แบ่งที่นั่งให้ท่านข้าง ๆ
  - ง นั่งสำรวมกายและวาจาให้เรียบร้อย
21. การกราบพระสงฆ์ควรปฏิบัติอย่างไร
- ก กราบ 1 ครั้ง แบบมือ
  - ข กราบ 3 ครั้ง แบบมือ
  - ค กราบ 1 ครั้ง ไม่แบบมือ
  - ง กราบ 3 ครั้ง ไม่แบบมือ
22. ในวันธรรมสวนะเราควรทำกิจกรรมใดมากที่สุด
- ก ให้ทาน
  - ข ฟังธรรม
  - ค พัฒนาวัด
  - ง เวียนเทียน
23. การสวดมนต์ไหว้พระมีผลดีอย่างไร
- ก ทำให้มีจิตใจสงบ
  - ข ทำให้ดูดีมีสง่าราศี
  - ค ทำให้เจริญรุ่งเรือง
  - ง ทำให้สมหวังในสิ่งที่ต้องการ

24. “มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง ...” เป็นคำขึ้นต้นของอะไร

ก คำอาราธนาศีล

ข คำอาราธนาธรรม

ค คำอาราธนาพระปริตร

ง คำกล่าวบูชาพระรัตนตรัย

25. จุดมุ่งหมายของการฝึกสมาธิคืออะไร

ก เพื่อให้เรียนเก่ง

ข เพื่อให้จิตใจเบิกบาน

ค เพื่อให้มีร่างกายแข็งแรง

ง เพื่อให้มีจิตใจแน่วแน่มั่นคง

26. คนที่มีจิตใจฟุ้งซ่านแสดงว่าขาดสิ่งใด

ก ศีล

ข ชั้นดี

ค สมาธิ

ง ปัญญา

27. การภาวนาว่า พุทโธ ใช้กับการฝึกสมาธิในอริยาบถใด

ก ยืน

ข เดิน

ค นั่ง

ง นอน

28. การฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน ต้องใช้สิ่งใดเป็นตัวกำหนดรู้

ก ร่างกาย

ข อารมณ์

ค ความรู้สึก

ง สติสัมปชัญญะ

29. การฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียนมีประโยชน์ต่อนักเรียนด้านใด

มากที่สุด

ก การเล่นเกมกีฬา

ข การเรียนหนังสือ

ค การทำกิจกรรมกลุ่ม

ง การปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน

30. การฝึกกำหนดลมหายใจเข้าออกขณะนั่งสมาธิมีผลอย่างไร

- ก ทำให้หายใจได้คล่องขึ้น
- ข ทำให้รู้ว่าตนกำลังหายใจอยู่
- ค ทำให้มีปอดประสิทธิภาพในการหายใจ
- ง ทำให้ใจจดจ่ออยู่กับสิ่งเดียวคือลมหายใจ

ตอนที่ 2 ตอบคำถาม

1. พระราชกรณียกิจด้านการแพทย์และสาธารณสุขของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีที่สำคัญ มีอะไรบ้าง

แนวคำตอบ

1. ทรงก่อตั้งมูลนิธิแพथ้อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
2. ทรงจัดตั้งหน่วยแพथ้อาสาสมเด็จพระบรมราชชนนี (พอ.สว.)
3. ทรงจัดตั้งหน่วยแพथ้ทางวิทยุขึ้นในจังหวัดที่มีหน่วยแพथ้อาสา

6. วันพระของไทยมีวันอะไรบ้าง และในวันพระชาวพุทธควรทำกิจกรรมอะไรบ้าง

แนวคำตอบ

วันพระของไทยใดเดือนหนึ่ง ๆ มี 4 วัน ได้แก่ วันขึ้น 8 ค่ำ วันขึ้น 15 ค่ำ วันแรม 8 ค่ำ และวันแรม 15 ค่ำ หรือ 14 ค่ำ เมื่อถึงวันพระชาวพุทธควรทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ตักบาตร รักษาศีล ฟังธรรม

สรุปผลการประเมิน	คะแนน	
	เต็ม	ได้
ตอนที่ 1		
ตอนที่ 2		
รวม		

ลงชื่อ _____ (ผู้ประเมิน)

ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

สำหรับครูประเมินนักเรียน

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแล้วใส่คะแนนลงในตารางให้ตรงกับความเป็นจริง

รายการประเมิน	พฤติกรรมที่แสดงออก	คะแนน			หมายเหตุ
		3	2	1	
1. มีวินัย	1. มีกรวางแผนการทำงานและจัดระบบการทำงาน				3 หมายถึง นักเรียนแสดง พฤติกรรมนั้น อย่างสม่ำเสมอ
	2. ทำงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้วางแผนไว้				
	3. ตรวจสอบความถูกต้อง ความเรียบร้อย หรือคุณภาพของงาน				
2. ใฝ่เรียนรู้	4. มีความกระตือรือร้นและสนใจที่จะแสวงหาความรู้				2 หมายถึง นักเรียนแสดง พฤติกรรมนั้น เป็นครั้งคราว
	5. ชอบสนทนา ซักถาม ฟัง หรืออ่านเพื่อให้ได้ความรู้เพิ่มขึ้น				
	6. มีความสุขที่ได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองต้องการเรียนรู้				
3. อยู่อย่างพอเพียง	7. ใช้ทรัพย์หิสนของตนเอง เช่น เงิน เสื้อผ้า สิ่งของ อย่างประหยัด				1 หมายถึง นักเรียนแสดง พฤติกรรมนั้น น้อยครั้ง
	8. ใช้น้ำ ไฟฟ้า และทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ อย่างประหยัดและคุ้มค่า				
	9. มีส่วนร่วมในการดูแลและรักษาทรัพย์สินของส่วนรวม				
4. รักความเป็นไทย	10. ใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง				
	11. รู้จักอ่อนน้อมต่อคนและมีสัมมาคารวะ				
	12. มีส่วนร่วมในการเผยแพร่และอนุรักษ์วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีไทย				
5. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	13. ร่วมกิจกรรมที่สำคัญเกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์				
6. มีจิตสาธารณะ	14. เสียสละ มีน้ำใจ รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น				
	15. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว				
7. มีความรับผิดชอบ	16. ยอมรับผลกระทกระทำของตนเองทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย				
	17. ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สมบูรณ์ตามกำหนดและตรงต่อเวลา				
8. ซื่อสัตย์สุจริต	18. บันทึกข้อมูลตามความเป็นจริงและไม่ใช้ความคิดเห็นของตนเองไปเกี่ยวข้อง				
	19. ไม่แอบอ้างผลงานของผู้อื่นว่าเป็นของตน				
	20. เคารพหรือปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ กติกา หรือระเบียบของกลุ่มที่กำหนดไว้				
คะแนนรวม					
คะแนนเฉลี่ย					

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	2.34–3.00	1.67–2.33	1.00–1.66
ระดับคุณภาพ	3 = ดีมาก, ดี	2 = พอใช้	1 = ควรปรับปรุง

หมายเหตุ การหาคะแนนเฉลี่ยหาได้จากการนำคะแนนรวมในแต่ละช่องมาบวกกัน แล้วหารด้วยจำนวนข้อ จากนั้นนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์การตัดสินคุณภาพและสรุปผลการประเมิน

สรุปผลการประเมิน (เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน)

ระดับคุณภาพที่ได้	3	2	1
	☐	☐	☐

ด้านทักษะ/กระบวนการ

สำหรับครูประเมินนักเรียน

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแล้วใส่คะแนนลงในช่องคะแนนให้ตรงกับความเป็นจริง

รายการประเมิน	พฤติกรรมที่แสดงออก	คะแนน			หมายเหตุ
		3	2	1	
1. การสื่อสาร	1. ใช้วิธีการสื่อสารในการนำเสนอข้อมูลความรู้ได้อย่างเหมาะสม				3 หมายถึง นักเรียนแสดง พฤติกรรมนั้น อย่างสม่ำเสมอ 2 หมายถึง นักเรียนแสดง พฤติกรรมนั้น เป็นครั้งคราว 1 หมายถึง นักเรียนแสดง พฤติกรรมนั้น น้อยครั้ง
	2. เลือกรับข้อมูลความรู้ด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง				
2. การใช้เทคโนโลยี	3. ศึกษา ค้นคว้า ข้อมูลความรู้ จากสื่อ และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง				
	4. เลือกใช้เทคโนโลยีในการศึกษา ค้นคว้า ข้อมูลความรู้ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และมีคุณธรรม				
3. การคิด	5. สรุปความคิดรวบยอดหรือสาระสำคัญของเรื่องที่ศึกษา				
	6. แปลความ ตีความ หรือขยายความของคำ ข้อความ ภาพ และสัญลักษณ์ในเรื่องที่ศึกษา				
	7. วิเคราะห์หลักการและนำหลักการไปใช้ได้อย่างสมเหตุสมผล				
4. การแก้ปัญหา	8. ตั้งคำถามหรือตั้งสมมุติฐานต่อเรื่องที่ศึกษาอย่างมีระบบ				
	9. รวบรวมข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาจากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ				
	10. ตรวจสอบและประเมินความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลความรู้ที่ได้จากการเก็บรวบรวม				
	11. นำข้อมูลความรู้ที่ได้จากการตรวจสอบและประเมินมาวิเคราะห์หรือแยกแยะเพื่อความสะดวกในการทดสอบสมมุติฐาน				
	12. ทดสอบสมมุติฐานและสรุปเป็นหลักการด้วยภาษาของตนเองที่เข้าใจง่าย				
	13. นำข้อมูลความรู้ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน				
5. กระบวนการกลุ่ม	14. มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการทำงานของกลุ่ม				
	15. ร่วมกันวางแผนและแบ่งหน้าที่การทำงานกับสมาชิกในกลุ่ม				
	16. เป็นทั้งผู้นำและผู้ตามในการทำงานกลุ่ม				
	17. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบ				
	18. ช่วยลดข้อขัดแย้งและแก้ปัญหาของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ				
	19. สร้างสรรค์ผลงานเสร็จทันเวลาและมีคุณภาพ				
	20. ภูมิใจและพึงพอใจในผลงานและการทำงานกลุ่ม				
	คะแนนรวม				
คะแนนเฉลี่ย					

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	2.34–3.00	1.67–2.33	1.00–1.66
ระดับคุณภาพ	3 = ดีมาก, ดี	2 = พอใช้	1 = ควรปรับปรุง

หมายเหตุ การหาคะแนนเฉลี่ยทำได้จากการนำเอาคะแนนรวมในแต่ละช่องมาบวกกัน แล้วหารด้วยจำนวนข้อ จากนั้นนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์การตัดสินคุณภาพและสรุปผลการประเมิน

สรุปผลการประเมิน (เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน □)

ระดับคุณภาพที่ได้	3	2	1
	☐	☐	☐

ตอนที่ 3.7

ใบความรู้ ใบงาน แบบบันทึก และแบบประเมิน

ใบงานที่ 1

เรื่อง ศึกษาความสำคัญของพระพุทธศาสนา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของศาสนิกชน (ส 1.1 ป. 4/1)

คำชี้แจง แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน แต่ละกลุ่มศึกษาความสำคัญของพระพุทธศาสนา แล้วทำกิจกรรมที่กำหนดให้

เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. บุคคลในภาพกำลังทำอะไร

- ถวายสังฆทาน
- สวดมนต์ไหว้พระ
- กราบพระสงฆ์

2. การกระทำของบุคคลในภาพเป็นผลดีต่อพระพุทธศาสนาอย่างไร

- ส่งเสริมให้มีวัดมากขึ้น
- ส่งเสริมให้คนทำบุญมากขึ้น
- ส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ต่อไป

3. การกระทำของบุคคลในภาพเป็นผลดีต่อตนเองอย่างไร

- ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- ได้รับการชื่นชมจากคนอื่น
- ได้ทำความดีและพัฒนาจิตใจ

4. นักเรียนเคยปฏิบัติตนเหมือนบุคคลในภาพหรือไม่

- เคยปฏิบัติ
- ไม่เคยปฏิบัติ

5. ถ้าเคยปฏิบัติ ได้ปฏิบัติในวันใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- วันเกิด
- วันธรรมสวนะ

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ปฏิบัติเป็นประจำทุกวัน

2

ร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

1. พระพุทธศาสนามีความสำคัญต่อเราอย่างไร

แนวคำตอบ

พระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมการทำมาดีและพัฒนาจิตใจของคนไทยที่เป็นชาวพุทธ เป็นสถานที่ประกอบศาสนพิธี เป็นแหล่งทำกิจกรรมทางสังคม นอกจากนี้วัด โบสถ์ วิหาร เจดีย์ และพระพุทธรูปเป็นเสมือนตัวแทนของพระพุทธศาสนาที่ยึดเหนี่ยวจิตใจให้ประชาชนมีความรัก ความสามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

2. เพราะเหตุใดจึงกล่าวว่า พระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยที่เป็นชาวพุทธ

แนวคำตอบ

เพราะคนไทยที่เป็นชาวพุทธต่างศรัทธายึดมั่นในพระพุทธศาสนา ได้บวชเรียน ได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประพฤติปฏิบัติ และใช้เป็นหลักในการอบรมสั่งสอนบุตรหลาน ให้เป็นคนดี หากมีเรื่องทุกข์ใจก็จะนึกถึงวัด นึกถึงหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า แล้วนำมาประพฤติปฏิบัติเพื่อเป็นที่พึ่งของจิตใจต่อไป

3. การศึกษาความสำคัญของพระพุทธศาสนามีประโยชน์ต่อเราอย่างไร

แนวคำตอบ

การศึกษาคความสำคัญของพระพุทธศาสนานอกจากจะทำให้เรามีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาแล้ว ยังมีประโยชน์อื่น ๆ อีก เช่น ปฏิบัติตนได้ถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับความสำคัญของพระพุทธศาสนาในด้านต่าง ๆ

กลุ่มที่ _____

สมาชิก

1. _____ 4. _____

2. _____ 5. _____

3. _____ 6. _____

ใบงานที่ 2

เรื่อง ศึกษาพุทธประวัติ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 พุทธประวัติ

ตัวชี้วัด สรุปลพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุนิพพานจนถึงประกาศธรรม หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่

กำหนด (ส 1.1 ป. 4/2)

คำชี้แจง ศึกษาพุทธประวัติ แล้วทำกิจกรรมที่กำหนดให้

เขียนสรุปว่าบุคคลต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าอย่างไร

1. พระเจ้าสุทโธทนะ

เป็นพระราชบิดา

2. อาฬารดาบสและอุททกดาบส

เป็นอาจารย์ตอนที่พระสิทธัตถะเสด็จออก
ผนวชใหม่ ๆ

3. พระนางปชาบดีโคตมี

เป็นพระมารดาเลี้ยงคอยดูแลหลังจาก
พระนางสิริมหามายาสิ้นพระชนม์แล้ว

4. พระราहुล

เป็นพระโอรส

แสดงความคิดเห็น

1. การศึกษาพุทธประวัติทำให้เราได้รับประโยชน์อะไรบ้าง

แนวคำตอบ

1) รู้และเข้าใจพุทธประวัติ

2) มีแบบอย่างและได้ข้อคิดในการดำเนินชีวิต

2. โอวาท 3 คือ การไม่ทำความชั่ว การทำความดี และการทำจิตใจให้บริสุทธิ์ผ่องใสซึ่งเป็นหัวใจของ
พระพุทธศาสนา มีความหมายว่าอย่างไร

แนวคำตอบ

หลักธรรมคำสั่งสอนหมวดหมู่ต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนาสอดคล้องกับหลักธรรมโอวาท 3 คือ

หลักธรรมทั้งหมดสามารถรวบรวมไว้ในโอวาท 3 เปรียบเหมือนรอยเท้าช้างซึ่งเป็นรอยเท้าสัตว์

ใหญ่ที่สามารถรวบรวมรอยเท้าของสัตว์ทั้งหลายไว้ในรอยเท้าช้างได้

ชื่อ _____ นามสกุล _____ เลขที่ _____

ชั้น _____ โรงเรียน _____

ใบงานที่ 3

เรื่อง ศึกษาชาดกจากบทเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ชาดก

ตัวชี้วัด เห็นคุณค่าและประพจน์คติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก
เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/3)

คำชี้แจง ศึกษาคุณกวีพุทธชาดกและมหาอุกกุสชาดกแล้วเลือกชาดก 1 เรื่องที่ชื่นชอบวาดภาพประกอบ
ตามจินตนาการ พร้อมระบายสีให้สวยงาม เขียนสรุปข้อคิดที่ได้จากชาดกเรื่องนั้นและการนำ
ข้อคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน **พิจารณาจากคำตอบของนักเรียน**

ชาดกเรื่อง _____

ข้อคิดที่ได้จากชาดก _____

การนำข้อคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน _____

ชื่อ _____ นามสกุล _____ เลขที่ _____

ชั้น _____ โรงเรียน _____

ใบงานที่ 4

เรื่อง ศึกษาประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ

ตัวชี้วัด อธิบายประวัติศาสดาของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป (ส 1.1 ป. 4/3)

คำชี้แจง ศึกษาประวัติศาสดาของศาสนาอิสลามและคริสต์ศาสนา แล้วทำกิจกรรมที่กำหนดให้เขียน

1

สรุปว่าบุคคลต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับศาสดาของศาสนาดังกล่าวอย่างไร

ศาสนาอิสลาม	คริสต์ศาสนา
1. อับดุลลอฮ์ <i>เป็นบิดาของนบีมุฮัมมัด</i>	1. โยเซฟ <i>เป็นบิดาของพระเยซูคริสต์</i>
2. อามีนะฮ์ <i>เป็นมารดาของนบีมุฮัมมัด</i>	2. มารีย์ <i>เป็นมารดาของพระเยซูคริสต์</i>
3. คอดีญะฮ์ <i>เป็นภรรยาของนบีมุฮัมมัด</i>	3. เฮโรด <i>กษัตริย์ที่สั่งให้ทหารไปฆ่าเด็กชายทุกคนที่มีอายุตั้งแต่ 2 ปีลงมาในเมืองเบตเลเฮมและบริเวณใกล้เคียง</i>
4. อัลลอฮ์ <i>เป็นพระเจ้าเพียงพระองค์เดียวของนบีมุฮัมมัด และเป็นผู้ประทานโองการให้นบีมุฮัมมัดเป็นนบี</i>	3. ชาวยิว 12 คน <i>เป็นอัครสาวกที่เป็นกำลังสำคัญในการประกาศศาสนาของพระเยซูคริสต์</i>

2

ตอบคำถาม

1. การศึกษาประวัติของศาสนาต่าง ๆ นอกจากได้รู้และเข้าใจประวัติของศาสดาแล้ว ยังได้รับประโยชน์อะไรอีก

แนวคำตอบ

การศึกษาประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ ได้รับประโยชน์ดังนี้

1) ได้ข้อคิดและแบบอย่างในการดำเนินชีวิต

2) ปฏิบัติตนได้ถูกต้องเหมาะสมต่อศาสนาต่าง ๆ

2. การเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวมจะเกิดผลดีต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างไร

แนวคำตอบ

ทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. การแสดงธรรมของพระเยซูคริสต์ครั้งใดที่ประชาชนให้ความสนใจมาฟังมากที่สุด

แนวคำตอบ

ครั้งที่เทศนาบนภูเขาซึ่งเป็นปฐมเทศนา ธรรมที่แสดงครั้งนี้มีใจความสำคัญกล่าวถึงความศรัทธาในพระผู้เป็นเจ้าและการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระองค์ การประกาศรับรองบัญญัติ 10 ประการของโมเสส ตลอดจนคำสั่งสอนของศาสดาก่อน

4. สถานที่ต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับบิหมัมมัดอย่างไร

- 1) เขาคีร์ฮอส์   3) อัลกะอับะ
- 2) เมืองยาทริบ   4) เมืองมะดีนะฮ์

แนวคำตอบ

1) เขาคีร์ฮอส์ เป็นสถานที่ที่บิหมัมมัดนั่งสงบจิตและได้มีเทวทูตนำโองการจากอัลลอฮ์มอบให้ท่านเป็นบิหมัมมัดทำหน้าที่เผยแผ่ศาสนา

2) เมืองยาทริบ เป็นเมืองที่บิหมัมมัดไปอยู่ใน พ.ศ. 1165 ซึ่งชาวมุสลิมถือเอาปีนี้เป็นปีเริ่มต้นของการนับฮิจเราะห์ศักราช (ฮ.ศ.)

3) อัลกะอับะ เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่บิหมัมมัดนำชาวมุสลิมไปสวดอ้อนวอนพระเจ้า

4) เมืองมะดีนะฮ์ เป็นเมืองที่บิหมัมมัดสืบพระนาม

ชื่อ _____	นามสกุล _____	เลขที่ _____
ชั้น _____	โรงเรียน _____	

ใบงานที่ 1

เรื่อง ศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง ศรัทธา 4

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 พระรัตนตรัย

ตัวชี้วัด แสดงความศรัทธาพระรัตนตรัย ปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ใน

พระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/4)

คำชี้แจง จับคู่กับเพื่อนร่วมชั้นศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง ศรัทธา 4 แล้วทำกิจกรรมที่กำหนดให้

- 1 วิเคราะห์กรณีตัวอย่างที่กำหนดให้ว่าสอดคล้องกับศรัทธา 4 ข้อใด แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับศรัทธาข้อนั้น

กรณีตัวอย่าง	กัมมัตถา	วิปากัตถา	กัมมัสสกตัตถา	ตลาคตโพธิัตถา
1. ป้าสมศรีชอบทำบุญตักบาตร เพราะเมื่อทำแล้วมีความสุข	✓			
2. สมชายเป็นคนขยัน ตั้งใจเรียนและใฝ่หาความรู้ เขาจึงสอบได้คะแนนดีทุกวิชา		✓		
3. พระพุทธเจ้าตรัสรู้อริยสัจ 4 ซึ่งได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค				✓
4. คนเรามีความแตกต่างกัน บางคนเกิดมาสวย แต่บางคนเกิดมาขี้เหร่			✓	
5. จริยามีความสุขมากที่ตนเองได้นำเงินที่เก็บได้ส่งคืนให้เจ้าของ		✓		

- 2 ตอบคำถาม

1. การปฏิบัติตนตามหลักศรัทธา 4 มีผลดีอย่างไร

แนวคำตอบ

ทำให้เชื่อมั่นในหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าและเลือกทำแต่ความดี

2. ชาวพุทธควรปฏิบัติตนต่อพระรัตนตรัยอย่างไร

แนวคำตอบ

ชาวพุทธต้องศรัทธาหรือเชื่อมั่นในพระรัตนตรัย และปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมต่อพระพุทธ พระธรรม

และพระสงฆ์

ชื่อ _____ นามสกุล _____ เลขที่ _____
 ชั้น _____ โรงเรียน _____

ใบงานที่ 2

เรื่อง ดำเนินชีวิตตามพุทธคุณ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 พระรัตนตรัย

ตัวชี้วัด แสดงความศรัทธาพระรัตนตรัย ปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาและหลักกรรมโอวาท 3 ใน

พระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/4)

คำชี้แจง จับคู่กับเพื่อนศึกษาหลักกรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง พุทธคุณ 3 แล้ว ทำกิจกรรมที่กำหนดให้

1. ตอบคำถาม

1. พุทธคุณคืออะไร มีกี่ประการ อะไรบ้าง

แนวคำตอบ

พุทธคุณ คือ คุณความดีของพระพุทธเจ้ามี 9 ประการ แต่สรุปย่อได้ 3 ประการ คือ

พระปัญญาคุณ พระวิสุทธิคุณ และพระกรุณาคุณ

2. ถ้าเรานำพุทธคุณมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน หรือประพฤติปฏิบัติตามแบบอย่างพุทธคุณจะได้รับผลดีอะไรบ้าง

แนวคำตอบ

จะได้รับผลดีหลายประการ เช่น มีความสุข มีความสงบ เกิดปัญญาหรือความรู้ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2

เขียนบรรยายว่าจะนำพุทธคุณ 3 มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร

การนำพุทธคุณ 3 มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

พิจารณาจากคำตอบของนักเรียน

ชื่อ _____ นามสกุล _____ เลขที่ _____
ชั้น _____ โรงเรียน _____

😊 กรณีกระทำความชั่ว นักเรียนจะมีวิธีการแก้ไขหรือปรับปรุงตนเองอย่างไร

พิจารณาจากคำตอบของนักเรียน

ชื่อ _____ นามสกุล _____ เลขที่ _____
ชั้น _____ โรงเรียน _____

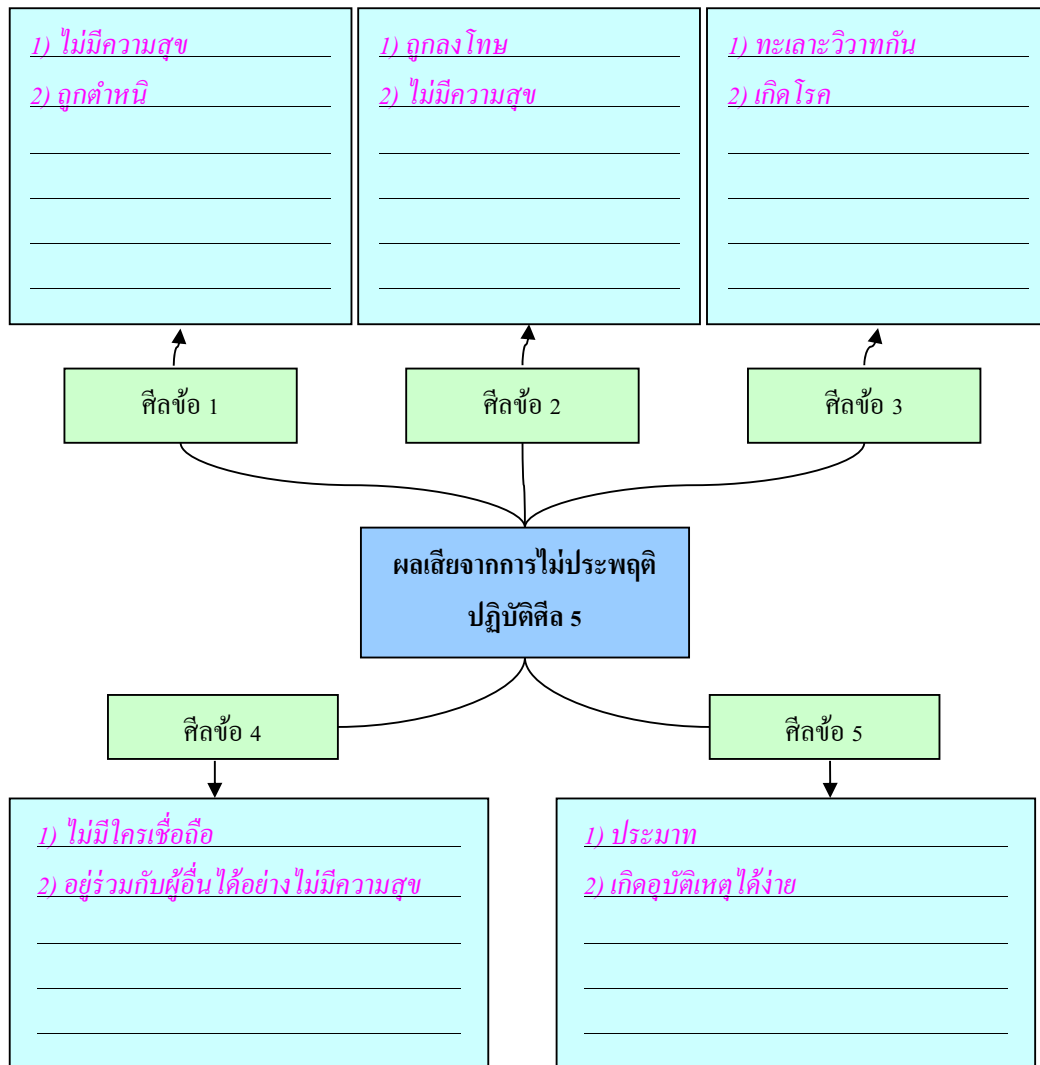
ใบงานที่ 4

เรื่อง วิเคราะห์ผลเสีย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

- ตัวชี้วัด** 1. แสดงความศรัทธาพระรัตนตรัย ปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/4)
2. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่างสมานฉันท์ (ส 1.1 ป. 4/7)

คำชี้แจง จับคู่กับเพื่อนช่วยกันคิดว่า ถ้าเราไม่ประพฤติปฏิบัติศีล 5 และประพฤติปฏิบัติตามทุจจริต 3 จะเกิดผลเสียอะไรบ้าง

กายทุจริต *เช่น ไม่มีความสุข ทะเลาะวิวาทกัน*

**ผลเสียจากการประพฤติปฏิบัติ
ตามทุจริต 3**

วจีทุจริต *เช่น ไม่มีใครเชื่อถือ*

มโนทุจริต *เช่น มีความทุกข์ ไม่สบายใจ*

ชื่อ _____ นามสกุล _____ เลขที่ _____
ชั้น _____ โรงเรียน _____

ใบงานที่ 5

เรื่อง ค้นหาคำตอบ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

- ตัวชี้วัด 1. แสดงความศรัทธาพระรัตนตรัย ปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/4)
2. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่างสมานฉันท์ (ส 1.1 ป. 4/7)

คำชี้แจง แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายในประเด็นที่กำหนดให้ บันทึกผล แล้วส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

1. ทำไมเบญจศีลและเบญจธรรมจึงควรปฏิบัติควบคู่กันไป

แนวคำตอบ

เพื่อให้เกิดประโยชน์ที่สมบูรณ์หรือมีผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

2. พิชิตไม่พูดโกหก ไม่พูดคำหาญาบ ไม่พูดเพ้อเจ้อ และไม่พูดส่อเสียด ถ้าจะให้ดีกว่านี้พิชิตควรปฏิบัติตนอย่างไรอีก

แนวคำตอบ

พิชิตต้องพูดความจริง พูดคำที่สุภาพ พูดมีสาระ และพูดสิ่งที่สร้างสรรค์สามัคคี

3. จะปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะเป็นการประพฤติปฏิบัติตามสุจริต 3

แนวคำตอบ

ปฏิบัติตน เช่น มีเมตตากรุณา สำนวมนอกใจ พูดคำไพเราะอ่อนหวาน พูดแต่เรื่องดีมีประโยชน์ ไม่คิดร้ายใคร เห็นถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

4. ถ้าเราเห็นเพื่อน ๆ หรือคนอื่นได้ดี เราควรปฏิบัติตนอย่างไรตามพรหมวิหาร 4

แนวคำตอบ

แสดงมุทิตา คือ พลอยยินดีด้วย

5. เราไม่ได้เป็นผู้ใหญ่หรือไม่ได้เป็นผู้ปกครอง เราสามารถนำพรหมวิหาร 4 มาปฏิบัติได้หรือไม่ เพราะอะไร

แนวคำตอบ

แม้ไม่ได้เป็นผู้ใหญ่หรือไม่ได้เป็นผู้ปกครองก็สามารถนำพรหมวิหาร 4 มาปฏิบัติได้ เพราะหลักธรรมของพระพุทธเจ้าไม่มีข้อจำกัดในเรื่องบุคคล ผู้ปฏิบัติตามย่อมมีความสุข และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสงบ

กลุ่มที่ _____

สมาชิก

1. _____ 4. _____

2. _____ 5. _____

3. _____ 6. _____

ใบงานที่ 6

เรื่อง ค้นหาแนวปฏิบัติ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด 1. แสดงความศรัทธาพระรัตนตรัย ปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3

ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/4)

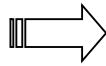
2. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่าง

สมานฉันท์ (ส 1.1 ป. 4/7)

คำชี้แจง อภิปรายว่าจะประพฤติกฎปฏิบัติตนอย่างไร จึงจะเป็นการแสดงความเคารพ และมีความกตัญญู

กตเวทีต่อสถาบันต่อไปนี้

1.

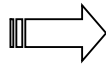
สถาบันชาติ

แนวคำตอบ

1) ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี

2) มีระเบียบวินัย

2.

สถาบันศาสนา

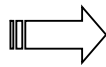
แนวคำตอบ

1) กราบไหว้บูชา

2) ปฏิบัติตนตามหลักคำสั่งสอนของ

พระพุทธเจ้า

3.

สถาบันพระมหากษัตริย์

แนวคำตอบ

1) แสดงความจงรักภักดี

2) ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี

ชื่อ _____ นามสกุล _____ เลขที่ _____
 ชั้น _____ โรงเรียน _____

ใบงานที่ 7

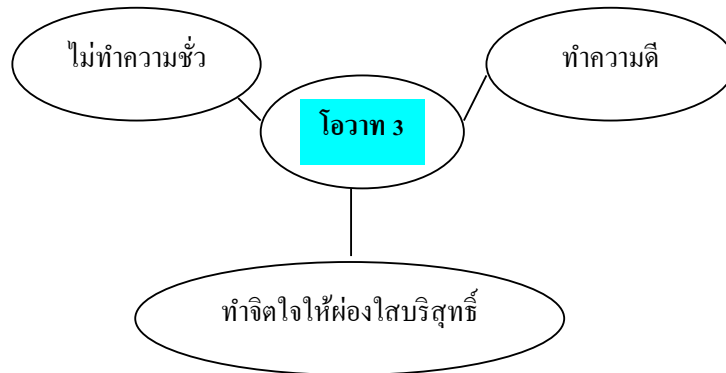
เรื่อง ตำรวจพฤติกรรม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

- ตัวชี้วัด 1. แสดงความศรัทธาพระรัตนตรัย ปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/4)
2. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่างสมานฉันท์ (ส 1.1 ป. 4/7)

คำชี้แจง ตำรวจตนเองว่ามีพฤติกรรมหรือการกระทำที่สอดคล้องกับหลักการของโอวาท 3 อย่างไรบ้าง แล้วเขียนลงในแผนผังความคิดที่กำหนดให้

พิจารณาจากคำตอบของนักเรียน

ชื่อ _____ นามสกุล _____ เลขที่ _____
ชั้น _____ โรงเรียน _____

ใบงานที่ 8

เรื่อง บอกหลักธรรมที่ปฏิบัติ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด 1. แสดงความศรัทธาพระรัตนตรัย ปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3

ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/4)

2. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่าง
 สมานฉันท์ (ส 1.1 ป. 4/7)

คำชี้แจง แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายในประเด็นที่กำหนดให้ บันทึกผล
 แล้วนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

“บ้านเมืองของเราในขณะนี้แยกออกเป็น 2 ฝ่ายอย่างชัดเจน ต่างฝ่ายต่างมีความเห็นเป็นของตน ไม่ยอมรับความเห็นของอีกฝ่ายหนึ่ง เมื่อเผชิญหน้ากัน ก็ทะเลาะวิวาทและทำร้ายกันจนบ้านเมืองวุ่นวายไปหมด”

1. นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับสถานการณ์ของบ้านเมืองขณะนี้

พิจารณาจากคำตอบของนักเรียน

---

2. จะมีวิธีการแก้ปัญหานี้ได้อย่างไร

แนวคำตอบ

วิธีการแก้ปัญหานี้ เช่น

1) ถอยคนละก้าว และยอมรับความคิดเห็นของอีกฝ่ายหนึ่ง

2) นำหลักธรรมของพระพุทธศาสนา เช่น เบญจศีล-เบญจธรรม สุจริต 3 มงคล 38 มาเป็น

แนวทางปฏิบัติ

3. ถ้าแก้ปัญหานี้ได้จะเกิดผลดีอย่างไร

แนวคำตอบ

หากสามารถแก้ปัญหานี้ได้ จะเกิดผลดังนี้

1) ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

2) ประเทศชาติเป็นระเบียบเรียบร้อย เกิดความสงบสุข และเจริญก้าวหน้า

กลุ่มที่ _____

สมาชิก

1. _____ 4. _____

2. _____ 5. _____

3. _____ 6. _____

ใบงานที่ 9

เรื่อง เขียนเรียงความ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 พุทธศาสนสุภาษิต

ตัวชี้วัด ชื่นชมการทำความคิดของตนเอง บุคคลในครอบครัว โรงเรียน และชุมชนตามหลักศาสนา

พร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต (ส 1.1 ป. 4/5)

คำชี้แจง เขียนเรียงความเกี่ยวกับพุทธศาสนสุภาษิต 1 หัวข้อจากพุทธศาสนสุภาษิตต่อไปนี้

1) ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะก่อให้เกิดสุข

2) เมตตาธรรมเป็นเครื่องจรรโลงโลก

เนื้อหาของเรียงความควรให้ครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้ คือ ความหมาย คติสอนใจหรือข้อคิด
ที่ได้ และผลที่เกิดขึ้นหากนำไปปฏิบัติ พิจารณาจากคำตอบของนักเรียน

เรียงความเรื่อง _____

ชื่อ _____ นามสกุล _____ เลขที่ _____
 ชั้น _____ โรงเรียน _____

ใบงานที่ 1

เรื่อง สืบค้นความรู้เรื่องพระอุรุเวลกัสสปะ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 พุทธสาวก

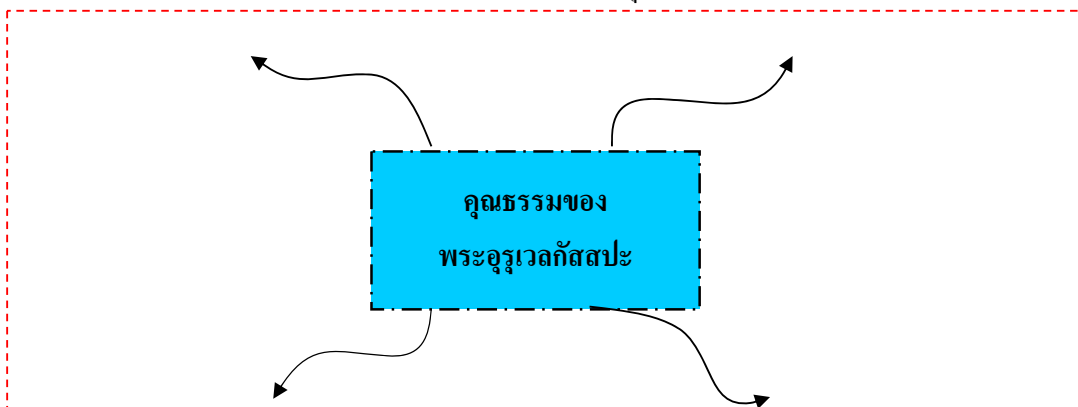
ตัวชี้วัดชั้นปี เห็นคุณค่าและประพฤติปฏิบัติตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/3)

คำชี้แจง แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับประวัติของพระอุรุเวลกัสสปะ จากนั้นทำกิจกรรมที่กำหนดให้

1. เขียนหมายเลข (1-10) ลงในช่องว่างหน้าข้อ เพื่อลำดับเหตุการณ์ก่อน-หลังเกี่ยวกับประวัติของพระอุรุเวลกัสสปะให้ถูกต้อง

- 1 1. เรียนจบ ไตรเพท
- 6 2. บวชในพระพุทธศาสนาด้วยวิธีเอหิภิกขุอุปสัมปทา
- 2 3. บวชเป็นชฎิลและสร้างอาศรมอยู่ใกล้แม่น้ำเนรัญชรา
- 5 4. ได้ฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าเกิดความเลื่อมใส
- 3 5. พระพุทธเจ้าได้เสด็จมาขอพักค้างแรม ณ อาศรม
- 4 6. เห็นปาฏิหาริย์แบบต่าง ๆ ที่พระพุทธเจ้าแสดงให้ดู
- 7 7. ฟังพระธรรมเทศนาชื่ออาทิตตปริยายสูตร
- 9 8. เดินทางเข้าเมืองราชคฤห์พร้อมพระพุทธเจ้า
- 10 9. ประกาศตนให้ชาวเมืองราชคฤห์รู้ว่าตนเป็นศิษย์ของพระพุทธเจ้า
- 8 10. บรรลุเป็นพระอรหันต์

2. ร่วมกันอภิปรายว่า พระอุรุเวลกัสสปะมีคุณธรรมอะไรบ้างที่สามารถยึดถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตได้ บันทึกผล แล้วนำเสนอผลการอภิปรายให้เพื่อนกลุ่มอื่นฟัง **พิจารณาจากผลงานของนักเรียน**

กลุ่มที่ _____

สมาชิก

1. _____ 4. _____

2. _____ 5. _____

3. _____ 6. _____

ใบงานที่ 2

เรื่อง เรียนรู้เรื่องสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 ชาวพุทธตัวอย่าง

ตัวชี้วัดชั้นปี เห็นคุณค่าและประพฤติปฏิบัติตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก
ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/3)

คำชี้แจง สรุปรพระราชประวัติของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก
โดยย่อตามหัวข้อที่กำหนดให้

พระราชประวัติ

พิจารณาจากคำตอบของนักเรียน

พระราชกรณียกิจ

คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่าง

การนำไปประยุกต์ใช้

ชื่อ _____ นามสกุล _____ เลขที่ _____
ชั้น _____ โรงเรียน _____

ใบงานที่ 3

เรื่อง เล่าเรื่องสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 ชาวพุทธตัวอย่าง

ตัวชี้วัดชั้นปี เห็นคุณค่าและประพฤติปฏิบัติตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวกชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/3)

คำชี้แจง แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน แต่ละกลุ่มศึกษาพระราชประวัติของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีในหัวข้อที่กำหนดให้ และบันทึกผล จากนั้นส่งตัวแทนกลุ่มออกมาเล่าเรื่องตามหัวข้อดังกล่าวให้เพื่อน ๆ ฟัง และร่วมกันแสดงความคิดเห็น

ประเด็นศึกษา

1. สมเด็จพระเจ้าคือใคร

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงเป็นพระบรมราชชนนี (พระราชมารดา) ของรัชกาลที่ 8 และรัชกาลที่ 9 มีพระนามเดิมว่า สว่างลัย ตะละกัญ อภิเษกสมรสกับสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก

2. พระราชกรณียกิจของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีในด้านต่าง ๆ มีอะไรบ้าง

แนวคำตอบ

พระราชกรณียกิจของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีมีหลายด้าน เช่น ด้านการแพทย์ ทรงก่อตั้งหน่วยงานและมูลนิธิต่าง ๆ เช่น หน่วยแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (พอ.สว.) ด้านพระศาสนา เช่น ทรงศึกษาและปฏิบัติธรรมมาโดยตลอด ทรงให้เรียบเรียงหนังสือเรื่อง วิธีปฏิบัติตนให้ถูกต้องทางธรรมะ

3. คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีมีอะไรบ้าง

แนวคำตอบ

1) ความใฝ่เรียนใฝ่รู้

2) ความมีพระเมตตาและกรุณา

3) ความรับผิดชอบ

4. เราจะปฏิบัติตนตามแบบอย่างของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้อย่างไร

แนวคำตอบ

1) ขณะเป็นนักเรียนต้องตั้งใจศึกษาเล่าเรียน

2) รู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม

กลุ่มที่ _____

สมาชิก

1. _____ 4. _____

2. _____ 5. _____

3. _____ 6. _____

ใบงานที่ 4

เรื่อง นำคุณธรรมของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก

และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 ชาวพุทธตัวอย่าง

ตัวชี้วัดชั้นปี เห็นคุณค่าและประพฤติปฏิบัติตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติ

สาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/3)

คำชี้แจง ร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

1. นักเรียนจะนำคุณธรรมและแบบอย่างการดำเนินชีวิตของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนกไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

แนวคำตอบ

เราสามารถนำข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนกมาประยุกต์ได้ในหลายเรื่อง เช่น ในเรื่องการศึกษา เราควรตั้งใจศึกษาเล่าเรียน มีความอดทน และมีความรับผิดชอบในเรื่องการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เราต้องรู้จักให้เกียรติกันและรู้จักเสียสละ

2. ถ้าเราต้องการให้คนอื่นรักและยกย่องเรา เราควรปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะสอดคล้องกับพระจริยาวัตรของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

แนวคำตอบ

เราต้องมีคุณธรรม เช่น เมตตากรุณา ความรับผิดชอบ ความเสียสละ ความอดทน ความขยันหมั่นเพียร

ชื่อ _____ นามสกุล _____ เลขที่ _____
ชั้น _____ โรงเรียน _____

ใบงานที่ 4

เรื่อง ค้นหาคำตอบเกี่ยวกับวัด

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 หน้าที่ชาวพุทธ

ตัวชี้วัดชั้นปี อภิปรายความสำคัญและมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ
(ส 1.2 ป. 4/1)

คำชี้แจง แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน แต่ละกลุ่มดูภาพ แล้วร่วมกันค้นหาคำตอบในประเด็นที่กำหนดให้ จากนั้นส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

1. วัดในภาพน่าจะเป็นวัดหลวงหรือวัดราษฎร์ รู้ได้อย่างไร

แนวคำตอบ

เป็นวัดหลวงหรือพระอารามหลวง รู้ได้จากสิ่งก่อสร้างที่สร้างอย่างประณีตสวยงาม

2. วัดหลวงและวัดราษฎร์ต่างกันอย่างไร

แนวคำตอบ

วัดหลวงหรือพระอารามหลวงเป็นวัดที่พระมหากษัตริย์หรือพระบรมวงศานุวงศ์ทรงสร้างหรือปฏิสังขรณ์ ส่วนวัดราษฎร์เป็นวัดที่ประชาชนสร้างหรือปฏิสังขรณ์ขึ้น โดยได้รับอนุญาตถูกต้องตามกฎหมาย

3. นอกจากสิ่งที่เห็นแล้ว ภายในวัดยังมีสิ่งก่อสร้างที่สำคัญอะไรบ้าง แต่ละอย่างสำคัญอย่างไร

แนวคำตอบ

สิ่งก่อสร้างที่สำคัญภายในวัดมีดังนี้

1) พระอุโบสถเป็นสถานที่สำหรับพระสงฆ์ประชุมทำพิธีกรรม เช่น บวช สวดมนต์

2) วิหารเป็นสถานที่ประดิษฐานพระพุทธรูปที่สำคัญคู่กับพระอุโบสถ

3) หอไตรเป็นสถานที่เก็บพระไตรปิฎกและหนังสือธรรมะ

4) กุฏิเป็นสถานที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสามเณร

4. ในฐานะที่เป็นชาวพุทธ ถ้าเราเข้าไปในบริเวณดังกล่าวควรปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะถูกต้องเหมาะสม

แนวคำตอบ

ควรปฏิบัติตน เช่น

1) ไม่พูด ชัด หรือเขียนตามฝาผนังกำแพง

2) ช่วยกันรักษาความสะอาดรอบ ๆ บริเวณสถานที่ต่าง ๆ

3) ช่วยกันบริจาคเงินเพื่อใช้ในการทำนบบำรุงรักษา

4) แต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย

5) ร่วมกิจกรรมรยาทา เช่น ไม่วิ่งเล่นกัน ไม่ส่งเสียงดัง

6) แสดงความเคารพพระรัตนตรัยให้อุทวิธด้วยการกราบหรือการไหว้

5. การศึกษาศาสนสถานหรือวัดมีประโยชน์ต่อเราอย่างไร

แนวคำตอบ

มีประโยชน์ เช่น

1) มีความรู้เรื่องวัด

2) ปฏิบัติตนได้ถูกต้องเหมาะสมเมื่อไปวัด

กลุ่มที่ _____

สมาชิก

1. _____ 4. _____

2. _____ 5. _____

3. _____ 6. _____

ใบงานที่ 2

เรื่อง ฝึกปฏิบัติมรรยาทชาวพุทธ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 มรรยาทชาวพุทธ

ตัวชี้วัดชั้นปี มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด (ส 1.2 ป. 4/2)

คำชี้แจง แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน แต่ละกลุ่มศึกษามรรยาทชาวพุทธ แล้วทำกิจกรรมที่กำหนดให้

❶ ตอบคำถาม

1. ชาวพุทธไปหาพระสงฆ์ที่วัดในกรณีใดบ้าง

แนวคำตอบ

ชาวพุทธไปหาพระสงฆ์ในกรณี เช่น ไปทำบุญ เข้าร่วมศาสนพิธี ไปนิมนต์ท่านมาประกอบพิธีกรรม ไปสนทนาธรรม ไปเยี่ยมท่าน

2. ในการสนทนากับพระสงฆ์ที่เป็นพระเถระผู้ใหญ่ เราควรปฏิบัติตนอย่างไร

แนวคำตอบ

เราควรสำรวมกิริยามรรยาท เช่น ควรประนมมือพูดกับท่าน ผู้หญิงไม่ควรสนทนากับพระสงฆ์สองต่อสอง ทั้งในที่ลับหูลับตาคน เมื่อเสร็จธุระแล้วควรลากลับ ไม่ควรสนทนานานเกินควร

3. เมื่อเราไปวัดและพบพระสงฆ์ยืนอยู่ เราควรปฏิบัติตนอย่างไรเมื่อจะเดินผ่านหน้าท่าน

แนวคำตอบ

ให้เดินก้มตัว เมื่อมาถึงหน้าท่าน ให้หยุดยืนตรง ประนมมือไหว้ จากนั้นก้มตัวเดินผ่านไป

4. การเดินกับผู้ใหญ่ควรเดินอย่างไร

แนวคำตอบ

เราเดินเอียงไปทางซ้าย ห่างประมาณ 2-3 ก้าว/ฟุต ถ้าเดินในระยะใกล้ มือควรประสานกันไว้ข้างหน้า

5. การนั่งกับพื้นต่อหน้าผู้ใหญ่ ไม่ควรนั่งเท้าแขนเพราะอะไร

แนวคำตอบ

เพราะเป็นการเสียมรรยาทและปฏิบัติไม่เหมาะสม

- ๒ ร่วมฝึกปฏิบัติมรรยาทชาวพุทธต่อไปนี้ โดยครูคอยให้คำแนะนำ และผลัดกันประเมินผลการปฏิบัติของสมาชิกภายในกลุ่ม

รายการฝึกปฏิบัติ	ปฏิบัติ ถูกต้อง (✓)	ปฏิบัติ ไม่ถูกต้อง (✗)	ข้อเสนอแนะ
1. การกราบพระสงฆ์			
2. การไหว้พระสงฆ์			
3. การเดินผ่านพระสงฆ์			
4. การเดินสวนทางกับพระสงฆ์			
5. การเดินตามพระสงฆ์			
6. การยื่นต่อหน้าผู้ใหญ่			
7. การเดินกับผู้ใหญ่			
8. การเดินผ่านผู้ใหญ่			
9. การนั่งเก้าอี้ต่อหน้าผู้ใหญ่			
10. การนั่งกับพื้นต่อหน้าผู้ใหญ่			

ลงชื่อ _____ ผู้ประเมิน

_____ / _____ / _____

กลุ่มที่ _____
สมาชิก
1. _____ 4. _____
2. _____ 5. _____
3. _____ 6. _____

ใบงานที่ 3

เรื่อง ฝึกกล่าวคำอาราธนา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 ศาสนพิธี

ตัวชี้วัดชั้นปี ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง
(ส 1.2 ป. 4/3)

คำชี้แจง ฝึกกล่าวคำอาราธนาศีล อาราธนาธรรม และอาราธนาพระปริตร โดยครูคอยให้คำแนะนำ
จากนั้นทำกิจกรรมที่กำหนดให้

1 บันทึกผลการฝึก

พิจารณาจากคำตอบของนักเรียน

---

2 ตอบคำถาม

1. การกล่าวขอให้พระสงฆ์ให้ศีลเรียกว่าอะไร

การอาราธนาศีล

2. คำอาราธนาธรรมขึ้นต้นว่าอย่างไร

พรหมา จะ โลกชิปะตี...

3. ในพิธีทำบุญเลี้ยงพระที่มีการสวดมนต์ หลังจากสมათานศีลเสร็จแล้วต้องกล่าวคำอาราธนาอะไรต่อไป

อาราธนาพระปริตร

4. การอาราธนาธรรมกับการอาราธนาพระปริตรแตกต่างกันอย่างไร

การอาราธนาธรรมเป็นการกล่าวขอให้พระสงฆ์แสดงธรรมให้ฟัง ส่วนการอาราธนาพระปริตรเป็น
การกล่าวขอให้พระสงฆ์สวดมนต์

5. ในวันธรรมสวนะชาวพุทธทั่วไปมักจะสมათานศีลอะไร

ศีล 5 หรือเบญจศีล และศีล 8

ชื่อ	นามสกุล	เลขที่
ชั้น	โรงเรียน	

ใบงานที่ 4

เรื่อง ชาวพุทธทำอะไรในวันธรรมสวนะ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 ศาสนพิธี

ตัวชี้วัดชั้นปี ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง
(ส 1.2 ป. 4/3)

คำชี้แจง แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน แต่ละกลุ่มสำรวจว่า เมื่อถึงวันธรรมสวนะหรือวันพระ ชาวพุทธได้ทำกิจกรรมอะไรกันบ้าง บันทึกผล และนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

ที่	กิจกรรมที่ชาวพุทธกระทำในวันธรรมสวนะ
ตัวอย่าง	ทำบุญตักบาตร

กลุ่มที่ _____

สมาชิก

1. _____ 4. _____

2. _____ 5. _____

3. _____ 6. _____

ใบงานที่ 5

เรื่อง ตรวจสอบความรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา

ตัวชี้วัดชั้นปี เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตาที่มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/6)

คำชี้แจง แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน แต่ละกลุ่มตอบคำถามและนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

1. อายุคนภายในและอายุคนภายนอกคืออะไร

แนวคำตอบ

อายุคนภายใน คือ อวัยวะที่ทำหน้าที่รับรู้ ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ อายุคนภายนอก คือ สิ่งรอบกายที่ถูกรับรู้ ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส สิ่งที่ถูกต้องกาย และอารมณ์

2. ขณะนั่งอยู่ที่ศาลาริมทาง นักเรียน ได้กลิ่นหอมของดอกไม้จะฝึกการได้กลิ่นอย่างไร

แนวคำตอบ

เมื่อ ได้กลิ่นดอกไม้ให้ฝึกดังนี้ ได้กลิ่นดอกไม้อะไรก็ให้ภาวนาว่า ได้กลิ่นthon...

3. การฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน มีผลดีอย่างไร

แนวคำตอบ

- มีผลดีดังนี้
- 1) ฟังรู้เรื่องและเข้าใจ
- 2) อ่าน ได้รู้เรื่อง อ่านได้เข้าใจ และอ่านได้อย่างรวดเร็ว
- 3) คิดเป็น
- 4) ถามเป็นและเข้าใจกระจ่างแจ้งในคำตอบ
- 5) บันทึก ได้ถูกต้อง

กลุ่มที่ _____
สมาชิก
1. _____ 4. _____
2. _____ 5. _____
3. _____ 6. _____

แบบประเมินผลการฝึกกล่าวอาราธนา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 ศาสนพิธี

ตัวชี้วัดชั้นปี ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง
(ส 1.2 ป. 4/3)

คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตารางให้ตรงกับความเป็นจริง (สำหรับนักเรียน)

รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
	3 (ดีมาก)	2 (ดี)	1 (ผ่าน)	0 (ไม่ผ่าน)
1. การอาราธนาศีล				
1.1 ความถูกต้อง				
1.2 ความตั้งใจ				
1.3 ความพร้อมเพรียง				
2. การอาราธนาธรรม				
1.1 ความถูกต้อง				
2.2 ความตั้งใจ				
2.3 ความพร้อมเพรียง				
3. การอาราธนาพระปริตร				
3.1 ความถูกต้อง				
3.2 ความตั้งใจ				
3.3 ความพร้อมเพรียง				

ลงชื่อ _____ ผู้ประเมิน

_____ / _____ / _____

แบบประเมินผลการฝึกสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา

ตัวชี้วัดชั้นปี เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา

หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป.4/6)

คำชี้แจง จับคู่กับเพื่อนฝึกสวดมนต์ไหว้พระ จากนั้นผลัดกันประเมินผล โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตารางผลการประเมินให้ตรงกับความเป็นจริง

รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
	ดีมาก (3)	ดี (2)	ผ่าน (1)	ไม่ผ่าน (0)
1. ความตั้งใจในการฝึก				
2. ความถูกต้องในการออกเสียง				
3. ความพร้อมเพรียงในการฝึก				
4. ความถูกต้องในการกราบ				

ข้อเสนอแนะในการฝึก

ลงชื่อ _____ ผู้ประเมิน

_____ / _____ / _____

แบบประเมินพฤติกรรม

ในด้านการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียนของนักเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา

ตัวชี้วัดชั้นปี เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา

หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป.4/6)

เลขที่	ชื่อ-นามสกุล	รายการประเมิน															หมายเหตุ	สรุปผล					
		การฟัง			การอ่าน			การคิด			การถาม			การเขียน				ผ่าน	ไม่ผ่าน				
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1							
1																							
2																							
3																							
4																							
5																							
6																							
7																							
8																							
9																							
10																							
11																							
12																							
13																							
14																							
15																							

ระดับคะแนน 3 (ดีมาก), 2 (ดี), 1 (ผ่าน)

เกณฑ์การประเมิน นักเรียนต้องมีพฤติกรรมในแต่ละรายการอย่างน้อยระดับ 2 ขึ้นไปทุกรายการ

จำนวน 3 ใน 5 รายการ ถือว่าผ่าน

แบบประเมินผลการฝึกบริหารจิตและเจริญปัญญา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 การบริหารจิตและการเจริญปัญญา

ตัวชี้วัดชั้นปี เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา
หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/6)

คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตารางผลการประเมินให้ตรงกับความเป็นจริง

รายการฝึก	ระดับการประเมินผล				กรณีควรปรับปรุง (ควรปรับปรุง เรื่องอะไร)
	3 (ดีมาก)	2 (ดี)	1 (ผ่าน)	0 (ไม่ผ่าน)	
1. ฝึกขึ้นอย่างมีสติ					
2. ฝึกเดินอย่างมีสติ					
3. ฝึกนั่งอย่างมีสติ					
4. ฝึกนอนอย่างมีสติ					
5. ฝึกกำหนดความรู้สึกลึก					

ลงชื่อ _____ ผู้ประเมิน

_____ / _____ / _____

แบบบันทึกความรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ _____ เรื่อง _____

1. สรุปความรู้ที่ได้ _____

---

2. สรุปแนวคิดใหม่ที่ได้ _____

---

3. การนำไปใช้ประโยชน์ _____

ชื่อ _____ นามสกุล _____ เลขที่ _____

ชั้น _____ โรงเรียน _____

**แบบบันทึกข้อมูลการสร้างคำถามและคำตอบ
ในเกมปจณา-วิไล**

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ _____ เรื่อง _____

คำถาม	คำตอบ
1. _____ _____	1. _____ _____
2. _____ _____	2. _____ _____
3. _____ _____	3. _____ _____
4. _____ _____	4. _____ _____
5. _____ _____	5. _____ _____
6. _____ _____	6. _____ _____
7. _____ _____	7. _____ _____
8. _____ _____	8. _____ _____
9. _____ _____	9. _____ _____
10. _____ _____	10. _____ _____

กลุ่มที่ _____
สมาชิก
1. _____ 4. _____
2. _____ 5. _____
3. _____ 6. _____

แบบบันทึกผลการอภิปราย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ _____ เรื่อง _____

เรื่อง _____

ข้อมูลหรือความรู้ที่ได้จากการอภิปราย _____

กลุ่มที่ _____

สมาชิก

1. _____ 4. _____

2. _____ 5. _____

3. _____ 6. _____

แบบบันทึกการสังเกตการแสดงละคร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ _____ เรื่อง _____

ชื่อผู้บันทึก _____

การแสดงละครเรื่อง _____

เนื้อเรื่องย่อ

ประเด็นปัญหาขัดแย้ง

ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต

บทบาทของตัวละครที่ประทับใจ

ชื่อตัวละคร _____

เหตุผล _____

ความคิดเห็นส่วนตัว

ปัญหา/อุปสรรค _____

แนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น _____

ชื่อ _____ นามสกุล _____ เลขที่ _____

ชั้น _____ โรงเรียน _____

ตัวอย่างแบบประเมินทักษะการเขียนเรียงความ

ผลงาน/กิจกรรมที่ _____ เรื่อง _____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ _____ หน่วยการเรียนรู้ที่ _____

ชั้น _____ วัน _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการประเมิน							สรุปผล	
		การเน้นประโยคแรก (5 คะแนน)	ประโยคหลักให้แนวคิดหลักที่สำคัญต่อย่อหน้า (5 คะแนน)	เขียนประโยคที่สมบูรณ์ (5 คะแนน)	คำสะกดผิดพลาดไม่เกิน 5 คำ (5 คะแนน)	สรุปอย่างมีเหตุผล (6 คะแนน)	ลายมืออ่านออก (4 คะแนน)	รวมคะแนน (30 คะแนน)	ผ่าน	ไม่ผ่าน
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										
13										
14										
15										
16										

เกณฑ์การประเมิน

ได้คะแนนร้อยละ 50 ขึ้น ไปถือว่าผ่าน

ตัวอย่างแบบประเมินทักษะการพูด

ผลงาน/กิจกรรมที่ _____ เรื่อง _____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ _____ หน่วยการเรียนรู้ที่ _____

ชั้น _____ วัน _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการประเมิน										สรุปผล		
		การปรากฏตัว (3 คะแนน)	การเริ่มเรื่อง (3 คะแนน)	การออกเสียงและจังหวะ (4 คะแนน)	การลำดับเนื้อหา (5 คะแนน)	บุคลิกท่าทาง (2 คะแนน)	การใช้ถ้อยคำเหมาะสม (3 คะแนน)	ความเข้าใจ (2 คะแนน)	ความสนใจของผู้ฟัง (2 คะแนน)	คุณค่าของเรื่องทีพูด (3 คะแนน)	การสรุปที่เหมาะสม (3 คะแนน)	รวมคะแนน (30 คะแนน)	ผ่าน	ไม่ผ่าน
1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														
8														
9														
10														
11														
12														
13														
14														
15														
16														

เกณฑ์การประเมิน

ได้คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปถือว่าผ่าน

ตัวอย่างแบบประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคล

ผลงาน/กิจกรรมที่ _____ เรื่อง _____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ _____ หน่วยการเรียนรู้ที่ _____

ชั้น _____ วัน _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการประเมิน					รวมคะแนน (20 คะแนน)	ระดับคุณภาพ			
		ความถูกต้องของผลงาน/ กิจกรรม (6 คะแนน)	จุดเด่นของผลงาน/ กิจกรรม (4 คะแนน)	ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (4 คะแนน)	รูปแบบการนำเสนอ ผลงาน (3 คะแนน)	การนำไปใช้ประโยชน์ (3 คะแนน)		4	3	2	1
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											

เกณฑ์การประเมิน (ตัวอย่าง)

การสรุปผลการประเมินให้เป็นระดับคุณภาพ 4, 3, 2, 1 กำหนดเกณฑ์ได้ตามความเหมาะสม
หรืออาจใช้เกณฑ์ดังนี้

18–20 คะแนน = 4 (ดีมาก)

14–17 คะแนน = 3 (ดี)

10–13 คะแนน = 2 (พอใช้)

0–9 คะแนน = 1 (ควรปรับปรุง)

ตัวอย่างแบบประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นกลุ่ม

ผลงาน/กิจกรรมที่ _____ เรื่อง _____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ _____ หน่วยการเรียนรู้ที่ _____

ชั้น _____ วัน _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

กลุ่มที่ _____

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการประเมิน					รวมคะแนน (20 คะแนน)	ระดับคุณภาพ			
		ความถูกต้องของผลงาน/ กิจกรรม (6 คะแนน)	จุดเด่นของผลงาน/ กิจกรรม (4 คะแนน)	ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (4 คะแนน)	รูปแบบการนำเสนอ ผลงาน (3 คะแนน)	การนำไปใช้ประโยชน์ (3 คะแนน)		4	3	2	1
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											

เกณฑ์การประเมิน (ตัวอย่าง)

การสรุปผลการประเมินให้เป็นระดับคุณภาพ 4, 3, 2, 1 กำหนดเกณฑ์ได้ตามความเหมาะสม
หรืออาจใช้เกณฑ์ดังนี้

18–20 คะแนน = 4 (ดีมาก)

14–17 คะแนน = 3 (ดี)

10–13 คะแนน = 2 (พอใช้)

0–9 คะแนน = 1 (ควรปรับปรุง)

ตัวอย่างแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคล

ผลงาน/กิจกรรมที่ _____ เรื่อง _____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ _____ หน่วยการเรียนรู้ที่ _____

ชั้น _____ วัน _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมในการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน

ช่องรายการประเมินพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการพฤติกรรม										ระดับคุณภาพ					
		สนใจในการทำงาน	ไม่เอาเปรียบเพื่อนในการทำงาน	เสนอความคิดเห็น	รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น	มุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ	ประเมินและปรับปรุงความดีตัวเอง	เคารพข้อตกลงของกลุ่ม	ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	พอใจกับความสำเร็จของงาน	รวมคะแนน	4	3	2	1	
1																	
2																	
3																	
4																	
5																	
6																	
7																	
8																	
9																	
10																	

เกณฑ์การประเมิน

- การให้คะแนน ✓ ให้ 1 คะแนน
- การสรุปผลการประเมินให้เป็นระดับคุณภาพ 4, 3, 2, 1 กำหนดเกณฑ์ได้ตามความเหมาะสมหรืออาจใช้เกณฑ์ดังนี้
  - 9-10 คะแนน = 4 (ดีมาก)
  - 7-8 คะแนน = 3 (ดี)
  - 5-6 คะแนน = 2 (พอใช้)
  - 0-4 คะแนน = 1 (ควรปรับปรุง)

ตัวอย่างแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นกลุ่ม

ผลงาน/กิจกรรมที่ _____ เรื่อง _____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ _____ หน่วยการเรียนรู้ที่ _____

ชั้น _____ วัน _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

กลุ่มที่ _____

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมในการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการ

ประเมินพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการพฤติกรรม										ระดับคุณภาพ					
		แบ่งงานกันรับผิดชอบ	มีกระบวนการทำงานเป็นขั้นตอน	ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	ร่วมกันแสดงความคิดเห็น	รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม	นำมติ/ข้อตกลงของกลุ่มไปปฏิบัติ	ร่วมกันปรับปรุงผลงานด้วยความเต็มใจ	มุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ	พอใจกับความสำเร็จของงาน	บรรยากาศในการทำงาน	รวมคะแนน	4	3	2	1	
1																	
2																	
3																	
4																	
5																	
6																	
7																	
8																	
9																	
10																	

เกณฑ์การประเมิน

- การให้คะแนน ✓ ให้ 1 คะแนน
- การสรุปผลการประเมินให้เป็นระดับคุณภาพ 4, 3, 2, 1 กำหนดเกณฑ์ได้ตามความเหมาะสมหรืออาจใช้เกณฑ์ดังนี้
  - 9-10 คะแนน = 4 (ดีมาก)
  - 7-8 คะแนน = 3 (ดี)
  - 5-6 คะแนน = 2 (พอใช้)
  - 0-4 คะแนน = 1 (ควรปรับปรุง)

ตัวอย่างแบบประเมินกระบวนการแสวงหาความรู้

เรื่อง _____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ _____ หน่วยการเรียนรู้ที่ _____

ชั้น _____ วัน _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

ที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				หมายเหตุ
		4	3	2	1	
1	การวางแผนการศึกษาค้นคว้า					
2	การเรียนรู้ตามที่วางแผนไว้					
3	การนำเสนอข้อค้นพบ					
4	การวิเคราะห์และอภิปราย					
5	การสรุปองค์ความรู้					

เกณฑ์การประเมิน แยกตามองค์ประกอบย่อย 5 ด้าน

รายการที่ 1 การวางแผนการศึกษาค้นคว้า

- 4 หมายถึง กำหนดจุดประสงค์ ประเด็นการเรียนรู้ วิธีการ อุปกรณ์ ด้วยตนเองอย่างเหมาะสมและครบถ้วนทุกประเด็น
- 3 หมายถึง กำหนดจุดประสงค์ ประเด็นการเรียนรู้ วิธีการ อุปกรณ์ ด้วยตนเองอย่างเหมาะสม แต่ยังไม่ครบถ้วน
- 2 หมายถึง กำหนดจุดประสงค์ ประเด็นการเรียนรู้ วิธีการ อุปกรณ์ ยังไม่สอดคล้องกัน
- 1 หมายถึง ต้องได้รับคำแนะนำเพิ่มเติมในการกำหนดจุดประสงค์ และประเด็นการเรียนรู้ จึงสามารถกำหนดวิธีการและเลือกอุปกรณ์ได้

รายการที่ 2 การเรียนรู้ตามที่วางแผนไว้

- 4 หมายถึง ศึกษาค้นคว้าได้ตรงตามแผนที่วางไว้ บันทึกข้อมูลได้ตรงประเด็น ผลงานครบสมบูรณ์ดี
- 3 หมายถึง ศึกษาค้นคว้าได้ตรงตามแผนที่วางไว้ บันทึกข้อมูลได้บางประเด็น ผลงานดี
- 2 หมายถึง ศึกษาค้นคว้าได้ตรงตามแผนที่วางไว้ บันทึกข้อมูลยังไม่ตรงประเด็น ผลงานแก้ไขเล็กน้อย
- 1 หมายถึง ศึกษาค้นคว้ายังไม่ตรงตามแผนที่วางไว้ ผลงานต้องปรับปรุง

รายการที่ 3 การนำเสนอข้อค้นพบ

- 4 หมายถึง นำเสนอข้อค้นพบตรงประเด็น ชัดเจน เข้าใจง่าย ครบถ้วนสมบูรณ์ดี
- 3 หมายถึง นำเสนอข้อค้นพบได้บางประเด็น ต้องเก็บรายละเอียดข้อมูลอีกเล็กน้อย จึงจะครบถ้วนสมบูรณ์
- 2 หมายถึง การนำเสนอข้อค้นพบยังไม่ชัดเจน สื่อความหมายได้เข้าใจพอสมควร
- 1 หมายถึง การนำเสนอข้อค้นพบไม่ชัดเจน ต้องปรับปรุง

รายการที่ 4 การวิเคราะห์และอภิปราย

- 4 หมายถึง วิเคราะห์ข้อค้นพบได้อย่างละเอียดและสามารถอภิปรายได้ชัดเจนดี
- 3 หมายถึง วิเคราะห์ข้อค้นพบและสามารถอภิปรายได้ชัดเจนดี
- 2 หมายถึง วิเคราะห์ข้อค้นพบและสามารถอภิปรายได้เป็นบางประเด็น
- 1 หมายถึง วิเคราะห์ข้อค้นพบยังไม่ค่อยตรงประเด็น ต้องปรับปรุง

รายการที่ 5 การสรุปองค์ความรู้

- 4 หมายถึง สรุปองค์ความรู้ที่เป็นความคิดรวบยอดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของงานได้ดี
- 3 หมายถึง สรุปองค์ความรู้ที่เป็นความคิดรวบยอดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของงานเป็นบางประเด็น
- 2 หมายถึง สรุปองค์ความรู้ที่เป็นความคิดรวบยอดได้แต่บางส่วน ยังไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์แก้ไขเล็กน้อย
- 1 หมายถึง ยังสรุปองค์ความรู้ที่เป็นความคิดรวบยอดได้ไม่ชัดเจนและยังไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์เท่าใดนัก ต้องแก้ไข

เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน

นักเรียนต้องมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในแต่ละองค์ประกอบอย่างน้อยระดับ 2 ขึ้นไป จำนวน 3 ใน 5 ถือว่าผ่าน

ลงชื่อ _____ ผู้ประเมิน
(_____)
_____ / _____ / _____

ตัวอย่างแบบประเมินรายงานการศึกษาค้นคว้า

เรื่อง _____ กลุ่มที่ _____
 ภาคเรียนที่ _____ ชั้น _____

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการประเมิน						รวมจำนวนรายการที่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ	สรุปผล	
		เนื้อหาครบถ้วนตรงตามประเด็น	ความถูกต้องของเนื้อหาสาระ	ภาษาถูกต้องเหมาะสม	ค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย	รูปแบบการนำเสนอน่าสนใจ	ประเมิน ปรับปรุง และแสดงความรู้สึกต่อชิ้นงาน		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

เกณฑ์การประเมิน แยกตามองค์ประกอบย่อย 6 ด้าน

รายการที่ 1 เนื้อหาสาระครบถ้วนตรงตามประเด็น

- 4 หมายถึง มีเนื้อหาสาระครบถ้วนตรงตามประเด็นที่กำหนดทั้งหมด
 3 หมายถึง มีเนื้อหาสาระค่อนข้างครบถ้วนตามประเด็นที่กำหนดทั้งหมด
 2 หมายถึง มีเนื้อหาสาระไม่ครบถ้วนตามประเด็น แต่ภาพรวมของสาระทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์พอใช้
 1 หมายถึง มีเนื้อหาสาระไม่ครบถ้วน ภาพรวมของสาระทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุง

รายการที่ 2 ความถูกต้องของเนื้อหาสาระ

- 4 หมายถึง เนื้อหาสาระทั้งหมดถูกต้องตามข้อเท็จจริงและหลักวิชา
 3 หมายถึง เนื้อหาสาระเกือบทั้งหมดถูกต้องตามข้อเท็จจริงและหลักวิชา
 2 หมายถึง เนื้อหาสาระบางส่วนถูกต้องตามข้อเท็จจริงแต่หลักวิชาต้องแก้ไขบางส่วน
 1 หมายถึง เนื้อหาสาระส่วนใหญ่ไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง หลักวิชาต้องแก้ไขเป็นส่วนใหญ่

รายการที่ 3 ภาษาถูกต้องเหมาะสม

- 4 หมายถึง สะกดการันต์ถูกต้อง ถ้อยคำสำนวนเหมาะสมดีมาก ลำดับความได้ชัดเจน
เข้าใจง่าย
- 3 หมายถึง สะกดการันต์ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ ถ้อยคำสำนวนเหมาะสมดี ลำดับความได้ดี
พอใช้
- 2 หมายถึง สะกดการันต์มีผิดอยู่บ้าง ถ้อยคำสำนวนเหมาะสมพอใช้ ลำดับความพอเข้าใจ
- 1 หมายถึง สะกดการันต์ผิดมาก ถ้อยคำสำนวนไม่เหมาะสม ลำดับความได้ไม่ชัดเจน

รายการที่ 4 คั่นคว่าจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย

- 4 หมายถึง คั่นคว่าจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายตั้งแต่ 4 แหล่งขึ้นไป
- 3 หมายถึง คั่นคว่าจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายตั้งแต่ 3 แหล่งขึ้นไป
- 2 หมายถึง คั่นคว่าจากแหล่งการเรียนรู้ 2 แหล่ง
- 1 หมายถึง ใช้ความรู้เพียงแหล่งการเรียนรู้เดียว

รายการที่ 5 รูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ

- 4 หมายถึง รูปแบบการนำเสนองานแปลกใหม่ น่าสนใจดี ลำดับเรื่องราวได้ดีมาก
- 3 หมายถึง รูปแบบการนำเสนองานน่าสนใจ ลำดับเรื่องราวได้ดี
- 2 หมายถึง รูปแบบการนำเสนองานน่าสนใจพอใช้ ลำดับเรื่องราวได้พอใช้
- 1 หมายถึง รูปแบบการนำเสนอผลงานไม่น่าสนใจ ลำดับเรื่องราวได้ไม่ดี

รายการที่ 6 ประเมิน ปรับปรุง และแสดงความรู้สึกรู้สึกต่อชิ้นงาน

- 4 หมายถึง วิเคราะห์ข้อเด่น ข้อด้อยของงานได้ชัดเจน ปรับปรุงพัฒนางานได้เหมาะสม และแสดง
ความรู้สึกรู้สึกต่องานทั้งกระบวนการทำงานและผลงาน ได้อย่างชัดเจน
- 3 หมายถึง วิเคราะห์ข้อเด่น ข้อด้อยของงานได้บางส่วน ปรับปรุงพัฒนางานได้บ้าง แสดง
ความรู้สึกรู้สึกต่องานได้แต่ไม่ครบถ้วน
- 2 หมายถึง วิเคราะห์ข้อเด่น ข้อด้อยของงานได้เล็กน้อย ปรับปรุงพัฒนางานด้วยตนเองไม่ได้
ต้องได้รับคำแนะนำจากผู้อื่น แสดงความรู้สึกรู้สึกต่องานได้แต่ไม่ครบถ้วน
- 1 หมายถึง วิเคราะห์ข้อเด่น ข้อด้อยของงานไม่ได้ ไม่ปรับปรุงพัฒนางาน แสดงความรู้สึกรู้
สึกต่องานได้เล็กน้อยหรือไม่แสดงความรู้สึกรู้สึกต่องาน

เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน

นักเรียนต้องมีพฤติกรรมในแต่ละรายการอย่างน้อยระดับ 3 ขึ้นไป จำนวน 4 ใน 6 รายการ ถือว่าผ่าน

ลงชื่อ _____ ผู้ประเมิน

(_____)

_____ / _____ / _____

มิตินคุณภาพของการบันทึกผลงาน

กำหนดเกณฑ์การประเมินผลการบันทึกผลงานโดยใช้มาตราส่วนประเมินค่า 4 ระดับ ดังนี้

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ
<ul style="list-style-type: none"> - บันทึกผลงานได้ถูกต้องตามจุดประสงค์ เขียนบันทึกได้ชัดเจน แนวคิดหลักถูกต้อง มีประเด็นสำคัญครบถ้วน - ใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสม คำศัพท์ถูกต้อง 	4
<ul style="list-style-type: none"> - บันทึกผลงานได้ตรงตามจุดประสงค์ เขียนบันทึกที่มีบางส่วนยังไม่ชัดเจน แนวคิดหลักถูกต้อง มีประเด็นสำคัญครบถ้วน - ใช้ภาษา คำศัพท์ไม่ถูกต้องในบางส่วน 	3
<ul style="list-style-type: none"> - บันทึกผลงานยึดตามจุดประสงค์ เขียนบันทึกไม่ชัดเจน แนวคิดหลักบางส่วนไม่ถูกต้อง ส่วนที่เป็นประเด็นสำคัญมีไม่ครบถ้วน - ใช้ภาษา คำศัพท์ไม่ถูกต้องในบางส่วน 	2
<ul style="list-style-type: none"> - บันทึกผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ เขียนบันทึกไม่ชัดเจน และแนวคิดหลักส่วนใหญ่ไม่ถูกต้อง - ใช้ภาษา คำศัพท์ไม่ถูกต้อง 	1

ตัวอย่างแบบประเมินโครงการ

ชื่อโครงการ _____ กลุ่มที่ _____
 ภาคเรียนที่ _____ ชั้น _____

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการประเมิน				รวมจำนวนรายการที่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ	สรุปผล	
		ความสำคัญของการจัดทำโครงการ	เนื้อหาของโครงการ	กระบวนการทำโครงการ	การนำเสนอโครงการ		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								
15								

เกณฑ์การประเมิน แยกตามองค์ประกอบย่อย 4 ด้าน

รายการที่ 1 ความสำคัญของการจัดทำโครงการ แยกตามองค์ประกอบย่อย 4 ด้าน

4 หมายถึง มีการทำงานเป็นกระบวนการกลุ่ม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สอดคล้องกับเนื้อหาและมีประโยชน์ในชีวิตจริง

3 หมายถึง มีการทำงานเป็นกระบวนการกลุ่ม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ บางส่วนไม่สอดคล้องกับเนื้อหา แต่มีประโยชน์ในชีวิตจริง

2 หมายถึง มีการทำงานเป็นกระบวนการกลุ่ม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา และไม่มีประโยชน์ในชีวิตจริง

1 หมายถึง มีการทำงานเป็นกระบวนการกลุ่ม แต่ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา และไม่มีประโยชน์ในชีวิตจริง

รายการที่ 2 เนื้อหาของโครงการ

4 หมายถึง เนื้อหาถูกต้องครบถ้วน ใช้แนวคิดและข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม และมีการสรุปได้ดี

3 หมายถึง เนื้อหาเกือบทั้งหมดถูกต้อง ใช้แนวคิดที่เหมาะสม มีข้อมูลข่าวสารบางเรื่องไม่เหมาะสม และการสรุปต้องแก้ไข

2 หมายถึง เนื้อหาบางส่วนถูกต้อง แนวคิดและข้อมูลข่าวสารบางส่วนต้องแก้ไข และการสรุปต้องแก้ไข

1 หมายถึง เนื้อหาส่วนใหญ่ไม่ถูกต้องแนวคิดและข้อมูลข่าวสารส่วนใหญ่ต้องแก้ไข และการสรุปต้องแก้ไขทั้งหมด

รายการที่ 3 กระบวนการทำงาน

4 หมายถึง มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการดำเนินงานตามแผน ลงมือปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ และมีการประเมินและปรับปรุงการดำเนินงาน

3 หมายถึง มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการดำเนินงานตามแผน ลงมือปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ แต่ขาดการประเมินและปรับปรุงการดำเนินงาน

2 หมายถึง มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ แต่ไม่ได้ดำเนินงานตามแผน แม้จะปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ และมีการประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานก็ตาม

1 หมายถึง มีการวางแผนไม่เป็นระบบ การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จ

รายการที่ 4 การนำเสนอโครงการ

4 หมายถึง สื่อความหมายได้ชัดเจน ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ ใช้รูปแบบที่เหมาะสมและข้อสรุปของโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3 หมายถึง สื่อความหมายได้ชัดเจน ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ ใช้รูปแบบที่ไม่ค่อยเหมาะสม แต่ข้อสรุปของโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2 หมายถึง สื่อความหมายไม่ค่อยชัดเจน ข้อมูลบางส่วนขาดความสมบูรณ์ ใช้รูปแบบที่ไม่เหมาะสม ข้อสรุปของโครงการไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทั้งหมด

1 หมายถึง สื่อความหมายไม่ชัดเจน ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่สมบูรณ์ ใช้รูปแบบที่ไม่เหมาะสม และข้อสรุปของโครงการไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน

นักเรียนต้องมีพฤติกรรมอย่างน้อยระดับ 3 ขึ้นไป จำนวน 3 ใน 4 รายการ ถือว่าผ่าน

แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นแหล่งรวบรวมผลงานของนักเรียนอย่างเป็นระบบที่นำมาใช้ประเมินสมรรถภาพของนักเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความเข้าใจและมองเห็นอย่างเป็นรูปธรรมได้ว่า การปฏิบัติงานและผลงานของนักเรียนมีคุณภาพมาตรฐานอยู่ในระดับใด

แฟ้มสะสมผลงานเป็นเครื่องมือประเมินผลตามสภาพจริงที่ให้โอกาสนักเรียนได้ใช้ผลงานจากที่ได้ปฏิบัติจริงสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจถึงความสามารถที่แท้จริงของตน ซึ่งผลงานที่เก็บสะสมในแฟ้มสะสมผลงานมีหลายลักษณะ เช่น การเขียนรายงานบทความ การศึกษาค้นคว้า สิ่งประดิษฐ์ การทำโครงงาน บันทึกการบรรยาย บันทึกการทดลอง บันทึกการอภิปราย บันทึกประจำวัน แบบทดสอบ

แบบบันทึกความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลงานในแฟ้มสะสมผลงาน

ชื่อผลงาน _____ วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

หน่วยการเรียนรู้ที่ _____ เรื่อง _____

รายการประเมิน	บันทึกความคิดเห็นของนักเรียน
1. เหตุผลที่เลือกผลงานชิ้นนี้ไว้ในแฟ้มสะสมผลงาน	
2. จุดเด่นและจุดด้อยของผลงานชิ้นนี้มีอะไรบ้าง	
3. ถ้าจะปรับปรุงผลงานชิ้นนี้ให้ดีขึ้นควรปรับปรุงอย่างไร	
4. ผลงานชิ้นนี้ควรได้คะแนนเท่าใด เพราะเหตุใด (ถ้ากำหนดให้คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	

ความเห็นของครูหรือที่ปรึกษา

ความเห็นของผู้ปกครอง

ผลการประเมินของเพื่อน

ตัวอย่างแบบประเมินเพิ่มสะสมผลงาน

เรื่อง _____ กลุ่มที่ _____
ภาคเรียนที่ _____ ชั้น _____

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	4	3	2	1
1. โครงสร้างและองค์ประกอบ				
2. แนวความคิดหลัก				
3. การประเมินผล				
4. การนำเสนอ				

เกณฑ์การประเมิน แยกตามองค์ประกอบย่อย 4 ด้าน

ระดับคุณภาพ	รายการประเมิน
1 โครงสร้างและองค์ประกอบ	
4	ผลงานมีองค์ประกอบที่สำคัญครบถ้วนและจัดเก็บได้อย่างเป็นระบบ
3	ผลงานมีองค์ประกอบที่สำคัญเกือบครบถ้วนและส่วนใหญ่จัดเก็บอย่างเป็นระบบ
2	ผลงานมีองค์ประกอบที่สำคัญเป็นส่วนน้อย แต่บางชิ้นงานมีการจัดเก็บที่เป็นระบบ
1	ผลงานขาดองค์ประกอบที่สำคัญและการจัดเก็บไม่เป็นระบบ
2 แนวความคิดหลัก	
4	ผลงานสะท้อนแนวความคิดหลักของนักเรียนที่ได้ความรู้ทางพระพุทธศาสนา มีหลักฐานแสดงว่ามีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้มาก
3	ผลงานสะท้อนแนวความคิดหลักของนักเรียนที่ได้ความรู้ทางพระพุทธศาสนา มีหลักฐานแสดงว่าสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ตัวอย่างได้
2	ผลงานสะท้อนแนวความคิดหลักของนักเรียนว่ามีความรู้ทางพระพุทธศาสนาบ้าง มีหลักฐานแสดงถึงความพยายามที่จะนำไปใช้ประโยชน์
1	ผลงานจัดไม่เป็นระบบ มีหลักฐานแสดงว่ามีความรู้ทางพระพุทธศาสนาน้อยมาก
3 การประเมินผล	
4	มีการประเมินความสามารถและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและผลงาน รวมทั้งมีการเสนอแนะโครงการที่เป็นไปได้ที่จะจัดทำต่อไปไว้อย่างชัดเจนหลายโครงการ
3	มีการประเมินความสามารถและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและผลงาน รวมทั้งการเสนอแนะโครงการที่ควรจัดทำต่อไป
2	มีการประเมินความสามารถและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและผลงานบ้าง รวมทั้งมีการเสนอแนะโครงการที่จะทำต่อไปแต่ไม่ชัดเจน
1	มีการประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและผลงานน้อยมากและไม่มีข้อเสนอแนะใด ๆ

ระดับคุณภาพ	รายการประเมิน
4 การนำเสนอ	
4	เขียนบทสรุปและรายงานที่มีระบบดี มีขั้นตอน มีข้อมูลครบถ้วน มีการประเมินผลครบถ้วน แสดงออกถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3	เขียนบทสรุปและรายงานแสดงให้เห็นว่ามีขั้นตอนการจัดเก็บผลงาน มีการประเมินผลงานเป็นส่วนมาก
2	เขียนบทสรุปและรายงานแสดงให้เห็นว่ามีขั้นตอนการจัดเก็บผลงาน มีการประเมินผลเป็นบางส่วน
1	เขียนบทสรุปและรายงานแสดงให้เห็นว่ามีขั้นตอนการจัดเก็บผลงาน แต่ไม่มีการประเมินผล

เกณฑ์การประเมินโดยภาพรวม

ระดับคุณภาพ	รายการประเมิน
4	ผลงานมีรายละเอียดมากเพียงพอ ไม่มีข้อผิดพลาดหรือแสดงถึงความไม่เข้าใจ มีความเข้าใจในเรื่องที่ศึกษาโดยมีการบูรณาการหรือเชื่อมโยงแนวความคิดหลักต่าง ๆ เข้าด้วยกัน
3	ผลงานมีรายละเอียดมากเพียงพอและไม่มีข้อผิดพลาดหรือแสดงถึงความไม่เข้าใจ แต่ข้อมูลต่าง ๆ เป็นลักษณะของการนำเสนอที่ไม่ได้บูรณาการระหว่างข้อมูลกับแนวความคิดหลักของเรื่องที่ศึกษา
2	ผลงานมีรายละเอียดที่บันทึกไว้ แต่พบว่าบางส่วนมีความผิดพลาดหรือไม่ชัดเจน หรือแสดงถึงความไม่เข้าใจเรื่องที่ศึกษา
1	ผลงานมีข้อมูลน้อย ไม่มีรายละเอียดที่บันทึกไว้